

Partijsecretariaat: Bezuidenhoutseweg 195, 2594 AJ Den Haag,
 telefoon: 070-858303

verschijnt 10 x per jaar

AGENDA

voor de 30e Algemene Ledenvergadering,
 te houden op 20 en 21 februari 1981 in
 „De Flint” te Amersfoort

Vrijdag 20 februari 1981

- 20.00 uur 1. Opening door de partijvoorzitter en voorstellen van de congresleiding
- 2. Benoeming notulen- en stemcommissie
- 3. Toelichting op de stemprocedure
- 20.10 uur 4. Uitgangspuntennota Commissie-Zeevalking en HB-resolutie II (congresstuk ECD-2)
- 20.25 uur 5. Financiën
 - a. Jaarrekening 1980
 - b. Advies financiële commissie
 - c. Voorstel contributieregeling 1982
 - d. Voorstel regiobijdrage 1982
- 20.45 uur 6. Wijziging Huishoudelijk Reglement
- 21.15 uur 7. Bespreking van het verkiezingsprogramma
- 23.00 uur 8. Schorsing van de vergadering

Zaterdag 21 februari 1981

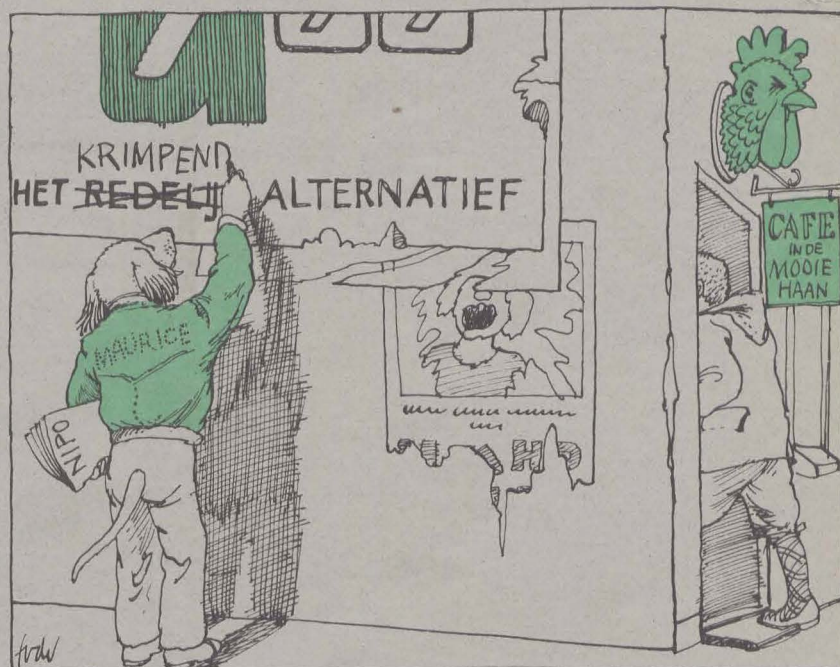
- 10.00 uur 9. Heropening van de vergadering
- 10. Toelichting op de stemprocedure
- 10.10 uur 11. Voortzetting van de bespreking van het verkiezingsprogramma
- 11.30 uur 12. Presentatie van de kandidaten voor het lijsttrekkerschap voor de Tweede Kamer
- 11.45 uur 13. Presentatie van de kandidaten voor het Dagelijks Bestuur en bestuur S.W.B.
- 12.00 uur OPENING STEMBUSSEN
- 14. Toespraak door de partijvoorzitter
- 12.30 uur LUNCH
- 13.30 uur SLUITING STEMBUSSEN
- 15. HB-resolutie I; Strategieresolutie
- 14.15 uur 16. Aktuele politieke moties
- 14.45 uur 17. Uitslag stemming lijsttrekker
- 14.50 uur 18. Toespraak lijsttrekker
- 15.25 uur 19. Campagneplan
- 15.55 uur 20. Uitslag stemmingen voor de kandidaten voor het Dagelijks Bestuur
- 16.00 uur 21. Sluiting door de partijvoorzitter.

Tweede Congresdemocraat Amersfoort

Congresstukken op pag. 19.

Kandidaten Eerste Kamer

In het hart van deze Democraat

Kandidaatstelling Dagelijks Bestuur

Op de ALV van 17 januari 1981 in Dordrecht zal het Hoofdbestuur een wijzigingsvoorstel op het Huishoudelijk Reglement indienen dat het mogelijk moet maken het Dagelijks Bestuur van de partij uit te breiden met een 2e Publiciteitscoördinator. Gezien de grote hoeveelheid werk die de huidige Publiciteitscoördinator (vooral in het licht van de komende Tweede Kamerverkiezingen) te verwerken krijgt is het belangrijk dat

reeds op ons Verkiezingscongres in Amersfoort tot verkiezing kan worden overgegaan van een 2e Publiciteitscoördinator (m/v). Nadere informatie over de taak van de publiciteitscoördinator kan worden ingewonnen bij het landelijk secretariaat of bij Ad van Tiel, (tel. 02908-3233).

Kandidaatstelling dient te geschieden door middel van een ingevulde en ondertekende vragenlijst, die op

verzoek door het landelijk secretariaat wordt toegezonden. **De kandidaatstelling sluit op dinsdag 10 februari 1981 om 17.00 uur.** Wij verontschuldigen ons bij voorbaat voor deze minder fraaie procedure maar vragen daarvoor uw begrip.

Johan Hollemans
vice-voorzitter organisatie

Berichten van het landelijk secretariaat

Gemiddeld zijn er per dag 10 adreswijzigingen bij de post.

Deze verhuisberichten worden in de computer verwerkt en het betreffende lid zal dan na een aantal weken (al naar gelang of het verhuisbericht vóór of na de „input“ verwerkt wordt) in ieder geval De Democraat op het nieuwe adres ontvangen.

Onder die 10 verhuizende leden zijn er natuurlijk ook leden die méér zijn dan alleen een Democraat-ontvan-

gend-lid. Zij kunnen lid van een werkgroep zijn, in een fractie zitten, het PEAC bulletin ontvangen, etc.

Op de ledenadministratie zijn we nog niet zó ver dat we aan de naam kunnen zien of bovengenoemde mogelijkheden op het verhuizende lid van toepassing zijn. De verzending van alle andere post gaat aan de hand van op het landelijk secretariaat aanwezige adreslijsten. Aléén verzending van De Democraat en de acceptgiokaarten lopen over ons computerservice bureau.

We begrijpen best dat het voor de leden vervelend is dat zij ondanks bericht van verhuizing toch nog post op het oude adres blijven ontvangen. Ons verzoek aan u is: als u verhuist geef het door aan het landelijk se-

cretariaat, maar geef dan tevens aan dat u

- lid van een werkgroep bent
- het PEAC bulletin ontvangt
- bestuurder van het een of ander bent
- uit hoofde van een andere functie post uit Den Haag krijgt.

Voor de secretariaatsmedewerkers is het n.l. niet doenlijk om van alle ingekomen verhuisberichten na te gaan of het lid tot een van de genoemde categorieën behoort.

U bespaart u zelf ergernis en ons de soms wat boze briefjes over zaken waar we echt geen schuld aan hebben.

Kitty Warburg
hoofd algemene zaken.

66 AKTIVITEITEN

Jongeren dag, 7 februari te Utrecht, Lepenburg 1
Presentatie Kandidaten Eerste Kamer

Zaterdag 14 februari 1981 van 15.30-17.00 uur, gebouw Trianon, Oude Gracht 242, Utrecht

Zaterdag 21 maart 1981 Adviesraad, Trianon, Utrecht

Kandidaatstelling SWB bestuur

Wim Dik, voorzitter en Rob Voncken, penningmeester, stellen zich kandidaat voor een tweede zittingsperiode van 2 jaar in het S.W.B. bestuur. Herman Hutte en Bert Schwarz treden af als bestuurslid in algemene dienst. In deze vacatures moet worden voorzien.

Kandidaatstelling dient te geschieden door middel van een ingevulde en ondertekende vragenlijst, die op

verzoek door het landelijke secretariaat wordt toegezonden.

De kandidaatstelling sluit op dinsdag 10 februari 1981 om 17.00 uur.

Jaarrekening in congresboek

Omdat het tijdstip van het Voorjaarscongres 1981 in verband met de komende verkiezingen is vervroegd, is het thans niet mogelijk de financiële jaarrekening over 1980 van de partij reeds in de Congresdemocraat te publiceren.

Deze zal worden opgenomen in het Congresboek, zodat de congresdeelnemers op het moment van behandeling in ieder geval kunnen beschikken over de gespecificeerde

balans, staat van baten en lasten en de toelichtingen hierop. Exemplaren van het accountantsrapport zullen op de congresbalie ter inzage liggen. Voor niet-congresdeelnemers zal de jaarrekening 1980 op aanvraag verkrijgbaar zijn op het partijsecretariaat.

Jan Prevoo,
penningmeester

De uitgave van de Democraat geschiedt onder verantwoordelijkheid van een door het Hoofdbestuur benoemde redactieraad die als volgt is samengesteld: Piet van Baarsel, Mieke van Wageningen, Marie-Louise Tiesinga, Ad van Tiel, Stijn Verbeek, Jan Goeljenbier.

Als secretaris is aan de redactieraad toegevoegd: Kitty Warburg (wnd.).

Correspondentie, copy e.d. richten aan het redactiesecretariaat van:

De Democraat,
Bezuidenhoutseweg 195,
2594 AJ Den Haag.

Verantwoordelijkheid

De redactieraad draagt de eindverantwoordelijkheid voor inhoud en opname van publikaties in de Democraat. Het moet duidelijk zijn dat deze verantwoordelijkheid zich niet uitstrekt tot bijdragen van het Hoofdbestuur, fracties in vertegenwoordigende lichamen, het SWB-bestuur, het PSVI-bestuur, de Adviesraad en andere officiële partijorganen. Al deze bijdragen zijn als zodanig herkenbaar aan het rubriekshoofd.

Ook de inhoud van ingezonden brieven, die steeds de naam van de schrijver vermelden, valt buiten de verantwoordelijkheid van de redactieraad. Voorzover er enig misverstand omtrent de redactionele verantwoordelijkheid mocht dreigen, worden de titels van bijdragen die buiten die verantwoordelijkheid vallen, voorzien van een*

De Democraat

De Democraat wordt gratis toegezonden aan alle leden van D'66. Niet-leden kunnen zich abonneren voor f 25,- per jaar. Losse nummers zijn verkrijgbaar bij het secretariaat voor f 3,- per stuk.

Wanneer verschijnt de Democraat?

De Democraat verschijnt 10 maal per jaar.

Democraat nr. 3 verschijnt 5-3-1981

Sluitingsdatum copy: 9-2-1981

Advertentietarieven per 1-2-1981

1/1 pagina: f 850,-

1/2 pagina: f 500,-

1/3 pagina: f 425,-

1/4 pagina: f 340,-

1/6 pagina: f 250,-

Steunkleuren zijn mogelijk; meerprijs op aanvraag verkrijgbaar.

Contractprijzen op aanvraag verkrijgbaar.

Plaatsing van advertenties is mede onderworpen aan de goedkeuring van de redactie.

Oplage: 17.000

Druk en Lay-out:

Brouwer Offset BV/Utrecht

Partijsecretariaat
Bureau SWB D'66
Bureau PSVI D'66
Bezuidenhoutseweg 195
2594 AJ Den Haag
Telefoon: 070-858303

RADIO & TV

D'66 is via de radio eens in de veertien dagen in de ether. De komende uitzendingen zijn op Hilversum 2 van 18.50-19.00 uur op dinsdag 10 en 24 februari, dinsdag 10 en 24 maart, dinsdag 7 en 21 april. De volgende TV-uitzendingen zijn woensdag 11 maart en woensdag 20 mei op Nederland I

EUTHANASIE EN ZELFDODING

door Jacquelin Soetenhorst-de Savornin Lohman en N. (Bert) F. I. Schwarz

„Ik zal zelf wel uitmaken hoe ik mijn leven inricht.” Het klinkt wat bot, dus komt er vergoelijkend achteraan: „tenminste voorzover anderen daar geen last van hebben.” Wie zo tegen z'n eigen leven aankijkt wordt niet zonder meer als een egoïst beschouwd. Het getuigt eerder van individualisme, een vorm van zelfontplooiing, die aanmoediging verdient. Maar hoe reageren wij als iemand ongeveer hetzelfde zegt, maar dan met betrekking tot beëindiging van zijn of haar leven? „Ik zal zelf wel bepalen op welk moment en op welke manier ik dood ga”. Zo'n uitspraak verschrikt ons. Ze brengt ons in verwarring.

Is het leven dan niet de moeite waard om geleefd te worden? Een kosbaar geschenk dat wij zo lang mogelijk moeten koesteren? De drang om soms tegen de verdrukking in te overleven is nu juist een levenskenmerk. Mensen hebben dit gemeen met plant en dier. Het nadenken over de dood, met direct daarop volgend de vraag naar je eigen levenseinde, dat is een uniek menselijk vermogen. Het kiezen voor het leven kan erdoor een eigen lading en spankracht krijgen, die bij het domweg aanvaarden ontbreekt.

Luxe

Nog niet zo lang geleden was het hebben van dit soort gedachten een betrekkelijke luxe. Weggelegd voor filosofen en ethici. De gewone eenvoudige mensen dienden het leven maar te aanvaarden. Vooral het christendom heeft het zelf in de hand nemen van de overgang van leven naar dood sterk veroordeeld. De boodschap was, kort gesteld, dat het aardse leven weliswaar vele verschrikkingen kende, maar dat de dood vrede bracht, waarbij God bepaalt wanneer dit moment is aangebroken.

In de loop van de twintigste eeuw neemt het technische kunnen enorm toe. Dit geldt ook voor de medische wetenschap. De medische ethiek is altijd primair geweest op het in standhouden van leven.

Dat was ook eeuwenlang een uitstekende methode. Maar nu de medici – voor 't eerst in de geschiedenis – echt in staat zijn het leven kunstmatig en tegennatuurlijk te verlengen, zou die ethiek moeten worden herzien. Toch zien we dat ondanks de ontkenkelijking en toenemende individualisering „het recht op stervensbepaling” nog geen algemene erkenning vindt. Degene die bij uitstek te maken heeft met mensen, die zich in de laatste levensfase (terminale patiënten) bevinden, n.l. de arts, staat hier immers nog steeds veelal afwijzend tegenover. Hij heeft toch geleerd het leven zo lang mogelijk te rekken, zelfs als dit ondraaglijk lijden voor de patiënt inhoudt, of als er voor de patiënt zelf of voor zijn directe omgeving niet meer sprake is van „leven” in eigenlijke zin, zolang de basisfuncties (hart, longen, nieren) – desnoods door technische hulpmiddelen – nog functioneren.

Euthanasie

Gelukkig is de houding tegenover het zelf (mede) bepalen van het eindpunt aan je leven, vooral de laatste jaren, ingrijpend

De discussie over vrijwillige euthanasie is volop aan de gang. Hoewel het (nog) bij de wet verboden is, worden verzoeken daartoe regelmatig ingewilligd. Gevoeliger ligt het probleem van de hulp bij zelfdoding. Ook deze is verboden, maar moet er geen verantwoordende hulpverlening op gang komen?

OPINIE

veranderd.

Dit blijkt uit tal van gegevens. Zo krijgen hulpverleners meer en meer te maken met vragen op dit gebied. Soms zijn het familieleden, die het lijden van de betrokkene niet langer kunnen aanzien. Soms zijn het mensen die vragen hoe zij zich zelf uit hun lijden kunnen verlossen. Uit opinieonderzoek blijkt dat sinds de zestiger jaren het ingrijpen op verzoek van de terminale patiënt om zijn leven te verkorten (actieve euthanasie) dan wel niet kunstmatig te verlengen (passieve euthanasie) door een grote meerderheid van de bevolking wordt aanvaard. In 1966 vond nog maar 47% dat euthanasie onder bepaalde omstandigheden mogelijk moest zijn. In 1979 was dit percentage gestegen tot 84%. Een grotere stijging is haast niet mogelijk omdat bepaalde bevolkingsgroepen op godsdienstige gronden dit fenomeen blijven afwijzen. De laatste jaren is ook het aantal verzoeken om euthanasie toe te passen sterk gestegen. In de praktijk blijkt dat meer en meer artsen toch dergelijke verzoeken van terminale patiënten gaan inwilligen.

Een probleem daarbij blijven patiënten in coma die niet tijdig schriftelijk hun wens hebben vastgelegd. Zowel bij artsen als bij het publiek heerst nog grote onkunde over de middelen die daarbij veilig en betrouwbaar kunnen worden toegepast. Eind vorig jaar zijn ongeveer gelijktijdig in Groot-Brittannië en in Nederland handleidingen daarover verschenen.

Wetgeving

De wetgever loopt ook hier duidelijk achter op de maatschappelijke ontwikkelin-

Jacquelin Soetenhorst-de Savornin Lohman (47) is verbonden aan het Sociaal en Cultureel Planbureau, met als werkterrein justitie. Voordien was zij werkzaam in advocatuur en wetenschap. Zij is lid van het SWB-bestuur en van de redactie van Idee-66.

Bert Schwarz (63), oud-lid van de Eerste Kamer voor D'66, is vice-voorzitter van het Humanistisch Verbond, bestuurslid van Stichting Wetenschappelijk Bureau D'66 en vertegenwoordiger daarvan in de Begeleidingscommissie van het Sociaal en Cultureel Planbureau.

gen. Actieve euthanasie („een ander op zijn uitdrukkelijk en ernstig verlangen van het leven beroven”) is in ons wetboek van strafrecht als misdrijf strafbaar gesteld (max. 12 jaar gevangenis).

Als de wet aanpassing behoeft, ligt het voor de hand dat de politieke partijen zich dit onderwerp ter harte nemen.

Volgens het concept verkiezingsprogramma van D'66 dient het nalaten van levensrekkend handelen en het levensverkortend handelen door een arts op verzoek

van een patiënt die zich in de laatste levensfase bevindt, niet langer strafbaar te zijn. Deze benadering ligt in de lijn van het onlangs verschenen rapport van de commissie „wetgeving hulp bij zelfdoding”, dat is uitgebracht door de Nederlandse vereniging voor vrijwillige euthanasie.

Aan de andere kant heeft de ervaring met de aanpassing van de abortuswetgeving ons voorzichtiger gemaakt. De politieke inmenging kan immers polariserend werken en de discussie ontluisteren, doordat bv. tegenstanders met afschrikwekkende voorbeelden gaan schermen en het punt onderwerp kan worden van politieke koe-handel. Laat daarom eerst de maatschappelijke discussie maar op gang komen opdat er een brede consensus ontsta voordat er met wetsontwerpen gewerkt wordt. In deze gedachtengang zou het openbaar ministerie een terughoudend vervolgingsbeleid moeten voeren zodat de praktijk zich kan ontwikkelen.

In feite is er al sprake van zo'n beleid, want ondanks de sterke stijging van het aantal euthanasie-gevallen vinden nauwelijks vervolgingen plaats.

Zelfdoding

Nog gevoeliger dan de euthanasiekwestie ligt het probleem van de zelfdoding. Is er bij euthanasie sprake van patiënten die binnen korte tijd zullen sterven, zelfdoding betreft mensen die nog vele jaren zouden kunnen voortleven, maar die wegens duurzaam en ondraaglijk lichamelijk, geestelijk of sociaal lijden het „contract met de samenleving” wensen te verbreken.

Volgens ons wetboek van strafrecht is zelfmoord niet strafbaar.

Men kan immers een dode niet meer straffen. (vroeger deed men dit overigens wel door het lichaam niet te begraven, of te onteren, maar deze barbaarse praktijken zijn gelukkig afgeschafte). De poging tot zelfdoding is daardoor ook niet strafbaar. Maar doordat het verlenen van hulp bij deze handeling wel een misdrijf is (overigens pas sinds 1886) – met max. 3 jaar gevangenisstraf – worden mensen die met deze gedachten rondlopen nog verder geïsoleerd. Zij worden letterlijk en figuurlijk aan hun lot overgelaten. Iemand als Diekstra, een Leids hoogleraar in de psychologie, die ijvert voor het recht tot zelfbeschikking en pleit voor een zinnige hulpverlening, wijst er op dat het hier om een sociaal gebeuren gaat. De omgeving, de samenleving is bij zo een gebeurtenis betrokken. Het sterke taboe, de afkeuring en veroordeling van zelfs de gedachte alleen, sluit de bespreekbaarheid uit. De lang overheersende opvatting dat schrijven over deze problemen alleen maar aanzet tot dit gedrag is hier mede debet aan.

Hierdoor vindt zelfdoding vaak op een gruwelijke en riskante manier plaats. Er dient een hulpverlening te worden geschapen waartoe mensen in nood zich kunnen wenden. Daar zal allereerst serieus naar andere mogelijkheden moeten worden gezocht. Als blijkt dat die er echt niet zijn en voorts de duurzaamheid van het verlangen plausibel is gemaakt, dan moeten er middelen voor een „zachte zelfdoding” met een minimum aan ellende voor de omge-

ving beschikbaar zijn. De uiteindelijke beslissing behoort uitsluitend bij de betrokkene te berusten. Verantwoorde hulpverlening mag niet strafbaar zijn. Ook hier zou maatschappelijke discussie aan wetswijziging moeten voorafgaan. Wij hebben in onze cultuur de dood weggewerkt. Enigszins karikaturaal gesteld: in de verzorgingsstaat moet er voor elk probleem een oplossing beschikbaar zijn. Helaas is deze er (nog) niet voor het feit dat wij dood gaan. Sociaal psychologisch is het misschien gezonder om deze realiteit niet weg te stoppen maar in onze omgangsvormen te betrekken. Het zal niet eenvoudig zijn, want het dwingt ons, ons in andermans nood te verdiepen en vragen over de zin van het leven niet uit de weg te gaan. In deze discussie kan een politieke partij als D'66, die het recht op zelfbeschikking hoog in het vaandel draagt, een zinvolle bijdrage leveren. ■

Advertentie

Andere vakantie voor Democraten.

De vakanties van Club Méditerranée zijn gebaseerd op individuele vrijheid. Een gegeven, dat democraten zal aanspreken. Onder de vele aantrekkelijke bestemmingen binnen en buiten Europa, bevinden zich ook tal van autobestemmingen. U kunt er naar hartelust uw favoriete sporten beoefenen. Op verkenning gaan of lekker luieren op z'n tijd. De accommodaties zijn prima, de maaltijden voortreffelijk. De prijzen zijn all-in.

Voelt u voor een actieve vakantie met meer inhoud, laat dan snel even de nieuwe zomergids komen.

Bon voor de nieuwe Club-gids

Stuur mij die 272 pagina's dikke gids boordevol sportief vakantieplezier.

naam _____

adres _____

woonplaats _____

postcode _____

Club Méditerranée
Raadhuisstraat 49,
2101 HD Heemstede

Club Méditerranée savoir vivre en vacances

Raadhuisstraat 49,
2101 HD Heemstede.
Tel. 023 - 28.69.40 -
28.69.41

PORTRET VAN EEN PARTIJGANGER

De Democraat in gesprek met Thom de Graaf AFDELING IS BASIS VAN DE PARTIJ

door Stijn Verbeek

„Als je in D'66-kringen vertelt dat je uit Nijmegen komt, hoor je regelmatig de opmerking: „Waar jullie in dat rechtse college zitten!” Dat steekt mij.”

Waarom? Het is toch zo?

„Ja, maar als je weet hoe het ontstaan is, zouden ze er niet zo vervelend over doen”.

Leg dat dan eens uit

En dan vertelt Thom de Graaf hoe het in 1968 allemaal zo gekomen is. Hij was toen nog geen afdelingsvoorzitter, maar wél lid van een tien man/vrouw sterke fractieraad, door de afdeling gekozen voor de uitvoering van het gemeentelijk politiek beleid. Geen steunfractie dus, maar een gezelschap dat, samen met de twee raadsleden die er deel van uitmaken, de volle verantwoordelijkheid voor het gevoerde beleid draagt. De leden van de fractieraad zijn nagenoeg allemaal lid of plaatsvervangend lid van één van de raadscommissies, ook al zijn ze geen lid van de gemeenteraad. Wie wil weten hoe het bij de collegevorming precies is gegaan moet er de informatiebrochure over D'66 afdeling Nijmegen op nalezen, die er vier pagina's van de hand van Thom de Graaf aan wijdt. In het kort komt het hierop neer:

De zetelverdeling was na de verkiezingen:

CDA 16
PvdA 12
VVD 4
D'66 2
PSP 2
SP 2
PPR 1

Sinds jaar en dag was er een CDA/PvdA-college geweest. De PvdA had gehoopt met klein links een krappe meerderheid te bereiken en vooraf een intentieverklaring van de progressieven opgesteld. D'66 heeft die niet getekend (onafhankelijkheid, voorkeur voor brede basis, géén uitsluiting

vooraf van wie dan ook) en was daarmee bij voorbaat de gebeten hond. Toen haalden CDA en VVD samen de kleinst mogelijke meerderheid. Het CDA nodigde (als grootste) uit tot overleg, waarbij de PvdA begon met een verklaring dat zij niet wenste deel te nemen aan onderhandelingen waarbij ook de VVD aanwezig was. Toen PSP, SP en PPR dat voorbeeld volgden bleef D'66 alleen met CDA en VVD. Realisering van onze politieke doelstellingen met een zo groot mogelijk draagvlak voor het college bleef ons uitgangspunt. Bij informeel contact met de PvdA werd duidelijk dat de socialisten ons onder geen beding een zetel in het college zouden geven. Op grond hiervan, maar met name omdat wij niemand om andere dan programmatische redenen wensten uit te

sluiten, besloten wij de onderhandelingen met CDA en VVD voort te zetten. Er bleef ruggespraak met de PvdA die haar dogmatische stellingen niet verliet.

Wat onze beleidspunten betreft moesten we natuurlijk wel iets inleveren. Veel wettelijke punten bleven overeind en lijsttrekker Wim Vrijhoef werd van medisch student wethouder van woningbouw en werkgelegenheid, een zware portefeuille. Hoewel de PvdA, bij onze eerste begrotingsbespreking in december 1978, een motie van wantrouwen indiende tegen Wim Vrijhoef, is sindsdien het protest van links tegen onze deelname aan het college praktisch verstomd. Alleen in den lande maken eigen partijgenoten nog steeds schampere opmerkingen en daar wil ik wel eens van af. ▶

Thom de Graaf

- in Amsterdam geboren op 11 juni 1957
- woonde tot 1968 in Lisse en verhuisde in dat jaar naar Nijmegen, omdat zijn vader de burgemeesterszetel van de eerste plaats verliet om die van de tweede te gaan bezetten
- deed in 1976 eindexamen Gymnasium B
- aarzelde tussen Geschiedenis en Nederlands en ging in zijn woonplaats rechten studeren om in elk geval geen leraar te worden
- is medewerker aan het centrum voor parlementaire geschiedenis aan de staatsrechtsektie van de Nijmeegse universiteit
- woont samen met Machteld van der Have, wier mooie droom over de exclusiviteit van haar naam ik moest verstoren, maar het blijft een mooie naam
- werd in januari 1977 lid van D'66
- is voorzitter van de afdeling Nijmegen en plaatsvervangend lid van de Adviesraad voor de regio Gelderland

Als de monoloog eruit is excuseert Thom de Graaf zich. Hij vindt zichzelf niet zo'n geweldige prater. „Je moet het er in die informatiebrochure nog maar eens op na-lezen, daar staat het uitvoeriger, en er zijn al zoveel misverstanden over geweest...

Toen en nu

Ik heb enorme bewondering, zegt hij peinzend, voor mensen die elke keer opnieuw durven te beginnen, hoezeer ze ook teleurgesteld worden. Daar is toch grote moed voor nodig. Neem nou mensen als Gruyters of Van Mierlo. Ik ben er natuurlijk niet bij geweest, maar als ik dat zo lees dan is D'66 nu een héél andere partij dan in 1966. Toen was het een parlementaire actiegroep, maar als je nou ziet wat er van al die idealen terechtgekomen is, dan begrijp ik niet dat die mensen van het eerste uur nog steeds meedoen, artikelen schrijven, forums voorzitten, congressen en andere vergaderingen toespreken... Ik was al lang naar huis gegaan.

Ik heb al veel gehoord in de partij, maar zo heb ik het nog nooit horen formuleren en dat vertel ik Thom ook. Nou, wat is er nou helemaal van terechtgekomen?

1. Alle partijen hebben zichzelf vernieuwd, maar echte partijvernieuwing, zoals D'66 dat bedoeld had, is er niet geweest. Neem nou de PvdA. Er was natuurlijk wel Nieuw Links en plotselinge solidariteitsacties, maar het is nog steeds die oude SDAP die feitelijk de boventoon voert. Of het CDA, een christelijke combinatie ontstaan uit angst voor een progressieve concentratie. Is dat CDA nu een wezenlijk andere partij dan de KVP? Nog steeds een middenblok, een machtscentrum.

2. De progressieve concentratie is gewoon mislukt. Wie daar schuld aan is, doet er even niet toe; de mislukking is een feit.

3. Radicale democratisering heeft wel aan de basis plaatsgevonden, maar niet aan de top, wat toch de bedoeling was.

4. Staatsrechtshervormingen gingen niet door.

Ja, ik weet het wel, er is natuurlijk wel iets gebeurd. Zeker heeft D'66 de Nederlandse politiek beïnvloed. We hebben Vietnam-

Aan mensen die lid worden van de partij moet je toch op zijn minst een keer vragen of ze nog iets méér willen dan alleen contributie betalen.

moties opgesteld, we waarschuwen tegen levering van duikboten aan Taiwan, prachtig. Maar wat we eigenlijk wilden, dat hebben we niet kunnen bereiken. En we weten ook nog allerlei oorzaken aan te wijzen waarom dat niet is gebeurd. Er was geen meerderheid voor te vinden enzo... Maar het ergste is dat we de uitgangspunten van D'66, de doelstellingen van het eerste uur, gewoon zijn vergeten. Je vindt ze in geen enkel programma meer terug. Als je dat verkiezingsprogramma leest dat we nu in Amersfoort gaan bespreken en je vergelijkt dat met het Appel van 1966, dan

**Over HB-resolutie 1
De weloverwogen resolutie van de angst. In feite een negatieve keuze: niet met CDA + VVD en niet met CPN. Waarom sluit D'66 de CPN uit? En waarom wordt de voorkeur voor de PvdA zo voorzichtig uitgesproken? Bang voor stemmenverlies? Duidelijkheid geeft steun die je langer dan vier jaar houdt.**

lijkt het wel een andere partij.

Waarom ben je eigenlijk lid geworden van die partij?

Heel simpel, ik wil politiek actief zijn en ik vind D'66 de minst slechte van alle politieke partijen.

Wat vind je er slecht aan?

Wat nodig is, is een verbeterde partijdemocratie, waarbij de basis van de partij meer te zeggen krijgt, of beter eigenlijk: meer mogelijkheden krijgt om iets te zeggen.

Programmamakers

Denk jij dat de afdelingen van die mogelijkheden gebruik zouden maken?

Ja, natuurlijk, als je het maar goed organiseert. Ik heb net een notitie aan het regiobestuur geschreven over de SWB (Stichting Wetenschappelijk Bureau) en over hoe een beleidsprogramma tot stand komt en zou moeten komen. Hoe gaat dat in zijn werk?

Werkgroepen praten en na verloop van tijd (maanden!) komt daar een stuk uit dat naar het Hoofdbestuur gaat. HB keurt goed of af. Er wordt wat bijgeschaafd tot het stuk rijp is voor een congres. Daar wordt het meestentijds klakkeloos overgenomen. Komen er amendementen, dan zijn die meestal van werkgroepleden, die een minderheidsstandpunt innamen bij de besluitvorming, of van kamerleden die het standpunt straks moeten verdedigen.

Bijna nooit komt er een amendement van een afdeling. Sterker nog: een afdeling kan reglementair niet eens een motie of een

amendement indienen, dat kunnen alleen vijf of meer individuele partijleden doen. Maar nog afgezien daarvan: Ze hebben er ook geen tijd voor. Je krijgt de Democraat en je moet onmiddellijk aan de slag, want je hebt niet langer dan een dag of tien, hooguit twee weken om je amendementen in te dienen. Dat is veel te kort voor een beetje fundamentele aanpak aan de basis. Je zit een paar maanden de tijd moeten hebben, dan kon je een werkgroepje opstarten, stukken raadplegen die tot de besluitvorming hebben geleid, contacten leggen met andere afdelingen in je regio, enzovoort. Nu krijg je het verschijnsel, waar jij al eens eerder over schreef in de Democraat naar aanleiding van de analyse die de Haagse Post maakte van de partij (zie Democraat jrg. 13 nr. 5, mei 1980, pag. 6) „Er zijn binnen D'66 twee bases, de lokale en de landelijke, die vrijwel los van elkaar opereren.”

Als je dus als democraat de landelijke politiek wilt beïnvloeden, moet je in een werkgroep gaan zitten.

Leuk als je in de randstad woont, maar ik zie me vanuit Harlingen, Zoutelande en Schin op Geul niet regelmatig werkgroepvergaderingen bijwonen, die in Den Haag, Utrecht of Amersfoort worden gehouden. Hoe zou het komen, denk je, dat er uit de afdeling Nijmegen met 170 leden niemand in een landelijke werkgroep zit? Allemaal inerte provincialen? Vergeet het maar, het is geen gebrek aan belangstelling. Die werkgroepen zijn onbereikbaar door geografische afstand én door de technische know-how die bij nieuwe leden verondersteld wordt. Dat is naar mijn persoonlijke ervaring zóveel, dat een nieuw werkgroep lid dat nauwelijks kan opbrengen, zeker niet als hij ook nog eens een aantal uren moet reizen om de vergaderingen bij te wonen.

En het een versterkt het ander. Door het wegblijven van nieuwe werkgroepleden ontstaat er een bepaalde partij-elite, die de werkgroepen bevolkt. Deskundigen uit de randstad, ambtenaren van departementen en dergelijken. Zij maken de programma's, amenderen die vervolgens en keuren ze tenslotte goed. De echte basis van de partij, de plaatselijke afdeling, komt door gebrek aan tijd en kennis niet aan bod.

doorlezen op pag. 25

Opgave van de kandidaten voor de Eerste Kamer der Staten Generaal

(beginnende met de letter E).

Alle kandidaten hebben de volgens de Statuten en het Huishoudelijk Reglement vereiste verklaringen afgelegd.

De kandidaten hebben de volgende persoonlijke gegevens verstrekt:

1. Naam en voornamen
2. Geboorteplaats en -datum
3. Postcode en woonplaats
4. Adres
5. Telefoonnummer
6. Opleiding
7. Beroep en functie
8. Huidige functie binnen D'66
9. Vroegere functies binnen D'66
10. Functies in andere maatschappelijke organisaties
11. Met welk gebied wilt u na verkiezing in het bijzonder contact onderhouden?
12. Met welk onderdeel van het beleid wilt u zich bij voorkeur belasten?
13. Persoonlijke verklaring (indien gewenst).

1

1. **GANS, Marcus Paul**
Arnhem, 13-08-1923
2. 2060 AA Bloemendaal
3. Postbus 45 (Vijverweg 39)
4. 023 - 27 24 42
5. Econoom (gepromoveerd)
6. a. Buitengewoon hoogleraar Ondernemingsfinanciering
b. Financieel adviseur
7. Bestuurslid SWB D'66
8. Redaktielid Idee '66
9. Ex-voorzitter afdeling Breda
10. Lid Raad van Advies Humanistisch Studiecentrum Nederland
11. Noord-Holland
12. Sociaal-economisch en financieel beleid
13. Met bepaalde onderdelen van het concept-verkiezingsprogramma heb ik nogal wat moeite. Ik wijs productie en plaatsing van de nieuwe kernwapens volstrekt af, en niet alleen „onder de huidige omstandigheden”. Wat het sociaal-economisch beleid – mijn vakgebied – betreft, vind ik het programma in sommige opzichten te conservatief en in andere opzichten te onduidelijk. Verlaging van het financieringstekort van de Staat van 7% tot 4½% acht ik niet alleen onhaalbaar maar bovendien in een tijd van depressie ongewenst. Het programma wenst voortzetting van het huidige matigingsbeleid, maar er moet juist gestimuleerd worden, liefst in internationaal verband. Hiertoe moet het monetaire beleid worden omgebogen en gericht worden op een drastische verlaging van de veel te hoge rente, die o.a. fruikend is voor de woningbouw. Deze laatste moet krachtig worden gestimuleerd, wat ook het programma zegt, maar hieraan had m.i. toegevoegd moeten worden dat dit best ten dele langs inflatoire weg mag, want hier staat een enorme besparing aan werkloos-

heidsuitkeringen tegenover.

Bovendien is bestrijding van de woningnood een groot goed op zichzelf. Acht ik deze onderdelen van het programma te conservatief, onduidelijk vind ik het standpunt ten aanzien van het arbeidsmarktbeleid – het begrip „passende arbeid” moet beslist worden uitgebreid – en het WAO-beleid. Wij kunnen ons niet veroorloven op een beroepsbevolking van 4,7 miljoen bijna 700.000 mensen als arbeidsongeschikt te beschouwen.

Maar al ben ik het niet in alle opzichten met het programma eens, ik zou toch graag D'66 in de Eerste Kamer vertegenwoordigen, want er blijven genoeg programmapunten waarmee ik mij kan verenigen.

2

1. **GLASTRA VAN LOON, Jan Frederik**
2. Jakarta, 16-3-1920
3. 2518 AE Den Haag
4. Bazarstraat 15
5. 070 - 46 31 05
6. Gymnasium B, Cand. Med. R.U. Groningen
Mr. i.d. Rechten, R.U. Leiden
7. Hoogleraar U. van Amsterdam
8. Lid Programmacommissie
Lid (voorz.) Redactie Idee '66
9. Voorzitter
10. Voorzitter Stichting de Ombudsman
11. Zuid-Holland
12. Justitie, Buitenlandse Zaken, Defensie
13. —

3

1. **HISSINK, David Jacobus**
2. Wageningen, 4 febr. 1909
3. 6705 AT Wageningen
4. H. de Vrieslaan 11, Wageningen
5. 08370 - 12245
6. arts (Groningen), algemeen chirurg (Coolingsingel zkh. R'dam)
7. algemeen chirurg (rustend)
8. geen
9. a. tijdelijk secretaris afd. Wageningen
b. de eerste 2 jaar lid van de Adviesraad (voor Gelderland)
c. 2 jaar fractievoorzitter gemeenteraad Wageningen (sept. '78 tot sept. '80)
10. lid van het Ombudsteam van de gemeente Wageningen
11. Gelderland en Utrecht
12. Gezondheidszorg, Ontwikkelingssamenwerking, Sociaal-economisch beleid, Energie (o.a. besparing en stadsverwarming), Buitenlandse Zaken. (Als raadslid was ik lid van de z.g. „harde” Commissies).
13. In verband met mijn leeftijd (71) is iets over mijn antecedenten m.i. gewenst. Uit een progressief gezin. Stemde voor de oorlog Vrijzinnig Democraat (ik was voor Nationale Ontwapening); erna bijna altijd PvdA (geen lid). Van '45 tot '72 algemeen chirurg, aanvankelijk in de gehele Geld. Vallei, tenslotte alleen in Wageningen. Van '72 tot '74, na een tropencursus, met mijn vrouw in de Ontwikkelingshulp. Malawi: het laatste jaar tevens directeur van het ziekenhuis – 190 bedden –. Wij begonnen een school voor z.g. medical assistants (blote voeten dokters). Altijd veel belangstelling voor politiek: binnen- en buitenland. Begin '77 lid van D'66. Uit volle overtuiging: geen typische belangpartij en vooral om twee principes: democratisering en daardoor ontplooiing en vrijmaking (emancipatie) van een ieder en versobering (welvaart verslapt, geld corrupteert). In de Adviesraad leerde ik de partij pas goed kennen. In de Gemeenteraad werd ik politiek geschoold.

Gezondheidszorg: Mijn 30-jarige ervaring als algemeen chirurg bracht mij tot de overtuiging, dat deze geheel anders georganiseerd moet worden.

3 Stellingen. Bij de behandeling van ziekten mogen commerciële belangen geen rol spelen. De verkoop van praktijken (patiënten) is principieel onjuist. Specialisten moeten in de ziekenhuizen en dienstverband werken. (De vrije artsenkeuze is in ieder geval in de ziekenhuizen een mythe).

Ontwikkelingssamenwerking: Wij zijn volledig medeverantwoordelijk voor de Derde Wereld.

Soc Economisch: O.a. geen nivellering, maar wel naast een minimum loon een maximum pensioen.

Energie: O.a. Wij moeten ons wel realiseren, dat wij door Kernenergie af te wijzen, er anderen wellicht mee opscheppen, doordat wij een onevenredig groot beslag op fossiele energie zullen moeten leggen.

Buitenl. Zaken: O.a. Een Palestijnse staat, sancties tegen Zuid-Afrika en als lid van de Navo bijna tot het uiterste gaan om elk kernwapen in ons land af te schaffen.

Tenslotte: Waarschijnlijk i.v.m. mijn leeftijd ben ik, om de terminologie van Aad Nuis te gebruiken, ook een generalist. Als nestor van de Gemeenteraad heb ik wat dat betreft, dunkt mij, goed werk gedaan.

4

1. **HORST, Jan Hendrik ter**
2. Enschede, 11 oktober 1926
3. 1082 CS Amsterdam
4. Duinbeek 11'
5. 020 - 42 05 80
6. MULO A en B; Hogere Textielschool te Enschede; personeelsbeheer en bedrijfsmaatschappelijk werk; efficiëncy; financiën; verzekeringen (van personen).
7. seniorstafmedewerker Sociale Zaken VNU, belast met beleidsvoorbereiding inz. personeelsverzekeringen.
8. nr. 18 kandidatenlijst gemeenteraadsverkiezingen 1978; verkiezingskrantenbezorger; nr. 21 kandidatenlijst verkiezingen 1e Kamer 1980.
9. geen.
10. lid Raden van Beroep in Amsterdam en Haarlem
11. Noord-Holland
12. Pas me aan aan de fractie; als het kan Verkeer en Waterstaat en Sociale Verzekeringen
13. Ik geloof in de zin van het bestaan van de 1e Kamer. De wetgeving komt in de 2e Kamer vaak in een sfeer van grote spanningen tot stand, met alle gevolgen van dien en alle verschijnselen, daaraan verbonden (onvolkomen of soms slordige wetgeving). De Eerste Kamer kan door een wet af te wijzen, het land voor erger behoeden. Zij heeft daarom de plicht die consequenties te trekken, los van de gevolgen.
Ik wil vrij staan van de fractie in de Tweede Kamer, in die zin dat ik een eigen oordeel wil en mag hebben.
Ik zal de partij-inzichten uiteraard respecteren, in geval van grote tegenstellingen overleg plegen, maar ik wil wel mijn persoonlijke verantwoordelijkheid dragen. Dat kan inhouden dat ik niet altijd met de fractie mee ga. Ik ben bereid de gevolgen van een lidmaatschap van de Eerste Kamer volledig te dragen door me ten dele los te maken van mijn dagelijkse werkzaamheden, hetgeen thans ook mogelijk is.
Er is mijnerzijds geen enkel bezwaar tegen als ik binnen de fractie een ondersteunende rol moet spelen, integendeel, ik zal de speaker graag behulpzaam zijn, voorzover dat ik mijn vermogen ligt.

5

1. **MARTINI, Arnoldus**
2. Amsterdam, 3 september 1922
3. 1121 CM Landsmeer
4. Zuideinde 58
5. 02908 - 1254
6. 5 jarige HBS vakdiploma's nationaal - en internationaal goederenvervoer
7. Burgemeester van Landsmeer
8. lid landelijke werkgroep Binnenlands bestuur
9. voorzitter afd. Amsterdam van D'66 - lid diverse Landelijke werkgroepen - lid gemeenteraad van Amsterdam voor D'66 van 1970 - 1976 - lid eerste kamer voor D'66 van 1970 - 1973
10. enkele pro-deo ere functies en adviesfuncties, lid agenda commissie Informeel Agglomeratieoverleg Amsterdam, lid diverse overlegorganen in Waterland, lid stichtingsraad samenwerkende ziekenhuizen Amsterdam
11. Noord-Holland en met name regio Amsterdam
12. binnenlands bestuur en verkeer en vervoer
13. Door de uitspraak om geen nieuwe ambtstermijn te ambiëren (de huidige loopt begin 1982 af) wil ik de weg vrijmaken voor jongeren naar het burgemeesterschap.
Om die redenen werd door mij het kortgeleden gedane verzoek van D'66 zijde om te solliciteren naar een grotere gemeente afgevoerd.
Gelet op mijn leeftijd (58) zou ik de opgedane bestuurlijke ervaring nog enkele jaren dienstbaar willen maken voor D'66. Dat kan via beleidsdebatten in de eerste kamer; van die kamer was ik reeds eerder voor D'66 lid.
Indien de kandidaatstelling niet door verkiezing wordt gehonoreerd dan zal ik - om begrijpelijke redenen - een nieuwe ambtstermijn aanvaarden.
Ik meen met deze toelichting te kunnen volstaan omdat het D'66 pragmatisme in denken en handelen vanaf 1967 door mij wordt onderschreven.

6

1. **VAN OUWERKERK, Hendrik Jacob**
2. Rotterdam 3 november 1938
3. 5737 PW Lieshout
4. Rooiven 11
5. 04992 - 1696 (040 - 47 43 49)
6. natuurkundig ingenieur TH Delft
doctor technische wetenschappen TH Eindhoven
7. theoretisch natuurkundige, biomedische en gezondheidstechniek
8. Steunfractie Prov. Staten Noord-Brabant
SWB Werkgroep Verkeer en Vervoer
9. —
10. Bestuurslid Brabantse Milieu Federatie
Bestuurslid Beleidscommissie Biomedische en Gezondheidstechniek TH Eindhoven
11. Zuid-Nederland
12. Energievoorziening; Verkeer en Vervoer; Milieu, Volksgezond-

- heid, Natuurbescherming, Wetenschapsbeleid
13. Een essentiële taak van de Eerste Kamer is het grondig onderzoek van wetsontwerpen met aandacht voor interne consistentie, ook met bestaande wetten, ongewenste neveneffecten en onbillijkheden alsmede praktische haalbaarheid. Onze huidige vertegenwoordigers, juristen, zijn hier dus goed op hun plaats. Bij uitbreiding van de fractie dient echter andere deskundigheid te worden ingebracht. De grote rol van de technologie in onze samenleving, via innovatie als bron van welvaart en werkgelegenheid maar ook als potentieel gevaar voor het welzijn door bedreiging van milieu en volksgezondheid, stelt eisen aan de samenstelling van de fractie die een beoordelende functie ook vanuit deze gezichtshoek moet vervullen.

In mijn werkring en bij mijn milieuactiviteiten tref ik de raakpunten van technologie en samenleving. Energievoorziening, milieuvervuiling, verkeer en wegeaanleg, wetenschapsbeleid, technische aspecten van gezondheidszorg, innovatie, ruimtelijke ordening, hoger onderwijs, landbouwproblematiek, en steeds vanuit de praktische kant. Nadat ik in 1976 lid werd van D'66 vond ik in het werk van de Statenfractie de politieke aansluiting hierop. Het in contact blijven met die praktijk, de mogelijkheid het functioneren als politicus in de Eerste Kamer te integreren met activiteiten als verantwoordelijk burger in werkring en samenleving is voor mij essentieel.

Mijn kennis en ervaring op de genoemde gebieden, een researchjaar in Cambridge (Engeland) en een jaar als gasthoogleraar in de VS geven mij het vertrouwen dat ik de activiteiten in onze samenleving in perspectief kan zien en kan bijdragen tot een rationele aanpak van de knelpunten die in de nabije toekomst op ons wachten.

Ook het inbrengen van de vernieuwende ideeën van D'66 in de beleidsontwikkeling op lange termijn kan en moet vanuit de Eerste Kamer steeds de aandacht hebben. De in de tijd verstrekkende gevolgen van keuzen die nu moeten worden gedaan, bijvoorbeeld met betrekking tot het energiebeleid, tonen de noodzaak met verbeeldingskracht de toekomst tegemoet te treden.

Tegen de hier geschetste achtergrond acht ik het van groot belang dat deskundigheid vanuit een dergelijke signatuur in de fractie aanwezig is. Ik ben bereid mij daarvoor in te spannen.

7

1. **PIETERS, Philip Christiaan**
2. Dordrecht, 5 april 1932
3. 3313 TD Dordrecht
4. Keteldiep 38
5. 078 - 16 27 04
6. MULO B, Middenstandsdipl., div. vakdiploma's, Voltooid opl. Staatsinrichting M.O. (zonder diploma). Thans studierend Geschiedenis M.O.
7. Ex-commercieel directeur thans WAO
8. Coördinator werkgroep Culturele Minderheden
Voorzitter Vast Overleg Raadsleden Drechtsteden
9. Voorzitter afd. Dordrecht/Voorzitter sub-regio Drechtsteden/Bestuurslid regio Zuid-Holland/Voorzitter programmacommissie Zuid-Holland 1970 en 1978
10. Adviseur Ned. Ver. tegen Rassendiscriminatie
Zuid-Holland - Noord-Brabant - Zeeland
- ... Minderheden - Soc. Economische Problematiek - Werkwijze Parlement - Bestuurlijke herindeling
13. Sinds 1967 ben ik ononderbroken lid van D'66 en heb voor de partij veel functies vervuld en spreekbeurten gedaan, naast vele andere activiteiten.

Door mijn overige drukke werkzaamheden - 25 jaar met wisselend succes op managementniveau in het bedrijfsleven bleef er geen tijd over voor een plaats in een vertegenwoordigend lichaam. Sinds 2 jaar ben ik in de WAO (ziekte van Bechterev) en verdeel ik mijn tijd tussen werk voor D'66 en studie. Graag zou ik mij toch nuttig maken in de praktische politiek en mij zo voor een aantal belangrijke zaken inzetten.

De fractie in de Eerste Kamer zal een kleine zijn. Daarom zal deze meer uit generalisten dan uit specialisten moeten bestaan. Onder generalisten - en daar reken ik mezelf toe - versta ik mensen die op meerdere terreinen inzetbaar zijn.

Ik meen over (veel) tijd, politiek inzicht en voldoende specialistische kennis, zowel praktisch als theoretisch gefundeerd, te beschikken om aan het werk van de D'66 fractie een goede bijdrage te kunnen leveren.

8

1. **POOL, Jan**
 2. Amsterdam, 2 november 1931
 3. 2351 CJ Leiderdorp
 4. Essenpark 18
 5. 071 - 41 05 10
 6. Universitair, geneeskunde
 7. Hoogleraar Cardiologie en gekozen lid College van Bestuur Erasmus Universiteit Rotterdam
 8. Lid werkgroep Volksgezondheid (Kerngroep)
 9. —
 10. Adviescommissies in sport-, wetenschappelijke en publieke organisaties
 11. Zuid-Holland (regio Leiden, Rotterdam)
 12. Gezondheidszorg, Hoger Onderwijs, Sport
 13. Ik ben al ruim 10 jaar enthousiast Democraat 66, ook in de „moeilijke” jaren. Ik was aanvankelijk actief op gemeentelijk niveau, later landelijk in de werkgroep volksgezondheid, met vooral belangstelling voor de maatschappelijke aspecten van de gezondheidszorg, preventie, revalidatie, euthanasie etc. en de wetenschappelijke kant.
- Buiten mijn dagelijks werk in de universitaire geneeskunde ben ik altijd bestuurlijk bezig geweest zowel binnen de universiteit als daarbuiten, o.a. in de sport. Medeverantwortelijk zijn voor het democratiseringsproces speelde daarbij een belangrijke rol. Naar mijn mening is expertise op het gebied van de volksgezondheid in de volksvertegenwoordiging onvoldoende aanwezig. Hierop en op het leggen van een goede relatie tussen maatschappij en volksvertegenwoordiging berust mijn kandidaatstelling.

9

1. **RANG, Hendrik Johan**
2. Amsterdam, 4 augustus 1931
3. 3054 LK Rotterdam
4. Plasoord 24
5. 010 - 18 36 46
6. Doct. chemie ('55, UvA) bedr. econ. ('72, ISW) kand. rechten ('80, EUR)
7. Directeur Bouwcentrum.
8. Fractievoorzitter Rijnmondraad.
9. Voorzitter afdeling Westelijke Mijnstreek
Lid Provinciale Staten van Limburg
Lid Eerste Kamer (Lid Raad van Europa)
Voorzitter Subregiobestuur Rijnmond.
10. Thans geen
11. Zuid-Holland, Zeeland, Noord-Brabant, Limburg.
12. Volkshuisvesting & Ruimtelijke Ordening, Milieuhygiëne, Econ. Zaken, Europese Aangelegenheden
- 13.

1. **REDEKER, Arend Arie**
2. Meeuwen (N. Br.), 17-10-1929
3. 1015 JL Amsterdam
4. Goudsbloemstraat 103 c
5. 020 - 233422 (overdag)
6. MULO, M.O. Economie.
7. Reclame-adviseur, directeur reclame-bureau.
8. Geen
9. Lid Provinciale Staten Noord-Holland 1970-1974 (tevens fractievoorzitter),
Vice-voorzitter afdeling Amsterdam,
Lid en voorzitter diverse plaatselijke, regionale en landelijke commissies.
10. Geen
11. Noord-Holland (maar indien gewenst andere/echter geen rijbewijs)
12. Algemeen/RO/Volkshuisvesting/Cultuur
13. Kandidaat was vanaf oprichting (in feite 30 april 1966) lid van D'66. Lidmaatschap onderbroken van 1975-1979 (geen vertrouwen in optreden splintergroeperingen). Ik verwijs wat dit betreft naar uitgangspunten 1966/1967. Reden kandidaatstelling:
Ik denk dat D'66 gebrek heeft aan ervaren bestuurders. Waarschijnlijk kan ondergetekende hiertoe een bijdrage leveren. Ik denk in de periode '68-'74 dit te hebben bewezen. Vanaf 1966 organisatorisch en vanaf 1970 als fractievoorzitter Staten Noord-Holland. Men kan wat dit betreft echter bij oudgedienden uit deze perioden informeren.
Mijn huidige maatschappelijke functie is zeer goed te combineren met lidmaatschap Eerste Kamer.
Extra reden kandidaatstelling: Ik mis af en toe een beetje realiteitszin in de politiek (ook bij D'66). Principes zijn zeer schoon, maar moeten uitvoerbaar zijn!

11

1. **SCHWARZ, Norbert F. I.**
2. Antwerpen (B), 18 december 1918.
3. 2596 SJ Den Haag.
4. Schoutenstraat 9
5. 070 - 245189 (kantoor: 015 - 783786).
6. Natuurkundig ir.
7. Kroonlid college van bestuur TH Delft.
8. Vice-voorzitter Adviesraad.
lid bestuur Stichting Wetenschappelijk Bureau D'66.
9. Lid Dagelijks Bestuur,
voorzitter Programmacommissie,
fractievoorzitter Provinciale Staten Zuid-Holland,
fractievoorzitter Eerste Kamer.
10. Lid ledenraad VPRO.
vice-voorzitter Humanistisch Verbond.
11. Utrecht, Noord-Holland, Zuid-Holland.
12. Onderwijs & Wetenschappen, Volksgezondheid, Justitie, consumenten-, emancipatie- en energiebeleid.
13. Ik heb dit werk gedaan van 1971-'77. Ik ben dus in de benijdenswaardige positie dat u zich een oordeel kunt vormen over hoe ik het gedaan heb en of u een reprise wenst.
In die tijd heb ik onder andere gepleit voor afschaffing van de Eerste Kamer, een leegstandswet i.p.v. een anti-kraakwet, vervanging van (toekomstige) kerncentrales door steenkolen gestookte, (weer) in exploitatie nemen van Nederlandse kolenmijnen, opheffing van de achterstelling van andere samenlevingsvormen bij het huwelijk, modernisering van de alimentatieregeling, verbetering rechten van minderjarigen, verruiming van adoptiemogelijkheden, betere anti-conceptie, onderwijs in vrijetijdsbesteding, vrijheid van meningsuiting via alle media, spreiding van arbeid (naast spreiding van inkomen, kennis en macht), gelijkstelling van de vrouw in sociale wetgeving, pensioenregeling, e.d., legalisering van te vondeling leggen, abortus, euthanasie.

Zoals u ziet zijn een aantal zaken uit deze bloemlezing inmiddels gerealiseerd, andere moeten nog.

Ik heb dit werk altijd met plezier gedaan. Ik vind het fijn de ideeën van D'66 uit te dragen en te verdedigen. In september 1981 krijg ik veel meer vrije tijd die ik graag aan het Eerste Kamer-lidmaatschap zou willen besteden.

Ik ben ouder dan de meesten van u. Eén oudere in een fractie, mits enthousiast, zou van nut kunnen zijn, dunkt me. En vormen ouderen niet een - zelfs toenemend - deel van ons volk? En moet dit dan ook niet in het parlement vertegenwoordigd zijn?

Wie meer over me wil weten zie „De Democraat” 1/78 (jan. 1978), blz. 7; 1/80 (jan. 1980), blz. 23.

12

1. **SOETENHORST-DE SAVORNIN LOHMAN, Jacqueliene**
2. Bogor (Indonesië), 21-8-1933
3. 2341 ET Oegstgeest
4. Frederik Hendriklaan 11
5. 071 - 153470
6. Jurist
7. Wetenschappelijk ambtenaar Sociaal en Cultureel Planbureau.
8. - lid bestuur SWB
- lid redactie Idee '66
- lid bestuur PSVI
- lid Adviescommissie Antecedentenonderzoeken (BVD) sinds 1970.
9. Werkgroep Vrijheidsrechten 1967-1972
Werkgroep Justitie.
10. 10 jaar lid Centrale Raad van Advies voor het Gevangeniswezen, de Psychopatenzorg en de Reclassering,
actief lid Coornhertliga, MVM.
11. Welzijnssector in brede zin.
12. Justitie, gezondheidszorg.
13. Het belang van de Eerste Kamer is gering, maar groot genoeg om het de moeite waard te vinden er voor D'66 in te zitten. Ik zit graag in dingen die eigenlijk achterhaald zijn, zoals een koets of een zeppelin. Ze geven je gelegenheid om het eigen bestaan te relativeren en de blik over de horizon te werpen.
Kortom: een D'66 senator (senatrix?) zal de D'66-visie op langere termijn moeten helpen vormen en uitdragen, met als bouwstenen:
- een basis vertrouwen in de inventiviteit en het vermogen van mensen tot samenwerken,
- oog voor de gevaren van macht en éézijdige technocratie; vaardigheid om macht controleerbaar te maken, een doorgeslagen technocratisering/bureaucratie om te buigen en terug te voeren tot menselijke verhoudingen.
Zolang het streven naar emancipatie en participatie van vooral achtergestelde groepen een drijvende kracht is in ons staatsbestel en in het bijzonder in de politieke partij D'66, voel ik mij betrokken genoeg om mee te doen.
Mijn ervaring ligt tot nu toe op de volgende terreinen: gezinsleven, bedrijfsleven, advocatuur, wetenschap en ambtenarij. Een dolend jurist dus, maar met kompas.

1. **TIESINGA, geboren Autsema, Marie-Louise**
2. 19 mei 1945 te Rozenburg (Z.H.)
3. 1544 XN Zaandijk
4. Bazuinhof 2
5. 075 - 286966 (overdag 020 - 239811)
6. HBS-A, MO-A Nederlands, Management/Instituut voor Sociale Wetenschappen, Den Haag, Direct Marketing/DMMA Montreux, rechten/notariaat.
7. Manager Plusprojecten b.v. (dochter NRC Handelsblad)
8. Lid Redactieraad De Democraat, lid steunfractie D'66 gemeente Zaanstad, lid landelijke werkgroep Huurrecht, inleider/begeleider PSVI-cursussen voor gemeenteraadsleden en afdelingsbestuurders.
9. Voorzitter/secretaris werkgroep D'66 Zaanstad '72-'78, lid Verkiezingscommissie afdeling Zaanstreek-Waterland 1978, lid Adviesraad 1978-1980.
10. Voorzitter Vereniging tot Behoud van Monumenten van Bedrijf en Techniek Zaanstreek, Vice-voorzitter Federatieve Vrouwenraad Noord-Holland, lid Commissie van NRC Handelsbladlezers, lid Redactiecommissie van het orgaan van de Vrienden van het Zaanse Huis.
11. Holland-Noord en Friesland en/of Gelderland.
12. In overleg met de fractie te bepalen, voorkeur voor: volkshuisvesting en ruimtelijke ordening, CRM (m.n. emancipatiebeleid, omroepzaken, jeugdzaken, culturele minderheden), sociale zaken, justitie (m.n. abortus-, euthanasie- en vreemdelingenbeleid), algemene politiek.
13. Toen ik vorig jaar bij de landelijke ronde voor de EK-verkiezingen op de 3e plaats eindigde, was ik apetrots én een beetje teleurgesteld: ik haalde het tenslotte nét niet. Het feit dat ik eerste opvolger ben van de zittende fractie vormt een extra stimulans om me opnieuw kandidaat te stellen. Mijn argumenten zijn niet veranderd. U vindt ze in de Democraat van januari 1980. Het werk als volksvertegenwoordiger spreekt me aan. Ik heb me daarop de laatste jaren goed trachten voor te bereiden. De keuze voor een parttime politieke functie is bewust, want ik wil graag ook op een andere manier aan het maatschappelijke leven blijven deelnemen en daaruit voldoende „voeding” halen om m'n politieke werk goed te doen. In m'n werk, dat de afgelopen achttien jaar zeer uiteenlopend van aard is geweest, heb ik een redelijk idee gekregen over hoe dingen in bedrijven en organisaties werken, hoe mensen tussen de wal en het schip kunnen raken, en vooral ook waar de emancipatoire knelpunten zitten. Ik behoor tot de vrouwen die de kans hebben gehad zich te ontplooien. Op ons rust de verplichting ons in te zetten voor anderen, minderbedeelden: vrouwen, sociaal-zwakkeren, gehandicapten, culturele minderheden. De politieke vertaling van die solidariteit heb ik de afgelopen jaren binnen D'66 actief gestalte gegeven, gebruik makend van de creativiteit die mijn dagelijks werk vraagt, de bestuurlijke ervaring en inzichten die ik heb opgedaan. D'66 heeft voorkeur voor een één-kamerstelsel. Maar de EK is en blijft er voorlopig. Dat betekent dat D'66-vrouwen en -mannen ook daar accenten moeten leggen die wij in ons denken en doen belangrijk vinden. Met het nieuwe Beleidsprogramma kan ik uitstekend uit de voeten en op basis daarvan zal ik me in de EK graag inzetten voor een optimale, individuele ontplooiing en een menswaardig en gelijkwaardig bestaan van mijn medeburgers.

1. **TUIKWERD, Jan Fokko van**
2. Delfzijl, 2-10-1915
3. 9934 EG Delfzijl
4. Koningin Julianalaan 98
5. 05960 - 12 14 5
6. Ir. landbouwhogeschool Wageningen
7. Raadgevend landbouwkundige
8. Adviseur Tweede-Kamerfractie (Jan Terlouw) voor vnl. landbouw, grondpolitiek, natuur en landschap, voorzitter regio Groningen, lid landelijke werkgroepen Europa, landbouw.
9. o.a. lid Provinciale Staten Groningen, voorzitter landbouwwerkgroep, lid Adviesraad.
10. beklede functies: bestuursfuncties in waterschapswezen, algemene landbouworganisaties, landbouwcoöperaties (industrie, karton, papier)
11. Drenthe, Friesland, Groningen.
12. Regionaal beleid, werkgelegenheid, landbouw, ontwikkelingssamenwerking.
13. Aanvulling op de onvolledige vraagstelling van de verkiezingscommissie.
Loopbaan: 1940-1947 boer; 1947-1958 ambtenaar buitenlandse dienst ministerie van landbouw, landbouwtattaché voor het Mid-Oosten standplaats Beyrouth; 1958-1966 boer te Tuikwerd Delfzijl, raadgevend ingenieur voor ontwikkelingsprojecten in Azië en Afrika, voor Nederlandse regering studies verricht over de EG, landbouw in gehele EG ter plaatse bekeken; 1967-1974 volledig boer, 1974 boer af wegens stadsuitbreiding; 1974-1977 medewerker Tweede Kamerfractie; 1978-heden raadgevend landbouwkundige. Sinds 1966 onafgebroken actief lid van D'66. Behoorde tot kleine kern die in 1976/77 D'66 zijn gezicht hergaf. Beweegreden voor kandidaatstelling.
 - a. Omdat ik uit de praktijk weet wat het betekent kleine ondernemer te zijn, doordat mijn werk in het buitenland mijn blik heeft verruimd, met zijn ambtelijke en bestuurlijke ervaring, ben ik overtuigd het lidmaatschap van de Eerste Kamer aan te kunnen. Het lidmaatschap van de Eerste Kamer zal voor mij niet een baantje zijn naast een volledige werkkring. Ik kan veel tijd aan het kamerlidmaatschap besteden.
 - b. Uit onvrede met het regeringsbeleid ten aanzien van zwakke regio's. Ook in het concept verkiezingsprogramma 1981-1985 wordt met geen woord over regiobeleid gerept. Het is noodzakelijk dat de zwakke regio's in Den Haag vertegenwoordigd zijn door mensen die de problemen, de economie van deze regio's door en door kennen. Die weten hoe het ambtelijk en politiek apparaat werkt. De vertegenwoordigers van zwakke regio's dienen bij voorkeur aldaar te zijn geboren en getogen waardoor zij zich met hun regio sterk verbonden voelen. Nu is de Eerste Kamer niet bij uitstek het lichaam voor initiatieven die de zwakke regio's ten goede komen. Wel geeft geregelde aanwezigheid in Den Haag de mogelijkheid om op ambtelijk en politiek niveau zich actief voor de regio in te zetten waarbij een lidmaatschap van de Eerste Kamer gewicht aan het optreden geeft.

1. **VELLEMAN, Levi**
2. Sneek, 4-2-1935
3. 1025 LT Amsterdam
4. Nieuwendammerdijk 172
5. 020-27 23 30
6. Doctoraal rechten
7. Advocaat en procureur
8. Werk mee in landelijke werkgroepen Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening en Justitie.
9. Afdelingsvoorzitter Noord- en Midden-Zeeland (1966-1967), voorzitter landelijke werkgroepen Jeugdzaken ('67-'70)
10. Voorzitter Stichting Recycling, secretaris Stichting voor Toegepaste Ecologie, penningmeester ORT Nederland, lid Algemene Raad NOVIB.
11. Justitie, Ontwikkelingssamenwerking, Milieu en Volksgezondheid, CRM, Financiën, Volkshuisvesting.
12. Wetgeving (ook technische aspecten), begroting, milieu, geestelijke volksgezondheid, volkshuisvesting.
13. Houd mij als advocaat intensief bezig met de rechtspositie van in psychiatrische ziekenhuizen opgenomen cliënten, daarnaast met de nasleep van de Tweede Wereldoorlog (buitengewone pensioenzaken en de Wet Uitkering Vervolgingslachtoffers '40-'45) en met medisch tuchtrecht. Verder uiteraard de gewone civiele en strafpraktijk.

Ben sedert jaren betrokken bij milieuzaken en in het bijzonder bij het probleem van de afvalverwerking. Vandaar de bestuurslidmaatschappen op dat terrein, maar neem zelf ook actief in het onderzoek deel.

ORT Nederland is de nederlandse tak van een internationale joodse organisatie op het terrein van de ontwikkelingssamenwerking, met name het beroeps onderwijs. Deze organisatie vertegenwoordigt ik in NOVIB.

De samenwerking ORT-NOVIB heeft al geleid tot het totstandkomen van enige projecten, naar ik hoop, nuttige.

Binnen D'66 draai ik al vanaf het begin mee in de landelijke werkgroep Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening, de enige werkgroep die permanent is doorgestaan vanaf '67. Sedert betrekkelijk kort ook in de landelijke werkgroep Justitie.

Was voordat ik advocaat werd jarenlang werkzaam op het terrein van het maatschappelijk werk, o.m. als onderdirecteur Joods Maatschappelijk werk en adjunct-hoofd afd. Sociale Zaken op de gemeentesecretarie van Amsterdam. Werkte als zodanig o.m. in het vluchtelingenwerk, woonwagenebeleid, buitenlandse werknemersproblematiek, oorlogsslachtoffers.

16

1. **VERVAART, Johannes Adrianus**
2. Oudenbosch, 31-8-1921
3. 5643 PD Eindhoven
4. St. Gertrudislaan 32
5. 040-86 26 70
6. Gymnasium-a, Gem. Adm. 1, opleiding personeelsfunctionaris.
7. Personeelschef bij een gemeente.
8. Geen
9. Geen
10. Lid ledenraad Kruisvereniging.
11. Brabant.
12. Democratisering en efficiëncy overheidsapparaat.
13. Als Eerste-Kamerlid sta je voortdurend voor de vraag voor of tegen een wetsontwerp te stemmen. Onze wetgeving wordt n.m.m. nog steeds „overruled“ door wat men noemt de „christelijke“ levensvisie, alhoewel de meerderheid van ons volk zich in zijn feitelijk handelen meer laat leiden door beginselen van humaniteit. Als Eerste-Kamerlid zou ik op de bres staan voor laatstgenoemde beginselen, teneinde alzo – zij het een bescheiden bijdrage – te leveren aan de totstandkoming van een wetgeving, die meer in overeenstemming is met de beginselen, waarnaar de meerderheid van onze bevolking feitelijk leeft.

17

1. **VIS, Jacob Jan**
 2. Wormerveer, 30-10-1933
 3. 9463 TD Eext
 4. Het Wit 6
 5. 05922-1672
 6. Gymnasium, Doct. Examen Ned. Recht.
 7. Hoogleraar Staatsrecht Rijksuniversiteit Groningen.
 8. Lid Eerste Kamer
 9. Lid Hoofdbestuur '75-'77
 10. Dekaan Juridische Faculteit, Groningen.
 11. Noord-Nederland.
 12. Binnenlandse Zaken, Onderwijs, CRM, Energie, Milieu.
 13. 1981 wordt voor D'66 een belangrijk jaar; de kiezers verwachten veel van de steeds maar wassende vierde stroming. Als de voortekenen juist zijn krijgen we een royale kans om programapunten in beleid om te zetten. We zullen niet alles kunnen realiseren – maar we zullen wel vast moeten houden aan de belangrijkste uitgangspunten: het streven naar een samenleving waarin persoonlijke ontwikkelingsmogelijkheden even goed gegarandeerd zijn als maatschappelijke verantwoordelijkheid. We zullen ons daarbij los moeten maken van traditionele belangenposities en de moed moeten hebben om de maatschappelijke eisen van de toekomst zwaarder te laten wegen dan de tactische eisen van het moment. Dit alles vraagt een loyale ondersteuning aan beide zijden van het Binnenhof.
- Wie een vernieuwingsgezinde koers wil varen moet uitleggen waarom dat moet gebeuren en hoe dat moet gebeuren. Zolang we nog niet sterk genoeg zijn om Eerste Kamer af te schaffen moeten we daarom ook dit college gebruiken als een forum om de ideeën en gedachten van de vierde stroming over het voetlicht te brengen. In de afgelopen maanden heb ik gemerkt dat dat moeilijk maar niet onmogelijk is.
- Voorwaarde is de juiste keuze van de onderwerpen; een Eerste Kamerlid moet niet alles willen doen wat de full-timers in de Tweede Kamer al gedaan hebben.
- Hij kan wel dieper ingaan op uitgangspunten en achtergronden. Dat ik graag lid van de Eerste Kamer wil blijven heeft vooral te maken met de wens om af te maken waar ik in 1980 aan mocht beginnen. Een periode van één jaar is weinig rendabel; het echte werk moet eigenlijk nog beginnen. Voor wat mijzelf betreft heeft dat echte werk vooral betrekking op binnenlands bestuur, grondwetszaken, onderwijs, cultuur, energie, milieu en de regionale vraagstukken van Noord-Oost – Nederland.

1. **WESSEL, Johannes (Hans)**
2. Eibergen, 14 mei 1931
3. 2341 EH Oegsteest
4. Willem de Zwijgerlaan 43
5. 071-15 20 07
6. Gymnasium-B, Rechtenstudie Univ. v. Amsterdam (publiekrecht)
7. Hoogleraar Bestuursrecht en Bestuurskunde aan de TH te Delft.
8. Lid Provinciale Staten van Zuid-Holland, lid werkgroep Staatsrecht en Binnenlandse Zaken.
9. Mede-oprichter D'66 in 1966, Bestuurslid 1966-1967, Voorzitter Afdeling Oegsteest 1968-1969, Lid Voorlopige Adviesraad, Plv. Lid Adviesraad 1977-1979.
10. Medewerker redactie Bouwrecht en Ars Aequi, lid diverse commissies Raad van Advies voor de Ruimtelijke Ordening, Adviseur Verkeersacademie Tilburg e.d. Bij voorkeur Zuid-Holland.
12. Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting, milieuhygiëne, waterstaat, binnenlandse zaken.
13. D'66 is mijns inziens de partij die het best geoutilleerd is om de problemen van vandaag en van de komende decennia op te lossen c.q. het hoofd te bieden. Onbelast door een (al dan niet confessioneel) verleden kan gestreefd worden naar afgewogen zakelijke oplossingen tegen de achtergrond van linksliberale beginselen. Van groot belang is het in deze tijd van toenemende collectivering en schaalvergroting het veilig stellen van de positie van het individu als (vrij) mens, als burger en als consument (ook van overheidsdiensten). Bij de inrichting van de samenleving en de organisatie van het bestuursapparaat zal behalve op de factoren democratie en doelmatigheid gelet moeten worden op de optimalisering van de positie van het individu in bestuurlijke besluitvormingsprocessen. Door mijn werkkring ben ik in staat t.z.t. een goede bijdrage aan de besluitvorming in de Eerste Kamer te leveren. Zo'n Eerste Kamer heeft overigens alleen toekomst als zij een duidelijk van de Tweede Kamer te onderscheiden functie vervult, bijv. op het terrein van parlementaire enquêtes of op dat van de buitenlandse betrekkingen. Het buitenlands beleid moet nog meer gericht worden op internationale ontwapening en terugginging van de rol van de kernwapens.

1. **ZETZ, Adrianus Lambertus Maria**
3. Den Haag, 22-12-1938
3. 2514 HH Den Haag
4. Mauritskade 85, Den Haag
5. 070-46 54 04
6. Gymnasium-a + Staatsinrichting MO
7. Directeur Stichting WIKOR.
8. Lid werkgroep „Kunstzaken” in Den Haag van de fractie D'66.
9. -

10. Vice-voorzitter Stichting Cinemanifestatie, penningmeester Theatergroep Splien, penningmeester Stichting KFA, lid DB Culturele Raad Zuid-Holland, lid bestuur NOGC, lid Raad voor de Kunst, Lid Stichting Kindercontact.
11. -
12. Cultuur, O en W, VRO, BuZa.
13. Na vele jaren lid te zijn geweest van de KVP en enige jaren van het CDA en D'66 tesamen, ben ik nu alweer enige tijd alleen lid van D'66 en wel om de volgende redenen:
 1. de pragmatische politiek van D'66,
 2. de redelijke opstelling van D'66 in de oppositie,
 3. het élan van de jonge partij, aansprekend voor jong en oud,
 4. het gevoel dat D'66 tijdens de komende formatie de verstarring in de politiek zal kunnen doorbreken,
 5. de duidelijkheid van kamerleden, zowel in de Eerste Kamer als in de Tweede Kamer naar de kiezer toe,
 6. In D'66 geen drammerigheid, zoals in de PvdA, geen gezapigheid zoals in de VVD, geen onduidelijkheid zoals in het CDA. Ik hoop, indien gekozen, mijn kennis op het gebied van cultuur en onderwijs en mijn brede belangstelling voor de politiek in het algemeen, aan te kunnen wenden voor de partij en ten nutte van het algemeen.

Verder wil ik als homofiel graag op de bres staan voor de belangen van de homofielen in Nederland en daarbuiten.

1. **BISCHOFF, Suzanne Caroline**
2. Den Haag, 31-7-1950
3. 2252 AK Voorschoten
4. Laan van Duivenvoorde 2
5. 01717-3947
6. Internationale Richting van de Staatkundige Studierichting Rijksuniversiteit Utrecht.
7. Lid Tweede Kamer voor D'66, belast met portefeuilles sociale zekerheid, ontwikkelingssamenwerking, emancipatie, jeugdwerkloosheid culturele minderheden, maatschappelijke problemen.
8. Lid Campagnecommissie, lid Emancipatiewerkgroep, Lid werkgroep Ontwikkelingssamenwerking, Welzijn, Ouderen, Adviesraad DIC.
9. Vanaf 1975 lid werkgroep Buitenland, '76-'80 voorzitter subcommissie ontwikkelingssamenwerking, lid werkgroep emancipatie, voorts brievenvouwster, enveloppenplakster en handtekeningenjaagster voor de campagne van 1977.
10. '71-'73 lid Wereldwinkel, 1978/1980 Voorzitter van de Vereniging voor de Nieuwe Internationale Orde CNIO, 1980 lid „commission of dialogue” voor NOVIB met de Indiase tegenhanger, Voorzitter AVOS 1980, lid economisch gesprekscentrum, lid adviesraad vierde Russeltribunaal, lid werkgroep ontwikkelingssamenwerking + milieu.
11. Gelderland, Utrecht.
12. Economische Zaken, Vrouwenemancipatie, Sociale Zaken, Ontwikkelingssamenwerking.
13. Ik wil graag in de Eerste Kamer: (1) Omdat ik het jammer vind om persoonlijke redenen de Tweede Kamer te verlaten, terwijl ik net het politieke doolhof heb leren kennen; (2) Omdat ik de publiciteit rond het Tweede Kamer werk nooit zo prettig heb gevonden en liever achter de schermen werk aan versterking van de fundamenten van D'66. Ik meen nl dat D'66 een sterk huis moet worden, dat nog vele jaren onderdak kan bieden aan progressieve - niet socialistische mensen, met de nadruk op progressief; (3) Omdat ik vrouwenemancipatie - evenals mannenemancipatie - erg belangrijk acht en ik gemerkt heb dat alle politici emancipatie lipdienst bewijzen, maar dat het daarbij blijft. Daarom wil ik in de Eerste Kamer aandacht vragen voor de emancipatiekant van bezuinigingsmaatregelen, onderwijs, ruimtelijke ordening. Dat zal niet altijd even populair zijn bij de heren politici, maar het is wel nodig. (4) Omdat ik vind, dat D'66 niet langs de kant moet blijven staan. Zolang we de staatsrechtelijke verhoudingen niet kunnen verander-

ren, moeten we er bij blijven. Daarmee heb ik ook mezelf laten kennen; ik ben geen getuiger, die haar handen graag in onschuld wast. Dat kan helaas niet als je voor een grote groep iets wil bereiken.

21

1. **DIK, Wim**
2. Rotterdam, 11 januari 1939
3. 5268 BP Helvoirt
4. Lage Driesstraat 23
5. 04118-2282
6. 5 jaar HBS-b te Gouda, TH Delft, elektrotechnisch ingenieur, Economische Hogeschool Rotterdam kandidaat
7. Directeur Vleeswarenbedrijf
8. Voorzitter van het Bestuur van de Stichting Wetenschappelijk Bureau D'66
9. Voorzitter afdeling Oss (1966 t/m 1969), CCRSF (1970 t/m 1972), Vice-voorzitter politiek van het DB (1975 t/m 1979), Bestuur SWB (1976 tot heden)
10. Lid Brabants-Zeeuwer Werkgeversvereniging (NCW) – Voorzitter VNL Noord-Brabant – Bestuurslid Stichting „Regionale Omroep N.O. Brabant”
11. Zuiden des lands (Noord-Brabant, Zeeland, Limburg)
12. Economische Zaken – Technologie – Industriebeleid – Binnenlandse Zaken – Financiën
13. Ik ben van mening, dat het ook (misschien zelfs wel: vooral) in de Eerste Kamer nodig is dat het Redelijk Alternatief slagvaardige en ervaren vertegenwoordigers heeft.
De goede aanzet, door de Jannen van Loon en Vis gegeven, moet snel ruime en deskundige steun krijgen. Een slagvaardige, actieve en in achtergrond gespreide D'66-fractie kan en zal een doeltref-

fende democratische aanvulling geven op de activiteiten van de T.K.-fractie.
De combinatie van mijn staat van (actieve) dienst binnen de partij D'66 en mijn rol in het bedrijfsleven maakt het mogelijk op diverse terreinen een originele inbreng te leveren.

Nagekomen kandidaat voor de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Persoonlijke gegevens:
Naam en voornamen voluit: VAN DEDEM-VAN DER DOES, Martina Aletta
Geboorteplaats en -datum: Arnhem, 10-6-1938
Postcode en woonplaats: 4924 BG Drimmelen
Adres: Herengracht 13
Telefoonnummer: 01626 - 2720
Opleiding: Gymnasium A
candidaatsexamen geschiedenis aan de RU te Leiden
Beroep en functie: radiojournaliste
Huidige functies binnen D'66: voorzitter Politiek Scholings- en Vormingsinstituut (PSVI)
lid van de adviescommissie in emancipatiezaken van D'66, het PEAC
Vroegere functies binnen D'66: – Functies in andere maatschappelijke organisaties: –
Met welk gebied wilt u na verkiezing in het bijzonder contact onderhouden? Brabant-Zeeland
Met welk onderdeel van het beleid wilt u zich bij voorkeur belasten? onderwijs, werkgelegenheid, ontwikkelingsamenwerking.

Persoonlijke toelichting
Solidariteit met mensen en volken,

die minder kansen hebben, een vertrouwen in de creativiteit en hun verantwoordelijkheidsgevoel van mensen, en een openstaan voor de mening van anderen – dat zijn voor mij wezenskenmerken van D'66.
Vanuit deze houding wil ik mij graag in de Tweede Kamer bezig houden met onderwijs, met name het 2e kansonderwijs op alle niveaus (van beroepsonderwijs tot open Universiteit) om zo daadwerkelijke gelijkheid en democratisering te bevorderen.
Alleen mogelijkheden scheppen voor scholing en vorming zonder kansen te creëren deze in de praktijk te brengen, leidt tot grote frustraties. Alleen al om die reden is herverdeling van het beschikbare werk een noodzaak. Bij de studie over de herverdeling van arbeid met de daarbij behorende inkomenspolitiek moet de herverdeling van de arbeid bin-nenshuis en het vrijwilligerswerk betrokken worden.
Met plezier ben ik nu 3 jaar voorzitter van het Politiek Scholings- en Vormingsinstituut D'66, juist omdat ik scholing en vorming zo belangrijk vind.
Vanuit het mij verbonden weten met de vrouwenbeweging zit ik in de adviescommissie in emancipatiezaken van de partij: het PEAC. ■

Advertentie

AGENDA ARV 7 februari 1981 in AMICITIA, Westeinde 15, Den Haag

- 10.30 uur 1. Opening door Ruud Stam, regiovoorzitter.
- 10.45 uur 2. Congresreglement.
- 10.50 uur 3. Benoeming notulen- en stemcommissie.
- 10.55 uur 4. Moties en amendementen ter voorbereiding van de ALV (20 en 21 februari 1981) t.a.v. het D'66-verkiezingsprogramma voor de Tweede Kamer verkiezingen.
- 12.15 uur 5. Presentatie regio-voorzitter¹⁾ secretaris politiek¹⁾ plaatsvervangend HB-lid.
- 12.30 uur 6. Opening stembussen.
- 12.30 uur 7. Lunch.
- 13.00 uur 8. Sluiting stembussen.
- 13.00 uur 9. Opzet van de federatieve regiostructuur en de grenzen van de sub-regio's.
- 13.45 uur 10. Campagne Tweede-Kamerverkiezingen door Hans Bloemen.
- 14.00 uur 11. Mededelingen over de voortgang van de programmawerkzaamheden voor het

- provinciaal programma 1982, door Don Schuurman.
- 14.10 uur 12. Verslag uit de Statenfractie.
- 15.10 uur 13. Financiën: – goedkeuring jaarstukken 1980, – begroting 1981, – afdrachten en campagne.
- 15.30 uur 14. Cursussen in Zuid-Holland.
- 15.45 uur 15. Sluiting.

¹⁾ Ruud Stam stelt zich herkiesbaar voor de periode van één jaar. Herman van Ommen stelt zich herkiesbaar voor de periode van twee jaar.

Schriftelijke stukken aan te vragen bij:
Paul de Graaf
Breestraat 33
Leiden

Congresmededelingen

Toegangsprijs

Het hoofdbestuur heeft besloten de toegangsprijs voor dit 2-daags congres te bepalen op f 15,- per persoon.

Crèche

Ook op dit congres kunt u uw kinderen toevertrouwen aan een paar vriendelijke mensen, zodat u ongevoerd het congres kunt volgen. Wél en verzoek aan de ouders om toch zo nu en dan eens te kijken hoe het met de kinderen gaat; misschien hebben ze wel honger en dorst. En dat is iets waar de ouders wél voor moeten zorgen dat dat gestild wordt. Wilt u vóór 17 februari even aan het plaatselijk secretariaat melden dat u voor uw kinderen een plaatsje in de crèche wilt reserveren? Aan de hand van de aanmeldingen kunnen wij bekijken hoeveel „oppassers” er moeten worden ingehuurd.

Stemrecht

Alle leden van D'66 hebben op Algemene Ledenvergaderingen stemrecht, mits zij aan hun contributieverplichtingen hebben voldaan. Volgens art. 4, lid 1 van het Huishoudelijk Reglement dient de contributie voldaan te zijn op 1 april van het lopende jaar. U bent dus nog niet verplicht om uw contributie over 1981 nu al te betalen (hoewel wij spoedige overmaking via de toegenden acceptgirokaart zeer op prijs stellen), maar wél uw contributie over 1980. **Breng dus uw lidmaatschapskaart 1980** (die met de xxxxxxxx) **of lidmaatschapskaart 1981 of uw betalingsbewijs** (giro- of bankoverschrijving) mee. De leden die nog maar kort lid zijn raden wij in ieder geval aan om hun betalingsbewijs mee te nemen. Helaas is het niet mogelijk om tijdig de lidmaatschapskaarten 1981 toe te zenden aan de leden die nu hun contributie overmaken. Ook bestaat de mogelijkheid om de contributie 1981 aan de kassa te betalen.

Alleen leden die hun lidmaatschapskaart 1980 of 1981 of een betalingsbewijs 1981 kunnen tonen, ontvangen op het congres een stemkaart.

Dit lijkt een enigszins bureaucratische maatregel, maar wanneer u bedenkt dat het onmogelijk is om in korte tijd de ledenadministratie van 16.000 leden te raadplegen, vertrouwen wij erop dat u begrip voor deze maatregel kunt opbrengen.

Vervoer

In deze Democraat is een reductiebon van de Nederlandse Spoorwegen bijgesloten, waarmee u met 20% korting een treinkaartje naar Amersfoort kunt kopen. **Maak er gebruik van.** Daarbij komt dat u op vertoon van een treinkaartje voor een prikje een fiets kunt huren, zodat u per fiets de **Flint** kunt bereiken. Verder kunt u als u per trein komt de bus bij het station Amersfoort nemen en wel lijn 6, die u vlak voor de deur (halte Scheltussingel) van de **Flint** brengt. Vertrek van het beginpunt: 5 minuten voor elk heel en half uur. Mocht u toch met uw auto willen komen, dan hopen wij dat bijgaand kaartje u de weg wijst.

Hotel accommodatie Amersfoort

h.c.r. Berghotel
Utrechtseweg 225 tel. 033 - 620444
kamerprijs f 50,- pp met ontbijt. Af-

stand tot de Flint c.a. 3 km. openbaar vervoer c.a. 45 min.

h.c.r. t' Oude Raadhuis

Hof 15 tel 033 - 13369 kamerprijs f 30,- pp, met ontbijt. Afstand tot de Flint ca. 1 km. openbaar vervoer niet aanw.

h.c.r. de Witte

Utrechtseweg 2 tel. 033 - 14142 kamerprijs f 45,- pp. met ontbijt. Afstand tot de Flint c.a. 2 km. openbaar vervoer niet aanw.

Kupersoord

Stichtse Rotonde 11 tel. 033 - 12545
033 - 620054 kamerprijs (alleen 2 persoons kamers) f 47,- pp. met ontbijt. Afstand tot de Flint c.a. 4 km. openbaar vervoer c.a. 50 min.

Congresreglement

Toelichting

Volgens het Huishoudelijk Reglement heeft het HB besloten het onderstaande congres-reglement vast te stellen.

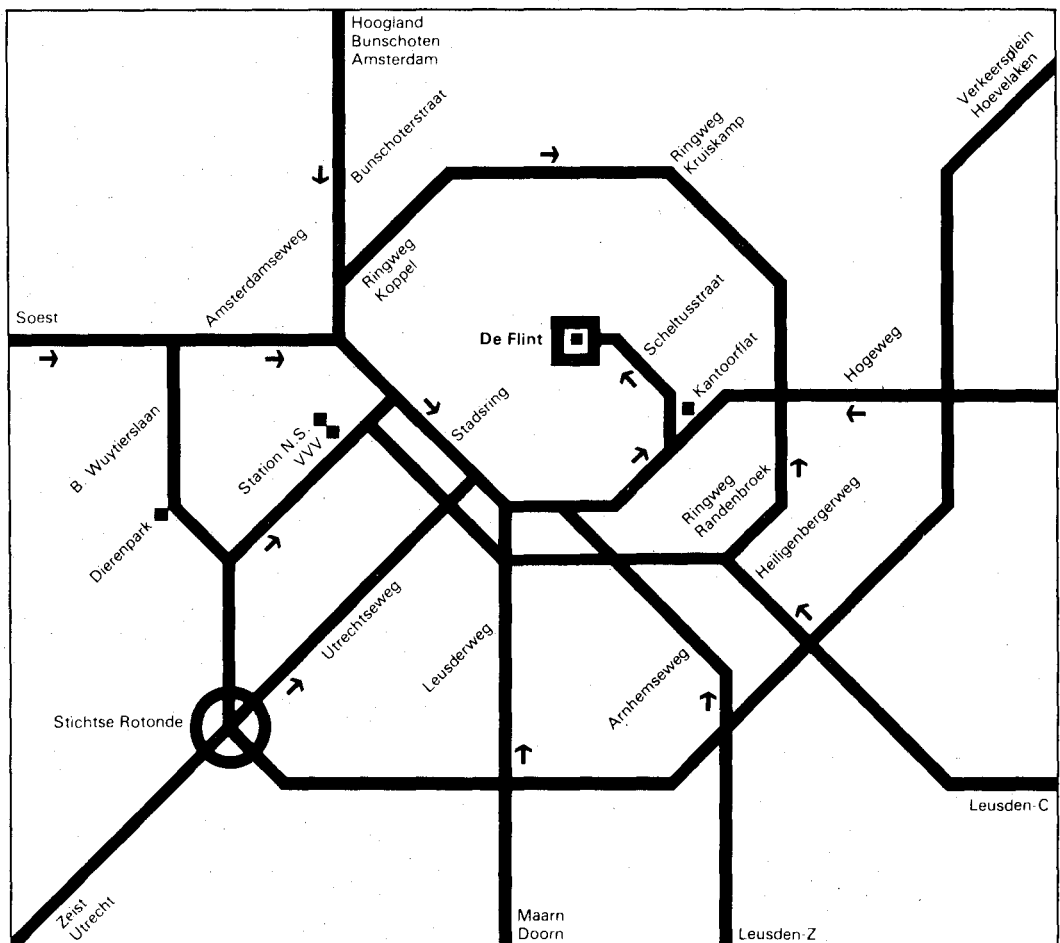
Evenals op de voorgaande congressen bevat dit congresreglement alleen bepalingen die niet in het Huishoudelijk Reglement (art. 7 t/m 18) zijn geregeld.

Art. 1

Het op 20 en 21 februari 1981 te houden congres is een Algemene Ledenvergadering als bedoeld in art. 7 van het Huishoudelijk Reglement.

Art. 2

Moties en amendementen die betrekking hebben op onderwerpen vermeld in de concept-agenda en niet zijn goedgekeurd door tenminste één

Algemene Regiovergadering, moeten uiterlijk dinsdag 10 februari 1981 om 12.00 uur op het landelijk secretariaat ontvangen zijn.

Deze moties en amendementen dienen door tenminste vijf leden van D'66 ondertekend te zijn en worden in het congresboek gepubliceerd.

Motie en Amendementen dienen opgesteld te worden volgens het door de Rapportage Commissie vastgestelde model, dat als bijlage bij dit reglement is gevoegd.

Art. 3

De behandeling van moties en amendementen geschiedt als volgt:

1. De indiener of een door hem/haar aangewezen lid van D'66 geeft desgewenst een beknopte toelichting.
2. De fungerend voorzitter verleent degenen, die zich volgens de bij de congresleiding berustende sprekerslijst als spreker hebben aangemeld, in volgorde van aanmelding het woord.
3. Het Hoofdbestuur en de Rapportage Commissie kunnen aan het congres een advies omtrent het voorstel geven.
4. De fungerend voorzitter brengt de amendementen in volgorde van ingrijpendheid in stemming en daarna het al dan niet geamendeerde voorstel.
5. De fungerend voorzitter brengt resoluties en moties over een be-

paald agendapunt in stemming als alle resoluties en moties over dat agendapunt zijn toegelicht.

De fungerend voorzitter bepaalt de volgorde waarin de resoluties en/of moties in stemming worden gebracht.

Art. 4

In gevallen betreffende de gang van zaken tijdens het congres waarin dit reglement niet voorziet, beslist de congresleiding met inachtneming van de Statuten en het Huishoudelijk Reglement.

Bijlage bij congresreglement

Formulering Moties en Amendementen

Amendement

- 1 Nummer
 - 2 Indiener(s)
 - 3 Woordvoerder
 - 4 Onderwerp
 - 5 Voorstel: concept tekst
 - 6 Vervangen door:
 - 7 Toelichting
- Ondertekenaars naam, adres, handtekening (van 5 ondertekenaars).
Voor overleg met de Rapportage Commissie is door indieners hierbij gemachtigd ondertekenaar nummer ..., telefonisch te bereiken onder nr. ...

Toelichting

ad 1. Nummering gebeurt door de Rapportage Commissie of het secretariaat.

ad 2. Dit hoeven niet de ondertekenaars te zijn dit kunnen ook groepen zijn als afdelingen, werkgroepen, regio's. Maar dan moet wel een plenaire vergadering van die groep het voorstel goedgekeurd hebben en moet het voorstel door **minimaal vijf indieners** worden ondertekend.

ad 3. De voorvoerder hoeft niet van te voren opgegeven te worden.

ad 4. Korte omschrijving van agendapunt en onderwerp, alsmede van de plaats waar in de congresstukken de te wijzigen tekst is te vinden.

ad 5. Hier exact aangeven welke tekst men wil wijzigen/schrappen/aanvullen.

ad 6. Hier exact nieuw voorgestelde 1 takst aangeven.

ad 7. Kort, krachtig, maar vooral duidelijk!

NB
Bij voorkeur getypte tekst. Slechts één amendement per vel.

Motie

- 1 Nummer
 - 2 Indiener(s)
 - 3 Woordvoerder
 - 4 Onderwerp
- De ALV van D'66, in vergadering bijeen te ... op ...
Overwegend dat
Is van oordeel dat
Besluit (spreekt als haar mening uit)

Verzoekt (draagt op aan)

Toelichting

Ondertekenaars

naam, adres en handtekening (van 5 ondertekenaars).

Toelichting

Voor aantekeningen 1 t/m 4 zie bij amendement toelichting.

ad a. Standaard tekst, gelijk voor

alle moties.

ad b. Overwegingen zijn bedoeld om aan buitenstaanders de achtergronden van het besluit duidelijk te maken, of om het besluit goed te kunnen uitvoeren. Niet te verwarren met toelichting.

ad c. Oordeel is al een begin van besluitvorming, het geeft aan welke weg men wil inslaan. Het besluit geeft aan hoe men dat wil bereiken.

ad d. Zonodig opsplitsen in punten.

ad e. Als d. nog niet de aanwijzingen voor de uitvoering van het besluit bevat, hier aangeven wie men daarmee wil belasten.

ad f. Kort en krachtig! De toelichting maakt géén deel uit van de motie.

De Rapportage Commissie behoudt zich het recht voor de toelichting in te korten of achterwege te laten.

Voor verdere aanwijzingen over het opstellen van moties en amendementen zie de Democraat van september 1979, jaargang 12, nummer 7, pag. 8 en 9.

NB

Bij voorkeur getypte tekst. Slechts één motie per vel.

PS

Wat is een motie of een amendement?

- a. Op letterlijke teksten kunnen slechts amendementen worden ingediend, die precies aangeven welke tekst d. vervallen, vervangen of aangevuld f. zou moeten worden.
- g. Voorstellen tot tekstwijzigingen kunnen niet per motie worden ingediend. Moties zijn algemene voorstellen om het congres een uitspraak te laten doen.

Amendementen en moties moeten voorzien zijn van 5 handtekeningen.

Hieronder staat de concept-resolutie

„VERKIEZINGSSTRATEGIE” afgedrukt. Deze zal worden behandeld op het congres van 20 en 21 februari 1981.

D'66 beoogt hiermee, zoals zij dat tot nu toe steeds heeft gedaan, om vóór de verkiezingen de kiezers duidelijk te maken welke regeringscombinatie men steunt door op D'66 te stemmen.

Henk Zeevalking, voorzitter

HB-Resolutie I

De algemene ledenvergadering van D'66 bijeen te Amersfoort op 20 en 21 februari 1981, overwegende

1. dat een kabinet in de komende regeerperiode zou moeten steunen op een ruime meerderheid in het parlement en zo zou moeten zijn samengesteld dat een progressief beleid kan worden gevoerd;
2. dat naar oordeel het beleid van het huidige kabinet geen aanzet heeft gegeven tot oplossing van de problemen in de samenleving en dat daarom D'66 niet samen met VVD en CDA een kabinet zal vormen;
3. dat de uitgangspunten van D'66 voor de inrichting van de samenleving fundamenteel afwijken van de beginselen van de CPN, en dat daarom D'66 niet zal deelnemen

aan een regering waar die partij ook deel van uitmaakt;

4. dat de kans op de vorming van een PvdA-VVD-D'66-combinatie weliswaar klein moet worden geacht, maar dat deze combinatie in verband met mogelijke toekomstige verstrekkende verschuivingen in de Nederlandse partijpolitieke verhoudingen niet bij voorbaat mag worden uitgesloten;

besluit:

- a. dat D'66 na de volgende verkiezingen zal streven naar het tot stand komen van een kabinet van PvdA, CDA, D'66 en als dit niet haalbaar blijkt, zal moeten worden nagegaan of een combinatie PvdA, VVD, D'66 mogelijk is;
 - b. dat als geen van deze twee meerderheidscombinaties zou lukken, de vorming van een minderheidsregering moet worden overwogen, en dat op grond van programmavergelijking en in het verleden gebleken progressieve gezindheid, als eerste een minderheidskabinet PvdA-D'66 moet worden geprobeerd;
 - c. dat, indien dit niet tot een kabinet leidt, er nader overleg over de te volgen koers plaats zal vinden tussen de Tweede Kamerfractie, het Hoofdbestuur en de Adviesraad, waarbij de hierboven uitgesloten combinaties niet ter discussie kunnen komen,
- en gaat over tot de orde van de dag

Kandidaten dagelijks bestuur

Legenda

1. Naam en voornaam
2. Geboorteplaats en -datum
3. Adres en telefoonnummer
4. Opleiding
5. Beroep
6. Huidige functies binnen D'66
7. Vroegere functies binnen D'66
8. Functies in andere maatschappelijke organisaties
9. Voor welke functie

Vice Voorzitter Politiek

1. SPIGT, Cees
2. Amsterdam, 13 september 1938
3. Koningin Emmakade 175, Den Haag, 070 - 468645
4. Sociale Academie en Voortgezette Opleiding Opbouwwerk
5. Directeur
6. Lid bestuur SWB, secr. werkgroep Molukkers
7. voorzitter afdelingsbestuur Venray
lid provinciale staten Limburg
8. secretaris bestuur psychiatrisch ziekenhuis
9. vice-voorzitter politiek

Tweede Penningmeester

1. KLAVER, Karel Hendrik
2. Valkenswaard, 20-11-1942
3. Nieuwegein 56, Mijnsheerenland, tel. 01862-2592
4. MULO-A+B, HBS A+B, div. Ass.-diploma's, Marketing Management (NIMA-A+B)
5. Algemeen directeur verzekeringsbedrijven
6. coördinator werkgroep Sociale Verzekeringen
7. secr. afd. Eindhoven, Dordrecht, Den Bosch
8. Bestuurslid Colinko ua. St. BOAA, adviseur diverse organisaties maatschappelijke dienstverlening
9. tweede penningmeester

Congresstuk TCD 1

VOORSTEL CONTRIBUTIEREGELING 1982

Het Voorjaarscongres 1981 zal de regeling voor de contributie 1982 moeten vaststellen.

Het Hoofdbestuur stelt de ALV de navolgende regeling voor:

CONTRIBUTIEREGELING 1982:

- Leden met een belastbaar inkomen	tot f 20.000	f 40,-
	boven f 20.000	60,-
	boven f 30.000	90,-
	boven f 40.000	120,-
	boven f 50.000	150,-
	boven f 60.000	190,-
	boven f 70.000	230,-
	boven f 80.000	270,-
- Leden tot 25 jaar zonder eigen inkomen, 65-plussers met alleen AOW-inkomsten en huisvrouwen en huismannen zonder eigen inkomen, vallen in principe in de klasse van f 40,-. Zij kunnen echter bij een (ter eigen beoordeling) moeilijke financiële situatie f 25,- betalen.
 - Degenen die na 1 juli 1982 lid worden, betalen de helft van bovenstaande bedragen.
 - Degenen die na 1 november 1982 lid worden, betalen geen contributie voor 1982; zij worden echter verzocht een vrijwillige bijdrage in het Verkiezingsfonds te storten.
 - Het contributiejaar is gelijk aan het kalenderjaar.
 - De contributie dient vóór 1 april 1982 te zijn voldaan.
 - De penningmeester kan op verzoek vermindering of ontheffing verlenen voor de contributie.

Toelichting

Getracht is de contributieregeling 1982 zo min mogelijk van de regeling 1981 te doen afwijken. Rust aan het contributiefrent en de hieruit voortvloeiende duidelijkheid, vergroten de bereidheid tot contributiebetaling. Bovendien dwingt

de in de toekomst voor velen te verwachten moeizamer economische en financiële situatie tot grote terughoudendheid als het om een op zichzelf misschien wenselijke contributieverhoging gaat.

Wel is als uitgangspunt gehanteerd dat niet te veel "verliesgevende" leden worden gecreëerd. Dit om te voorkomen, dat niet alleen een situatie van ledenverlies, maar ook een situatie van ledengroei de partij in onoverkomelijke financiële moeilijkheden zou kunnen brengen. De gemiddelde totale kosten per lid worden voor 1981 op ongeveer f 75,- geraamd. Voorgesteld wordt ervanuit te gaan dat een nieuw lid minimaal kostendekkend moet zijn, althans voor wat betreft de door zijn lidmaatschap direct al veroorzaakte meerkosten, zoals extra secretariaatskosten, lidmaatschapsregistratie, Democraat, schriftelijke stemmen, regio-bijdrage, etc., samen circa f 35,-; in de meest enge zin geïnterpreteerd toch altijd zeker f 25,-. De, ondanks de groei, moeilijke financiële situatie van de partij, biedt geen ruimte voor een ander uitgangspunt dan kostendekking in bovengenoemde zin en brengt met zich mee dat de f 15,- klasse (jongeren tot 20 jaar zonder eigen inkomen) niet kan worden gehandhaafd. Ook van dezen zal volgens het voorstel voortaan minimaal f 25,- worden gevraagd.

De aan de voet van de contributieregeling aan te brengen verhoging, vindt een tegenwicht in een ophoging bij de hogere inkomens; voor de belastbare inkomens boven f 60.000 met f 10,-, boven f 70.000 met f 20,- en boven f 80.000 met f 30,-.

Een zekere stroomlijning is aangebracht in de wel erg ver gaande differentiaties. De financiële draagkracht wordt vooral geacht zich te weerspiegelen in het (belastbare) inkomen. Zo betalen werklozen met een belastbaar inkomen tot f 20.000 voortaan hetzelfde contributiebedrag als anderen met een dergelijk belastbaar inkomen. De categorieën die bij een (ter eigen beoordeling) moeilijke financiële situatie kunnen opteren voor een contributie van f 25,- zijn bij elkaar geplaatst.

Er zal worden bezien of met de geautomatiseerde registratie van de contributiebetaling nu een betaling in termijnen mogelijk wordt. Om administratieve redenen zijn verzoeken hiertoe tot op heden afgewezen.

Jan Prevoo,
penningmeester

Congresstuk TCD 2

VOORSTEL FINANCIËLE BIJDRAGE AAN DE REGIO'S IN 1982

Het Voorjaarscongres 1981 zal de regeling voor de regiobijdrage 1982 moeten vaststellen.

Het Hoofdbestuur stelt de ALV voor om voor 1982 de aanvullende bijdrage op f 2,- per contributie-betalend lid vast te stellen, zodat, te zamen met het basisbedrag van f 10,- per lid, in 1982 f 12,- per contributie-betalend lid aan de regio zal worden uitgekeerd. Met dien verstande dat, als het contributie betalende ledental x f 12,- voor een regio een kleiner bedrag dan f 5.000,- (resp. voor de Zuidelijke IJsselmeerpolders f 2.000,-) oplevert, een bedrag van f 5.000,- (ZIJP f 2.000,-) aan de betreffende regio zal worden uitgekeerd.

Onder contributie betalende leden als hier bedoeld, worden verstaan de leden die f 25,- of meer contributie betalen.

Voor door het Hoofdbestuur erkende buitenlandse afdelingen geldt dezelfde regeling als voor de regio's, namelijk f 12,- per contributie-betalend lid, met dien verstande dat het minimumbedrag op f 250,- wordt gesteld.

De navolgende betalingsregeling wordt voorgesteld:

- In januari 1982 ontvangen de regio's als voorschot 45 % van de in 1981 ontvangen totale bedragen.
- In september 1982 ontvangen de regio's, eveneens bij wijze van voorschot, 55 % van de in 1981 ontvangen totale bedragen, tenzij het totale landelijke aantal contributie-betalende leden op dat tijdstip lager is dan op hetzelfde moment in 1981. In het laatste geval vindt een neerwaartse aanpassing van het percentage van 55 plaats.
- Bij de betaling van de voorschotten onder a. en b., wordt in beide gevallen minimaal f 2.500,- overgemaakt (ZIJP f 1.000,- en buitenlandse afdelingen f 125,-).
- In november 1982 wordt een telling gehouden van het aantal over 1982 betaald hebbende leden per regio en per afdeling.

Het definitieve bedrag van de bijdrage wordt vervolgens bepaald op basis van f 12,- per betalend lid. Met de regio's vindt daarna de jaarafrekening plaats met inachtneming van de reeds ontvangen voorschotten. Een dan eventueel blijvend negatief saldo in een bepaalde regio, zal worden verrekend met de eerste tranche van 1983.

Toelichting

Er is een forse groei te constateren in de bijdragen aan de regio's over de laatste jaren:

- 1978 f 97.470
- 1979 f 125.052
- 1980 f 153.134
- begroting 1981 f 207.500;

bij dit laatste bedrag is uitgegaan van een ambitieus te noemen aanwas van het aantal leden in 1981. Zou de verhoopte sterke groei voortzetten, dan zou, bij aanname van het bovenstaande voorstel, in 1982 ongeveer f 250.000 aan de regio's worden overgemaakt. Dit zou een verdubbeling inhouden in drie jaar. Het is een taak van alle leden van D'66 en dus ook van de regio's, om dit waar te maken door middel van intensieve ledenwerving.

Het in 1980 uitbetaalde bedrag ad f 153.134 was als volgt over de regio's verdeeld:

	f	-leden per 15/9/80 (tweede peildatum):
Groningen	7.332	629
Friesland	5.000	430
Drenthe	5.000	401
Overijssel	8.856	764
Gelderland	15.618	1.336
Utrecht	16.086	1.367
N.-Holland	30.720	2.603
Z.-Holland	39.978	3.426
Zeeeland	5.000	234
N.-Brabant	12.906	1.112
Limburg	5.000	338
Z.I.J.P.	1.326	115
Afd. België	276	23
Totaal:	f 153.134	12.778

Uit bovenstaand overzicht blijkt een nog steeds overwegende concentratie van D'66-leden in het westen van het land. Deze is echter de laatste jaren wel aan het afnemen.

De in 1979 ingevoerde regeling van de minimumbijdrage, tracht het verschil tussen "arme" en "rijke" regio's te verminderen en in ieder geval aan elke regio een financieel bestaansminimum te garanderen, overeenkomende met de min of meer vaste lasten die het functioneren van een regio met zich brengt.

De voorgestelde betalingsregeling voor 1982 wijkt sterk af van de totnuoe gehanteerde regeling. In het verleden trad een "na-ijlingseffect" op, doordat de bijdrage voor de helft werd gebaseerd op het contributiebetalende ledental in het afgelopen jaar. In een situatie van groei, betekende dit een financieel nadeel voor de regio. De voorgestelde regeling probeert dit te ondervangen door een jaarafrekening in te bouwen die wordt gebaseerd op het ledental in november van het lopende jaar.

Jan Prevoo,
penningmeester

Congresstuk TCD 3

Voorstel tot wijziging van het huishoudelijk reglement

Hoewel op de vorige congressen reeds een reeks voorstellen tot wijziging van het Huishoudelijk Reglement zijn behandeld is het Hoofdbestuur toch door enkele recente ervaringen genoodzaakt nog enkele aanvullende voorstellen in te dienen. Onderstaand treft u een voorstel tot wijziging van het Huishoudelijk Reglement aan, dat als volgt is gesplitst.

A. Hoofdstuk IX
Kandidaatstelling voor vertegenwoordigende lichamen - Algemeen - Nieuw artikel inzake dubbele kandidaatstelling.

B. Hoofdstuk IX
Kandidaatstelling voor vertegenwoordigende lichamen - Algemeen - Aanvulling van artikel 103 met een nadere uitwerking van de taak van de verkiezingscommissie m.b.t. de geldigheid van de aanmeldingen.

C. Hoofdstuk IV
Bijzondere organen - Enkele aanvullende wijzigingsvoorstellen m.b.t. de Geschillencommissie.

D. Hoofdstuk X
Politiek Programma - Enkele aanvullende wijzigingsvoorstellen.

A. Voorstel tot aanvulling van Hoofdstuk IX - Kandidaatstelling voor vertegenwoordigende lichamen - Algemeen - met een nieuw artikel inzake dubbele kandidaatstelling

Toelichting
Tijdens de 28ste en 29ste ALV van D'66 werd Hoofdstuk IX van het Huishoudelijk Reglement inzake „Kandidaatstelling voor vertegenwoordigende lichamen" nagenoeg volledig herzien. Het voorstel dat behandeld werd op het najaarscongres 1980, bevatte ook een bepaling, die dubbele kandidaatstelling uitsloot. Dit voorgestelde artikel werd

niet geheel ten onrechte door de ALV afgewezen, omdat het te algemeen gesteld was en naar de mening van sommige leden te onduidelijk geformuleerd was. Het Hoofdbestuur meent uit de verwerping van dat artikel niet te moeten concluderen, dat de ALV voorstander van dubbele kandidaatstelling is en heeft zich omtrent dit probleem beraden. De conclusie hiervan is dat het niet juist is wanneer eenzelfde persoon zich tegelijkertijd kandidaat stelt voor meerdere onverenigbare functies en dientengevolge geen enkele zekerheid biedt welke functie t.z.t. wordt aanvaard. Naar de mening van het Hoofdbestuur hebben de D'66-leden er recht op te weten of een kandidaat bereid en in staat is bij verkiezing een functie te vervullen. Mede om deze reden dient een kandidaat zich ook bereid te verklaren bij directe verkiezing of binnen een half jaar bij opvolging van een direct gekozen lidmaatschap van het vertegenwoordigende lichaam te zullen aanvaarden (art. 103, lid 2e). Het door sommige leden aangevoerde argument, dat de D'66-leden zelf wel kunnen uitmaken of zij een dergelijke dubbelkandidatuur aanvaardbaar vinden, is vrij betrekkelijk, omdat vele leden bij het uitbrengen van hun stem niet op de hoogte of zich niet bewust zijn van een dergelijke dubbele kandidatuur. Overigens handhaaft het Hoofdbestuur zijn mening, dat het onder bepaalde omstandigheden mogelijk moet blijven dat leden van vertegenwoordigende fracties of kandidaten hiervoor een onverkiesbare plaats op een andere kandidatenlijst innemen. Vooral bij staten- en raadsverkiezingen kan het zin hebben een regionaal of plaatselijk bekend D'66-lid als stemmentrekker op de lijst te vermelden. Overigens schuilt hierin ook een gevaar van misleiding, wanneer niet overduidelijk blijkt, dat het een onverkiesbare plaats betreft. Op grond van het bovenstaande heeft het Hoofdbestuur in overleg met de Landelijke Verkiezingscom-

missie besloten toch een voorstel te doen tot aanvulling van het reglement met een nieuw artikel dat:

- dubbele kandidaatstelling voor verkiesbare plaatsen verbiedt;
- de termijn van dit verbod afbaken;
- dit verbod ook van toepassing verklaart op recent gekozen of voor opvolging in aanmerking komende kandidaten;
- dubbele kandidaatstelling - toestaat, indien het om een of twee onverkiesbare plaatsen gaat, mits dit wordt gemeld;
- bepaalt welke plaatsen als onverkiesbaar worden beschouwd;
- de verkiezingscommissie verplicht een „onverkiesbare” kandidaat een onverkiesbare plaats toe te kennen als de kandidaat volgens de stemming een verkiesbare plaats zou verkrijgen.

Als tekst voor dit artikel, dat na her Nummering van de bestaande artikelen 104 t/m 127 tot 105 t/m 128 wordt tussengevoegd als artikel 104, wordt voorgesteld:

Artikel 104

1. Gedurende de periode, waarin een lid van D'66 kandidaat staat voor een verkiesbare plaats op een kandidatenlijst voor een vertegenwoordigend lichaam of reeds een verkiesbare plaats op een dergelijke lijst inneemt, kan betrokkene zich tot de dag na de betreffende verkiezingen niet kandidaat stellen voor een verkiesbare plaats op een kandidatenlijst voor een ander vertegenwoordigend lichaam.

2. Indien een lid van D'66 korter dan twee jaar een zetel in een vertegenwoordigend lichaam bezet, of gedurende het eerste halfjaar na de verkiezingen voor opvolging in aanmerking komt, kan betrokkene zich niet kandidaat stellen voor een verkiesbare plaats op een kandidatenlijst van een ander vertegenwoordigend lichaam.

3. Indien een lid van D'66 zich kandidaat stelt voor een onverkiesbare plaats op een kandidatenlijst voor een vertegenwoordigend lichaam gedurende de periode, waarin betrokkene tevens kandidaat staat voor een (on)verkiesbare plaats op een kandidatenlijst voor een ander vertegenwoordigend lichaam of reeds een (on)verkiesbare plaats op een dergelijke lijst inneemt, dient betrokkene dit op het aanmeldingsformulier te vermelden. Deze verplichting geldt eveneens tijdens het eerste halfjaar na de verkiezing, indien betrokkene voor opvolging in aanmerking komt.

4. Indien een lid van D'66 zich kandidaat stelt voor een verkiesbare plaats op een kandidatenlijst voor een vertegenwoordigend lichaam gedurende de periode, waarin betrokkene tevens kandidaat staat voor een onverkiesbare plaats op een kandidatenlijst voor een ander vertegenwoordigend lichaam of reeds een onverkiesbare plaats op een dergelijke lijst inneemt, dient betrokkene

ne dat op het aanmeldingsformulier te vermelden.

5. Als verkiesbare plaatsen op een kandidatenlijst worden aangemerkt de plaatsen, die bij een verdubbeling van het aantal zittende fractieleden direct moeten worden vervuld. Na de betreffende verkiezingen worden als kandidaten, die binnen een half jaar voor opvolging in aanmerking komen, aangemerkt de kandidaten, die niet direct gekozen zijn, maar het daarop volgende aantal plaatsen bezet, dat overeenstemt met de helft van het aantal gekozen fractieleden.

6. Indien bij de stemming voor de kandidatenlijst een kandidaat, die op grond van dit artikel slechts voor een onverkiesbare plaats in aanmerking komt, geplaatst blijkt op een verkiesbare plaats, is de Verkiezingscommissie verplicht betrokkene de eerste onverkiesbare plaats op de lijst toe te wijzen.

B. Voorstel tot wijziging van Hoofdstuk IX - Kandidaatstelling voor vertegenwoordigende lichamen - artikel 103 lid 6 inzake de geldigheid van aanmeldingen

Toelichting

Bij de kandidaatstelling voor de Tweede Kamer is helaas gebleken dat de taak van de verkiezingscommissie bij de beoordeling van de aanmeldingen niet duidelijk is omschreven. Een uitspraak van de Geschillencommissie hieromtrent is aanleiding om deze taak nader te preciseren. Hiertoe wordt voorgesteld het geldende lid 6 van artikel 103 (zie Democraat 9/80 pag. 23) te vervangen door onderstaande leden 6 en 7 en lid 7 e.v. van dit artikel te hernoemen.

Artikel 103

6. De geldigheid van de aanmeldingen wordt beoordeeld door de Verkiezingscommissie, die verplicht is na te gaan of aan de voor de kandidaatstelling geldende voorwaarden wordt voldaan.

De feitelijke gegevens, bedoeld in lid 2 van dit artikel ad a, d en h worden vergeleken met de beschikbare gegevens van het landelijk secretariaat. Voorts wordt nagegaan of de vereiste opgaven zijn verstrekt, de voorgeschreven (bereid)verklaringen zijn afgelegd en aan de overige voorwaarden, vermeld in dit hoofdstuk, wordt voldaan.

De commissie verklaart een aanmelding ongeldig indien:

- de feitelijke gegevens bedoeld in lid 2 ad a, d en h onjuist of onvolledig zijn,
- de opgaven bedoeld in lid 2 ad g en lid 3 ad a niet verstrekt zijn,
- niet wordt voldaan aan de bepalingen van artikel 104 (nieuw) lid 1 t/m 4,
- niet wordt voldaan aan de aanvullende bepalingen, die ingevolge dit hoofdstuk bij de kandidaatstelling van het betreffende vertegenwoordigende lichaam gelden,

e. de (bereid)verklaringen bedoeld in lid 2 ad b, c, e en f, niet of met beperkingen zijn afgelegd,

f. de commissie beschikt over schriftelijke aanvullingen, die ernstige twijfels oproepen over de juistheid van de afgelegde verklaringen,

g. de persoonlijke toelichting verklaringen bevat die strijdig zijn met de in lid 2 genoemde verklaringen,

h. de aanmelding na het gepubliceerde sluitingstijdstip door de commissie wordt ontvangen.

7. Z.s.m., doch uiterlijk binnen zes weken na ontvangst van de aanmelding ontvangt de kandidaat bericht van de verkiezingscommissie. Indien de aanmelding wordt aanvaard, wordt de betreffende kandidaat een ontvangstbevestiging gezonden. Indien de aanmelding niet geldig wordt geoordeeld, zendt de verkiezingscommissie hiervan bericht aan de kandidaat met opgave van redenen. De kandidaat kan binnen vijf dagen na de datum van de beslissing in beroep gaan bij de Geschillencommissie, die binnen 10 dagen na datum van het beroep beslist.

C. Voorstel tot wijziging van Hoofdstuk IV - Bijzondere organen - Geschillencommissie

Toelichting

De huidige tekst van dit hoofdstuk geldt al weer enige tijd en intussen is gebleken, dat de bepalingen inzake de geschillencommissie toch op enkele punten wijziging behoeven. Enkele recente geschillen, die door de commissie zijn behandeld, hebben dit aangetoond en bovendien is het noodzakelijk geworden om enkele aanpassingen aangebracht in hoofdstuk IX m.b.t. de kandidaatstelling ook door te voeren in dit hoofdstuk. Het onderstaande voorstel bevat voorts een meer principiële wijziging. Weliswaar biedt het huidige artikel 48 een mogelijkheid tot wraking van een kamer, maar er is geen enkele beroepsmogelijkheid opgenomen tegen uitspraken van de geschillencommissie.

Zeker wanneer een van de partijen in een geschil ernstig bezwaar heeft tegen de door de geschillencommissie gevolgde procedure c.q. zich moeilijk kan verenigen met een belangrijke uitspraak van de commissie kan een beroepsmogelijkheid gewenst zijn.

Uiteraard kan de betreffende partij bij de civiele rechter een procedure aanspannen, maar dit middel kan bij een politieke partij erger zijn dan de kwaal. Vooral wanneer partij-organen in het ongelijk worden gesteld en wanneer een dergelijke beslissing belangrijke politieke en/of financiële consequenties heeft, is een interne beroepsmogelijkheid toch gewenst. In verband hiermede is een beperkte beroepsmogelijkheid in het voorstel verwerkt. Omdat het grootste gedeelte van de geldende bepalingen niet gewijzigd behoeft te worden, is om doelmatigheidsredenen de huidige tekst niet volledig opgenomen.

Deze tekst is gepubliceerd in Democraat 6/80.

Na overleg met de geschillencommissie stelt het Hoofdbestuur voor de volgende artikelen van het hoofdstuk van het reglement te wijzigen.

Artikel 44

Indien de voorzitter is afgetreden en niet herkozen roept de toegevoegde secretaris in overleg met de leden van de commissie binnen twee maanden na de ALV de commissie bijeen voor een vergadering, waarin een voorzitter wordt gekozen volgens bijlage C van dit reglement.

Artikel 46

De geschillencommissie heeft tot taak:

- het beslechten van geschillen tussen:
 - de leden van de partij enerzijds en partij-organen ingesteld bij of krachtens de Statuten, dan wel bij of krachtens het Huishoudelijk Reglement anderzijds,
 - partij-organen als bedoeld onder 1 onderling,
 - partijfunctionarissen onderling;
- het desgevraagd uitleggen van de Statuten en het Huishoudelijk Reglement;
- het beslissen in beroep bij royement;
- het beslissen in beroep bij niet toelating als lid van de partij;
- het beslissen in beroep bij niet-aanvaarding van een kandidaat bij de kandidaatstelling voor vertegenwoordigende lichamen.

Artikel 47

2. Een kamer doet geen uitspraak dan nadat zij partijen in de gelegenheid heeft gesteld om in persoon gehoord te worden, en de partij tegen wie het geschil aanhangig is gemaakt in de gelegenheid is gesteld in een door de kamer vast te stellen termijn een schriftelijk verweerschrift in te dienen.

- Een kamer bestaat uit:
 - vijf leden voor geschillen als bedoeld in artikel 46, sub b
 - drie leden voor overige geschillen als bedoeld in artikel 46.

Artikel 50

1. Een geschil als bedoeld in artikel 46 dient schriftelijk bij de geschillencommissie aanhangig te worden gemaakt en toegezonden te worden aan het landelijk secretariaat.

2. Zodra een geschil aanhangig wordt gemaakt, informeert de commissie onverwijld de andere partij. Het dagelijks bestuur wordt schriftelijk op de hoogte gesteld van het geschil.

- De leden en de secretaris van de geschillencommissie verstrekken geen informatie over aanhangige geschillen aan derden die niet bij het geschil betrokken zijn, dan na overleg met het lid van het dagelijks bestuur, dat als contactpersoon met de geschillencommissie is aangewezen. (lid 2 hernoemen tot lid 4).
- De voorzitter van de kamer geeft

beide partijen inzage van alle aan de commissie ter hand gestelde stukken m.b.t. het aanhangige geschil.

Artikel 51

De kamer doet uitspraak uiterlijk binnen drie maanden na de dag, waarop het geschil aanhangig is gemaakt, met dien verstande, dat zij in zaken als bedoeld in artikel 46 sub c en d binnen één maand en in zaken als bedoeld in artikel 46 sub e binnen tien dagen beslist.

Artikel 53

1. Iedere beslissing wordt binnen twee weken nadat de kamer heeft beslist aan de betrokken partijen per aangetekend schrijven medegedeeld. Het hoofdbestuur wordt tegelijkertijd van de uitspraak op de hoogte gesteld.
(overige bepalingen als lid 2 en 3 handhaven)

D. Voorstel tot wijziging van Hoofdstuk X - Politiek programma

Toelichting

In dit hoofdstuk van het huishoudelijk Reglement zijn geen bepalingen opgenomen t.a.v. verkiezingsprogramma voor de Provinciale Staten, Gemeenteraden en gekozen vertegenwoordigende raden van openbare lichamen, terwijl deze programma's toch onder de naam D'66 worden gepubliceerd en dientengevolge enige waarborgen moeten worden gesteld. Het merendeel van de voorgestelde wijzigingen is een logische doortrekking van de reeds geldende bepalingen voor landelijke verkiezingsprogramma's en overige bepalingen van dit reglement (o.a. hoofdstuk VI en VII).

In verband hiermede wordt volstaan met te verwijzen naar blz. 15 van het Huishoudelijk Reglement).

Nieuwe tekst:

Art. 129.1.

Het politiek programma van D'66 bestaat uit:

- a. het Beleidsprogram;
- b. het Verkiezingsprogramma t.b.v. de verkiezingen voor de Tweede Kamer (te noemen Verkiezingsprogramma);
- c. het verkiezingsprogramma t.b.v. de verkiezingen voor het Europees Parlement (te noemen Europees Programma);
- d. de verkiezingsprogramma's t.b.v. de verkiezingen voor de Provinciale Staten (te noemen Statenprogramma);
- e. de verkiezingsprogramma's t.b.v. de verkiezingen voor de Gemeenteraden (te noemen Gemeenteprogramma's);
- f. de verkiezingsprogramma's t.b.v. de verkiezingen van vertegenwoordigende raden van openbare lichamen.

Art. 129.2.

Het Beleidsprogramma staat boven de verkiezingsprogramma's.

Art. 130.1.

Het Beleidsprogramma, het Verkiezingsprogramma en het Europees Programma worden vastgesteld door de ALV, met dien verstande dat de eindredactie in handen ligt van de programmacommissie, die hierbij de besluiten van de ALV in acht dient te nemen.

Art. 130.2.

De programmacommissie stelt de teksten voor het Beleids-, Verkiezings- en Europees programma op en stelt deze tijdig ter beschikking van het Hoofdbestuur.

Art. 130.3.

Programmateksten worden aan de ALV voorgelegd door en onder verantwoordelijkheid van het Hoofdbestuur.

Art. 130.4.

De programmacommissie kan aan het congres haar standpunt over (delen van) de tekstvoorstellen mededelen voor zover dit verband houdt met de samenhang van het politieke programma, zowel naar inhoud als naar vorm, alsmede wanneer zij niet het standpunt van het Hoofdbestuur deelt ten aanzien van door het Hoofdbestuur in de teksten aangebrachte wijzigingen.

Art. 130.5.

De programmacommissie onderneemt al die activiteiten die zij terzake van het politieke programma, voor de nakoming van het Huishoudelijk Reglement op dit terrein, of voor een goede besluitvorming van de ALV nodig acht.

Art. 130.6.

Indien het bij tussentijdse kamerverkiezingen niet mogelijk is een verkiezingsprogramma aan de ALV voor te leggen, stelt de programmacommissie in overleg met het Hoofdbestuur een verkiezingsprogramma samen op basis van het dan geldende Beleidsprogram.

Art. 130.7.

De Statenprogramma's, Gemeenteprogramma's en de programma's voor openbare lichamen worden vastgesteld door respectievelijk de ARV's, AAV's en ASV's.

Art. 131.

Het Beleidsprogramma heeft een doorlopende geldingstermijn en wordt regelmatig en in delen bijgesteld.

Art. 132.

In de verkiezingsprogramma's mogen geen standpunten worden opgenomen, die strijdig zijn met het Beleidsprogram.

Art. 133.1.

Concept-teksten voor landelijke programma's worden uiterlijk zeven weken voor de ALV ter beschikking gesteld, opdat beraad hierover in

ARV's, AVV's en ASV's mogelijk is.

Art. 133.2

Concept-teksten voor de Statenprogramma's worden uiterlijk vijf weken voor de ARV ter beschikking gesteld, opdat beraad hierover in AAV's en ASV's mogelijk is.

Art. 133.3.

Concept-teksten voor de overige programma's worden uiterlijk drie weken voor de ASV c.q. AAV ter beschikking gesteld, opdat onderling overleg tussen de leden mogelijk is.

Art. 134.1.

Ongewijzigd.

Art. 134.2.

Van de programma's wordt zo spoedig mogelijk na de vaststelling door de betreffende ledenvergadering kosteloos een exemplaar aan de leden ter beschikking gesteld en zijn overigens tegen betaling (zolang de voorraad strekt) verkrijgbaar. ■

Maar hoe wil jij dat dan regelen?

Door het vormen van regionale werkgroepen, die officieel of officieus functioneren als subgroep van de landelijke werkgroep. Op die manier zul je als afdeling eindelijk eens iets kunnen inbrengen op landelijk niveau.

Moet dat dan?

Ja, als je er van uit gaat dat de afdelingen de basis van je partij zijn, dan wel. Het eerste waar je mee in aanraking komt als lid van een politieke partij is niet het congres, maar is de afdeling en niet alleen voor het voeren of ondersteunen van de plaatselijke politiek.

En jij denkt dat in die ontmoeting aan een regionale of plaatselijke werkgroep minder tijd en energie hoeft te worden besteed?

Tijd en energie zouden beter besteed zijn, en het zou in ieder geval een aantal leden kunnen inleiden in de landelijke politiek, waar ze nu van verstoken blijven. Alleen al uit een oogpunt van kadertraining en -vernieuwing zou je het zo moeten aanpakken.

Maar denk je dat het werkt? Het is niet meer zoals tien jaar geleden toen de partij bestond uit een handvol mensen die eigenlijk allemaal zelf een politieke partij wilden hebben. Nu is de partij voor veel mensen een referentiekader. Het passief lidmaatschap is veel groter dan het actief. Mensen zien hoe de partij doet en denkt en besluiten dan: daar wil ik bijhoren. Dat is nog heel wat anders dan een actieve bijdrage leveren in een werkgroep.

Maar ze zijn toch ooit lid geworden. Misschien zijn ze niet actief omdat het hen nooit gevraagd is. Misschien zijn ze juist met zo'n plaatselijke werkgroep te activeren.

Ik betwijfel het. Ik denk eerder dat je een landelijke werkgroep er toe kunt bewegen regelmatig van vergaderplaats te wisselen. En dan nog zal het méér afhangen van het organisatievermogen van de afzonderlijke leden.

Ik denk dat de afdelingen er beter aan doen behalve de ondersteuning van de plaatselijke gemeenteraadsfractie - om ter plaatse nieuwe mensen op te sporen en te stimuleren tot - ook bovenplaatselijke - activiteiten.

Maar afdelingen moeten toch ook congressen voorbereiden. Volgens mij gebeurt dat te weinig en, zo ja, dan vooral door plaatselijke maniakken, die ook weer eigen stokpaardjes berijden en daarin een afdeling meenemen.

Wat zijn jouw toekomstplannen?

Afstuderen op een scriptie over de gekozen minister-president en daarna doorgaan met wetenschappelijk werk, of parlementaire journalistiek. Of misschien beleidsmedewerker bij de fractie?

Langzaam in de richting van een politieke carrière?

De kans dat je in de politiek terechtkomt is zeer op het toeval gebaseerd.

Misschien gaat Thom de Graaf het toeval wel een beetje manipuleren!

DEMO-CRAATJES

door Marie-Louise Tiesinga

Gelukkig, 1981! wenste Jan Terlouw zijn politieke „familie” in de cartoon van Fiel onder deze rubriek in de vorige Democraat. Tante CDA zuchtte: „wat is ie toch groot geworden!”

Een prima cartoon overigens, dat mag op deze plaats best eens gezegd worden, over een grote levende partij aan het begin van het jaar van de verzilvering. Het aantal ontvangen Democraatjes was uiteraard na de feestmaand gering, maar de grootse plannen die erin werden aangekondigd kwamen aan dit gemis ruimschoots tegemoet. **Gloednieuw** is het blad van **Almere** en **Baarn**, voor het eerst ontving ik een blad van de regio **Overijssel** en de Geldocraat **Geldermalsen** viel voor het eerst sinds lange tijd weer in m'n bus. Vooral dat laatste bracht me aan het denken. Er waren meer bladen die ik al lange tijd had gemist, voorbeelden uit mijn modellenmap afdelings- en regiobladen D'66: waar bleef de **Groene Landsmeerder**, waar bleef het nieuws van **Zandvoort**, **Woerden**, **Zoetermeer**, **Dronten** en **Vlaardingen**?

Bestonden ze nog of waren ze ter ziele? Ik besloot dat uit te zoeken. En wel via deze rubriek, de snelste (hoop ik) en voordeligste (zeker) manier.

Ik geef hieronder aan van welke afdelingen of regio's ik de afgelopen jaren regelmatig of onregelmatig nieuws ontving, bladen, nieuwsbrieven, etc. Tussen haakjes noem ik daarachter de maand waarin ik van die afdeling/regio voor de laatste keer iets kreeg toegestuurd.

Regelmatig ontving ik nieuws van de afdeling/regio:

Alkmaar (okt. '80) Amstelveen (dec. '80) Amsterdam (dec. '80) Bodegraven (dec. '80) Bilthoven (sept. '80) Subregio Zuid-Oost Brabant (dec. '80) Breda (jan. '80) Breukelen (okt. '80) Delft (sept. '80) Regio Drenthe (nov. '80) Eindhoven (nov. '80) Regio Friesland (dec. '80) Regio Gelderland (okt. '80) Geldermalsen (dec. '80) Goedereede (okt. '80) Gouda (nov. '80) Regio Groningen (okt. '80) Den Haag (nov. '80) Haaksbergen (okt. '80) Haren (aug. '80) Hilversum (aug. '80) Hoorn (okt. '80) Landsmeer (jan. '80) Leersum (okt. '80) Leiden (juni '80) Leiderdorp (juli '80) Regio Zuid-Limburg (sept. '80) Regio Noord-Holland (okt. '80) Noordoostpolder (okt. '80) Noordwijkerhout (okt. '80) Nijmegen (dec. '80) Oldenzaal (okt. '80) Oosterhout (dec. '80) Poortugaal (okt. '80) Purmerend (dec. '80) Reeuwijk (jan. '80) Rheden/Rozendaal (okt. '80) Rijswijk (dec. '80) Rotterdam (dec. '80) Schagen en omstreken (dec. '80) Soest (dec. '80) Utrecht (okt. '80) Voorburg (nov. '80) Waalre (juni '80) Waalwijk (april '80) Westland (nov. '80) Winterswijk (dec. '80) Regio Zeeland (dec. '80) Zwolle (nov. '80)

Zo nu en dan ontving ik nieuws uit:

Amersfoort (juni '80) Bergen op Zoom (juli '80) Borne (mei '80) Boskoop (febr. '80) Subregio Noord-Brabant (sept. '80) Subregio Midden-Brabant (jan. '80) Subregio West-Brabant (maart '80) Cuyk (febr. '80) Diemen (voorz. '79)

Dordrecht (febr. '80) Dronten (maart '80) Haarlem/Bloemendaal (aug. '80) Den Helder (dec. '79) Helmond (dec. '79) Hengelo (nov. '79) Vianen (maart '80) Vlaardingen (nov. '79) Vledder/Diever (juni '80) Wageningen (jan. '80) Woerden (jan. '80) Zandvoort (dec. '80) Zeist (sept. '80) Zoetermeer (mei '80)

Dat was een hele lijst van 72 Democraatjes. Wordt nou niet boos in welk rijtje u wordt genoemd. Het kan allerlei oorzaken hebben: óf ze bereiken me niet, óf ze verschijnen niet regelmatig en iedereen kent de grootste oorzaken daarvan: mankracht en geld. Het gaat er mij alleen om dat afdelingen/regio's even checken of ik op de verzendlijst voorkom. En dan nog: de een maakt een prachtig blad waar men graag mee pronkt, de ander heeft slechts geld voor een eenvoudige Nieuwsbrief. Geeft niets: opsturen, zodat waardevolle ideeën aan anderen kunnen worden doorgegeven. Denk ook nog eens aan de mogelijkheid van ruilartikelen.

Nog wat: Tineke Veenstra, die sinds een aantal maanden het landelijk secretariaat het Documentatie- en Informatiecentrum (DIC) beheert, ontvangt ook graag van alle Democraatjes een exemplaar.

Tot slot: vorig jaar bestond er binnen de financiële middelen van het PSVI geen geld meer voor een dag voor redacties van Democraatjes. Maar dat gaat wel gebeuren. Arthie Schimmel en ik gaan daar binnenkort over praten. U hoort daar nog meer van!

Advertentie

Wet van de stimulerende achterstand

ERIK VAN DER HOEVEN

Dit boek legt de grondslag voor een industriebeleid waarbij energie, grondstoffen en milieu worden gespaard.
f 19,50

verkrijgbaar in de boekhandel

**UITGEVERIJ BERT BAKKER
AMSTERDAM**

...MAAR MET DIE JAN TERLOUW ZONDER ENIGE VOORBEHOUDEN WANT DIE IS EXCELLENT GESCHIKT OM ROOD IN TOOM TE HOUDEN

Het maken van de Democraat vergt altijd enige tijd en op het moment dat ik dit schrijf, liggen de publicaties over de kwestie Taiwan en de abortuswetgeving nog verser in het geheugen dan wanneer u dit leest. Liever gezegd: ze liggen D'66 zwaar op de maag. Over Taiwan schreef Ernst Bakker in de vorige Democraat al een bijdrage. Dat muisje zal ongetwijfeld nog politieke en andere staartjes hebben.

76-74

„Voltallige Tweede Kamer maakt historie en regelt abortus”, schreef NRC Handelsblad op 19 december j.l. Dat onderwerp beheerste die dagen voor Kerstmis en ook erna voor een groot deel de media. De DS'70-er Nijhof zal zich ongetwijfeld bezwaard én gewichtig hebben gevoeld toen bleek dat zijn stem de doorslag zou geven. Zo is dan uit partijpolitieke overwegingen de bevoogding van de vrouw opnieuw wettelijk vastgelegd. Anno Domini 1980! Op de suggestie van de PvdA-voorzitter Max van den Berg en de Rooie Vrouwen om al bij voorbaat bij de komende kabinetsformatie een nieuwe, vrijere abortuswet te eisen, is D'66 niet ingegaan. Elida Wessel in *Het Vrije Volk* van 22 december:

„Zover als Van den Berg willen wij niet gaan. Niet alleen omdat wij als Democraten respect hebben voor een meerderheidsbesluit, ook al is die meerderheid nog zo klein. Maar ook omdat het ons onverstandig lijkt hiervan een punt te maken waarop bij de kabinetsformatie alles kan breken”.

„In de praktijk verandert er niet veel”, wordt de laatste weken veelvuldig sussend gezegd.

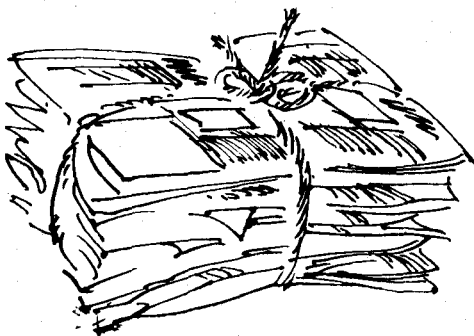
Het blijft dus: nood breekt wet. Toch kwam die sussende mededeling in mijn omgeving voornamelijk uit de mond van mannen.

Luctor et emergo

Alle kranten van enige betekenis hebben aandacht besteed aan de benoeming van de D'66-er mr. Ad Bestman tot burgemeester van Abcoude op 16 januari. Want Ad Bestman is blind, en er is nog nooit iemand met een visuele handicap tot burgemeester benoemd.

De loopbaan van Bestman wordt uit de doeken gedaan als een successtory en dat is hij ook. Het is de bekroning van het nemen van ontelbare handicaps, om in de terminologie te blijven. En het is een doorbraak én een stimulans. Voor gehandi-

DE PERS OVER D'66

door Marie-Louise Tiesinga

capten die hun kwaliteiten zo graag aan anderen ten dienste willen stellen, maar die steeds weer hun neus hebben gestoten. Ook als je kijkt naar datgene waar D'66 voor staat, is het ook een overwinning: een begin van emancipatie van de gehandicapte in leidinggevende functies in de maatschappij. Bestman krijgt de beschikking over een ambtenaar (m/v) die hem zal begeleiden en hem alle stukken zal voorlezen.

„Zo creëer ik ook weer een kostbare arbeidsplaats”, zegt hij lachend in *De Telegraaf* van 24 december.

Thomasvaer en Pieternel

Thomasvaer: Dat wil ik best... Je weet, ik heb het altijd goed gevonden, dat toentertijd Den Uyl is weggezonden. Maar omdat wij hem, gezien de nood, niet meer kunnen ontberen, moet hij in Godsnaam maar weer eventjes meeregeren. Maar mét die Jan Terlouw. Zonder enige voorbehouden. Want die is excellent om rood in toom te houden. Lubbers-Terlouw-Den Uyl. Dat wordt de nieuwe coalitie. De VVD moet vooralsnog weer in de oppositie.

Aldus een fragment uit de Nieuwjaarswens van Thomasvaer en Pieternel, geschreven door Martin van Amerongen voor de Gijsbregt in de Nieuwe Kerk te Amsterdam. Zijn we meteen bij de verkiezingsstrategie van D'66 aangeland. Op 18 december presenteerde Henk Zeevalking c.s. de in samenwerking met de Tweede Kamerfractie opgestelde formatiestrategie en het ont-

werpverkiezingsprogramma. U kent de opstelling: er moet straks een progressief beleid worden gevoerd en een nieuwe coalitie moet op een zo ruim mogelijke steun in parlement en samenleving kunnen rekenen. De eerste voorkeur is samenwerking met PvdA en CDA, de tweede met PvdA en VVD. Daarna volgen minderheidsconstructies als mogelijke oplossingen, liefst met PvdA en andere linkse partijen, maar minus de CPN. Een coalitie met CDA en VVD is uitgesloten.

De reacties in de pers op opstelling en verkiezingsprogramma waren over het algemeen uiterst positief. „Heel helder”, schrijft NRC Handelsblad in een hoofdartikel. „Duidelijke keus”, meldt Trouw. „Duidelijke lijn D'66” is de hoofdredactionele reactie van het Algemeen Dagblad, die afsluit met:

„Van alle partijen heeft D'66 nog de meest realistisch aandoende verwachtingen van de economische groei: niet meer dan anderhalf procent per jaar, met de mogelijkheid dat het minder wordt. Het aantal arbeidsplaatsen dat deze partij te bieden heeft (290.000) is dan ook lager dan van andere partijen.

Samenvattend: het concept-verkiezingsprogramma van D'66 biedt openingen naar vele kanten en opent daarmee ook perspectieven voor deze partij om in een volgende kabinetsperiode opnieuw regeringsverantwoordelijkheid te dragen.”

Pieternel:

Lubbers-Terlouw-Den Uyl? Waar laat je dan Van Agt?

Thomasvaer:

Dat kan helaas niet meer. Die wordt teveel verdacht door 't rancuneuze rood. Hem zenden wij wellicht met veel strijkages naar het wonderschoon Maastricht als nieuwe gouverneur. Is dat geen goed idee? En Lubbers wordt vervolgens 's vaderlands premier, Den Uyl wordt tweede man...”

Vooralsnog ziet het ernaar uit dat Thomasvaer het verkeerd heeft gezien. Van Agt zit stevig in het lijsttrekkerszadel. Origineel waar! ■

Een nieuwe SWB-nota:

Naar meer en beter bos in Nederland

De inhoud:

Bossen. Allemaal hebben we er wel eens in gelopen. Hout. Allemaal gebruiken we het.

En toch heeft de politiek zich zelden of nooit bemoeid met bossen en houtproductie (1). Dit is niet terecht. De huidige bossen beslaan ca. 300.000 ha of wel ca. 8% van ons landoppervlak en de houtproductie in Nederland dekt maar 8% van wat we in Nederland aan hout gebruiken.

We importeren hierdoor voor 3 miljard gulden aan hout. Dat kost niet alleen veel geld en veroorzaakt (mede) een krappe betalingsbalans maar maakt ons ook afhankelijk van het buitenland. Een buitenland dat in de toekomst eerder minder dan meer hout zal produceren en uitvoeren.

In deze nota geven de auteurs H. Buiten, R. Cosijn, H. E. van de Veen, J. W. van der Werff aan dat een mogelijkheid om verbetering te brengen in deze situatie is ontstaan doordat in de landbouw thans aanzienlijke overschotten geproduceerd worden. Op deze vruchtbare gronden, die niet voor de huidige landbouw nodig zijn, zouden produktiebossen kunnen worden neergezet met korte omlooptijden (7-9 jaar). Doordat veel van de huidige bossen op zeer onvruchtbare gronden staan en vaak langzaam groeiende houtsoorten worden geproduceerd, zijn de huidige bossen zeker niet hoog produktief (driekwart van het bosareaal levert slechts 25% van de in-landse produktie). Als we op deze goede landbouwgronden (op vrijwillige basis) bos gaan „verbouwen“ kunnen wij b.v. onze inlandse produktie verdrievoudigen door slechts 50.000 ha in te planten met Populier cultivars. De auteurs tonen aan dat deze teelt rendabel en haalbaar gemaakt kan worden.

Deze produktieverhoging van inlands hout levert tevens enige ruimte om onze huidige bossen anders in te richten en gedeeltelijk andere functies te geven. Na een opsomming van de verschillende functies van bos: houtproductie, welzijn (o.a. recreatie) en behoud en ontwikkeling van natuurlijke waarden, trekken de auteurs conclusies over een betere funktievervulling van de huidige bossen aan de hand van de eisen die gesteld moeten worden vanuit deze functies. Niet ieder bos moet dan ook iedere funktie vervullen. Zowel voor houtteelt als voor natuurbeheer in optima forma zijn beperkte doelstellingen een noodzakelijke voorwaarde. Het is goed dat te onderkennen en daaruit conclusies te trekken:

houtteelt kan gepaard gaan met de aanwezigheid van natuurwaarden, maar is zeker geen synoniem voor natuurbeheer. Ook het claimen van een meervoudige funktie biedt geen panacee voor eisen vanuit het natuurbeheer met betrekking tot de spontane ontwikkeling van de vegetatie en het ontstaan van meer-natuurlijk en zelfregulerend bos.

In de nota wordt krachtig gepleit voor het toepassen van „verwevenheid“ als concept om een meervoudige funktievervulling mogelijk te maken. Daarbij wordt beklemtoond dat verwevenheid een ruimtelijke en een funktionele component heeft en dat het toekennen van een meervoudige doelstelling niet vanzelf leidt tot verwevenheid.

Ten aanzien van de totstandkoming van alle plannen pleit de nota krachtig voor meer openheid en inspraak. De burger en natuurbeschermingsorganisaties dienen te worden ingeschakeld bij de planvorming.

Gezien de in uitvoering zijnde reorganisatie binnen het SBB worden t.a.v. het functioneren van deze organisatie slechts enkele opmerkingen gemaakt. Het zou een goede zaak zijn wanneer op provinciaal niveau de belangen van landschapsbouw, bosbouw en natuurbehoud door één organisatie zouden worden behartigd. Daarbij dienen deze drie deelbelangen echter ook in de personele sfeer evenwichtig te worden vertegenwoordigd en deze organisatie zal ook in staat moeten worden gesteld een zelfstandig oordeel te vellen met betrekking tot planologische ontwikkelingen. Omdat verschillen van inzicht inzake hoofdlijnen van beleid bij voorkeur niet op provinciaal niveau dienen te worden beslecht is de keuze voor een driehoofdige directie met gescheiden verantwoordelijkheden in principe een goede zaak. Politici, de wandelaar in het bos en de gebruikers van hout bevelen wij deze nota van harte aan.

Namens het bestuur S.W.B. D'66

Ruud Stam
directeur

Hoe te bestellen: f 5,- over te maken onder vermelding van L 4 aan: penningmeester S.W.B. D'66, te Den Haag; giro: 3322213

Discussienota „Pers“

Werkgroep Kunsten en Media
Rapporteur: Wil Wilbers

Dag- en nieuwsbladen, Opiniedagbladen en tijdschriften

Inleiding (Paragraaf 1)

In de nota Landelijke en regionale omroep van D'66 (S.W.B.-nota CRM 9 maart 1980) zijn de randvoorwaarden voor een mediabeleid geformuleerd en wel als volgt:

Het standpunt van D'66 met betrekking tot het mediabeleid is dat de overheid in de eerste plaats de zorg heeft voor vrijheid van meningsuiting en voor verscheidenheid van informatievoorzieningen en opinievorming.

De vrijheid van meningsuiting heeft

binnen de grenzen van een regeringsbeleid een actief en een passief karakter. **Actief** omdat de overheid erop dient toe te zien dat deze vrijheid niet alleen gewaarborgd wordt, maar ook zo optimaal mogelijk wordt gerealiseerd. Daartoe treft zij maatregelen en scheidt zij voorwaarden. **Passief**, omdat de overheid zelf de vrijheid van meningsuiting dient te respecteren en te bevorderen door zich te onthouden van inmenging, beïnvloeding, bemoeienis t.a.v. de uitingen/inhoud van de media.

De vrijheid van meningsuiting heeft ook nog een ander actief en passief karakter en wel in die zin dat een ieder het actieve recht heeft de eigen mening te uiten, maar eveneens het passieve recht van ieders mening kennis te nemen. In dat kader moet ook elke beperking van distributiemogelijkheden of monopolievorming daarin, bestreden worden en dient de overheid, eventueel door financiële steunmaatregelen volgens objectieve, vastgestelde normen, juist de mogelijkheden voor vrije kennisgeving van uitingen in grote verscheidenheid te bevorderen.

In dit kader kan men spreken van de noodzaak van een geïntegreerde beleidsvisie op het functioneren van de massamedia. Bovengenoemde uitgangspunten hebben dus ook betrekking op een persbeleid.

Steunverlening (Paragraaf 2)

De redactionele pluriformiteit van de dag-, nieuws- en opiniebladen zal zo nodig door financiële maatregelen bewaakt moeten worden. Financiële steun dient dan vooral het karakter te hebben van kredietmaatregelen, vergezeld van voorwaarden met betrekking tot toekomstige rentabiliteit. Medefinanciering kan onder stringente voorwaarden, die openbaar moeten zijn, verleend worden. De Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers neemt in eerste instantie de aanvragen tot steunverlening in behandeling. Financiële hulp van de overheid zal gericht moeten zijn op een in financiële nood verkerend of eventueel nieuw op te richten persorgaan, binnen het kader van de pluriformiteitsgedachte. Zij dient niet op het bedrijf als geheel gericht te zijn. De aanwezigheid van een redactiestatuut is een voorwaarde bij steunverlening. Ook andere soorten persorganen dan de vorengenoemde dag-, nieuws- en opiniebladen, met name die een bijdrage leveren tot de verscheidenheid van de informatievoorziening en de opinievorming, moeten in principe voor tijdelijke c.q. incidentele steun in aanmerking kunnen komen, indien daardoor monopolievorming op het gebied van informatie en meningsuiting kan worden voorkomen of bestreden en de redactionele onafhankelijkheid kan worden bevorderd.

Tijdschriften (Paragraaf 3)

Ten aanzien van tijdschriften kan gesteld worden dat de taak van een regering geen andere is dan die met betrekking tot dag-, nieuws- en opiniebladen, voorzover het bepaalde „minderheidstijdschriften“ (gespecialiseerde tijdschriften) betreft.

Tijdschriften en steunverlening (Paragraaf 4)

Door de grote verscheidenheid naar aard en doel (groep) binnen de tijdschriftensector en de daarmee verband houdende uiteenlopende finan-

cieel-economische positie, ligt een algemene formulering van een algemeen regeringsbeleid inzake steunverlening aan individuele tijdschriften niet voor de hand. Mede daarom zou in principe een steunverlening, eventueel in de vorm van subsidie, beschouwd moeten worden als een zorg mede van de desbetreffende ministeries over wier werkveld het tijdschrift gericht is.

De reeds genoemde variërendheid van de talrijke, veelal belangrijke maatschappelijke functies van de sector tijdschriften noopt tot een, ook beleidsmatig gezien, overwegend individuele aanpak. Niet alleen dag-, nieuws- en opiniebladen, maar ook tijdschriften die van algemeen politiek-staatskundig belang zijn in ruime zin en bijdragen tot de verscheidenheid van meningsvorming en informatievoorziening op dit terrein, moeten in het kader van het persbeleid eventueel steun kunnen verkrijgen, d.w.z. na advisering door het Bedrijfsfonds voor de Pers van de Minister van CRM. Daarvoor dienen criteria ontwikkeld te worden.

Verspreiding (Paragraaf 5)

Kenmerkend voor een persbeleid is de eis dat elke burger recht heeft op vrijheid van informatie en op de mogelijkheid tot meningsvorming en meningsuiting. Ook de optimale verkrijgbaarheid van de persorganen mag niet in het gedrang komen door een monopolisering van de distributie(punten).

De vrije circulatie van dag- en opinieweekbladen in onder meer onderwijsinstellingen, kazernes, gevangenissen en diverse soorten van tehuizen moet gewaarborgd zijn.

Fusiecontrole (Paragraaf 6)

De minister belast met de zorg voor het persbeleid heeft een taak met betrekking tot de totstandkoming van wettelijke controle over eventuele persfusies. Aanmelding van een voorgenomen fusie dient verplicht te zijn en kan eventueel leiden tot een fusieverbod. Een fusieverbod kan op grond van sociaal-culturele overwegingen, in het kader van verscheidenheid van meningsuiting, informatievoorziening en opinievorming, worden opgelegd onder bepaalde voorwaarden en gebaseerd op objectieve, concrete criteria. Er zal altijd een beroepsmogelijkheid moeten zijn bij de administratieve rechter.

De (preventieve) fusiecontrole kan betrekking hebben op alle fasen waarin de grondwettelijke vrijheid van meningsuiting in het geding kan zijn, zoals de voorbereiding, produktie, uitgave, verkoop en distributie, en op het begrip „pers“ in ruime zin, d.w.z. dag-, nieuws- en opiniebladen en tijdschriften.

Onder fusie kan in dit verband ook verstaan worden een vergaande vorm van redactionele samenwerking die in feite een samensmelting van redacties inhoudt. Het is voorts mogelijk dat de fusie betrekking heeft op twee of meer ondernemingen waarvan er één in het geheel geen uitgever is.

De aanwezigheid van een redactiestatuut, dienende zowel ter bescherming van de redactionele identiteit van een persorgaan als om de verhouding te regelen en vast te leggen tussen directie, uitgever en (hoofd-)

redactie, zal ook het medebeslissingsrecht van de redactie t.a.v. een eventuele fusie moeten garanderen. Enige maatstaven bij de beoordeling van een voorgenomen persfusie:

a. Welke mogelijkheden voor steunverlening zijn er via het Bedrijfsfonds voor de Pers, opdat een eventuele fusie vermede kan worden?

b. Leidt een eventuele fusie tussen uitgeverijen tot een economische versterking en als gevolg daarvan tot versterking en positieverbetering van de betrokken periodieken of zelfs tot het ontstaan van nieuwe?

c. Leidt een eventuele fusie tussen twee of meer periodieken tot handhaving van de verscheidenheid van meningsuiting en/of houdt zij de enige mogelijkheid in tot zelfstandig voortbestaan van één of meer van de betrokken persorganen?

d. In hoeverre is er sprake van zgn. substitueerbaarheid van de betrokken uitgave? Met andere woorden: is er op basis van dezelfde identiteit een gelijksoortige uitgave aanwezig of mogelijk?

In een definitieve wettelijke regeling van een persfusiecontrole, welke spoedig tot stand dient te komen, zal de overheid slechts een terughoudende rol mogen hebben. De aanmelding van een voorgenomen fusie kan dan geschieden bij en de beoordeling ervan door een aparte Commissie voor Fusieaangelegenheden van de Sociaal-Economische Raad. Het advies van de S.E.R. (december 1977) inzake wettelijke regelingen t.a.v. fusiecontrole is van belang voor de invulling van de toekomstige wettelijke regeling. Voorts dienen zowel bij de voorbereiding ervan als t.z.t. bij de toepassing het Bedrijfsfonds voor de Pers en de Persraad betrokken te worden evenals organisaties als de N.V.J., N.D.P., N.O.T.U. en N.N.P. en vakorganisaties

Ster-reclame en pers (Paragraaf 7) Bij eventuele invoering van (STER)-reclame via de regionale en/of lokale omroep dient de pers, zeker de regionale, betrokken te worden en zal tijdig de wenselijkheid van een compensatieregeling of van een samenwerkingregeling met betrekking tot de advertentiewerking bezien moeten worden. Volstrekte redactionele onafhankelijkheid en zelfstandigheid van ieder der betrokkenen moet voorop staan.

B.T.W. en pers (Paragraaf 8)

Een B.T.W.-tarief toegepast op persorganen kan in het algemeen beschouwd worden als een drempelverhoging voor een optimale informatievoorziening.

Lezer/individu en Pers (Paragraaf 9)

De vrije meningsuiting van de journalist heeft een tegenhanger in de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van het individu. Met betrekking tot de schrijvende pers kan met name bij zgn. „roddeljournalistiek” gedacht worden aan de invoering van een regeling overeenkomstig Art. 38 van de Omroepwet (verplichting tot rectificatie – inschakeling van de Rechtbank etc.). De behandeling van klachten bij de Raad voor de Journalistiek zou aan nadere richtlijnen onderworpen kunnen worden, met name voor wat betreft de publicatie van de uitspraken van de Raad, welke op dit moment al te

beperkt is. (slechts in „De Journalist”). De overheid heeft hierin geen directe taak. Voorts zou overwogen kunnen worden de instelling van een ombudsman voor de pers, eventueel in het kader van de wettelijke regeling voor een algemene landelijke ombudsman, overeenkomstig bijvoorbeeld de situatie in Zweden. De ombudsman zou als taak moeten hebben de belangen van het individu/ de lezer te beschermen tegen persuitingen, zowel door als intermediair te fungeren tussen een individu met een klacht en het desbetreffende persorgaan en/of de rechtbank, maar ook door zelf alert te zijn en eventueel klachten in te dienen. Uitgangspunt dient te blijven dat elke het persoonlijk leven van een individu betreffende uiting van laster, leugen, belediging of afpersing, een handeling is welke uiteindelijk ter beoordeling/ bestraffing is aan de rechtbank. Deze dient dus het recht van vrije meningsuiting en de bescherming van het individu tegen elkaar af te wegen.

Advisering met betrekking tot persaangelegenheden (Paragraaf 10) Nog afgezien van de huidige noodzaak te komen tot herziening van de Wet Voorziening Perswezen van 1951, welke onder meer de regeling van de Persraad bevat, verdient het overweging een algemene Mediaraad als Regeringsadviesorgaan tot stand te brengen. Daarin zouden het Bedrijfsfonds voor de Pers, de Omroepraad en de Persraad kunnen worden opgenomen. De structuur van deze eventuele Mediaraad kan zijn overeenkomstig die van andere Raden, b.v. de Raad voor de Kunst, dus ingedeeld in afdelingen.

Een samenhang in de advisering, en dus ook in het mediabeleid, mede met het oog op ingrijpende nieuwe technologische vindingen die van invloed zijn op de media als geheel, kan hierdoor bevorderd worden.

Wetgeving (Paragraaf 11)

Er dient een Wet Persvoorzieningen tot stand te komen. Voorhands kan deze tenminste bevatten de grondslag voor het Bedrijfsfonds voor de Pers en de procedures, voorwaarden en normen bij steunverlening. Overwogen moet worden of ook onderwerpen als de fusiecontrole op persorganen, het redactiestatuut en regelingen in het kader van STER-reclame dienen te worden opgenomen in deze wet.

Mededeling van w.g. Industriebeleid en Innovatie

a. De w.g. Innovatie is omgezet in een w.g. Industriebeleid en Innovatie.

b. Gaarne opgave van mensen die voor deze w.g. belangstelling hebben bij J. Schogt, Silkeborg 20, 2905 Capelle a/d IJssel. Tel. 010-512326

Werkgroep Politie

De werkgroep politie is nu een jaar bezig. We raken zo langzamerhand ingeschoten op het werkveld. Er bestaan plannen om te beginnen met een informatiebrochure voor ge-

meenteraadsleden en afdelingen. Bovendien zijn we van plan een opzet te maken voor het hoofdstuk politiek van gemeenteprogramma's.

Inmiddels is het ons bekend geworden dat in een aantal afdelingen, groepjes werken aan het onderwerp politie.

Graag zouden wij in contact komen met deze groepjes.

Bovendien zou versterking van onze werkgroep vanuit de gemeentelijke sfeer een verrijking van de samenstelling betekenen. Gaarne horen wij tekenen van leven.

Ed Grootaarts,

coördinator.

Lijst van thans voorradige publicaties van de S.W.B. D'66

januari 1981

B6 Afrika Notities 1980 f 2,50

B 7 Kernwapens, Vrede en Veiligheid 1980 f 5,—

BB 5 Studiedag Bestuurlijke Reorganisatie 1979 1980 f 3,50

CRM 6 Kunst in de Samenleving 1977 f 5,—

CRM 8 Het (bedreigde) boek in de Samenleving 1979 f 4,50

CRM 9 Landelijke en Regionale Omroep 1980 f 3,—

CRM 10 Discussienota „Pers” (overdruk uit Democraat) 1981 f 2,—

DV 13 De volgende generatie (Symposium D'66 12½ jaar) 1979 f 4,50

DV 14 Inspraaknota inzake de problematiek van de Molukkers in Nederland 1980 f 5,—

DV 15 Studiedag Innovatie 1979 1980 f 5,—

DV 16 Studiedag Tolerantie 1980 f 3,50

E 5 Besparen is vooruitzien 1979 f 4,50

E 6 Herzieningsontwerp Warenwet en de Levensmiddelenwetgeving in Nederland 1980 f 4,50

L 2 Van ruilverkaveling naar Landinrichting 1979 f 3,50

L 3 Agrarische grondpolitiek: een redelijk alternatief 1980 f 2,50

L 4 Naar meer en beter bos in Nederland 1981 f 5,—

MV 8 Standpuntbepaling inzake abortus 1980 f 4,50

MV 9 Studiedag Gezondheidszorg 1980 f 4,50

S 11 Voorontwerp van wet ter beperking van de nadelen van pensioenverlies wegens inflatie 1979 f 2,—

VRO 12 Op weg naar bewonerszelfbestuur I en II 1979 f 4,—

VRO 13 Een pleidooi voor echte verstedelijking 1978 f 3,—

VRO 15 Voorontwerp van wet op de woningsplitsing 1980 f 3,—

Bij de S.W.B. is een lijst van niet meer voorradige publicaties aan te vragen.

Betaling:

Verzoeken van tevoren het bedrag voor de gewenste publicaties te giren naar nr. 3322213 ten name van de Penningmeester S.W.B. D'66 te Den Haag, onder vermelding van het nummer van de publicatie(s). Deze wordt(en) dan zo spoedig mogelijk toegezonden.

Adreswijzigingen:

Verzoeken steeds te vermelden van welke werkgroep u lid bent. ■

Jongeren Activerings Centrum

JOAC

Het JOAC organiseert op 7 februari a.s. voor alle D'66-jongeren en andere geïnteresseerden een

GRATIS

bijeenkomst in het Universiteitshuis, Lepelenburg 1 te Utrecht.

Aanvang is om 10.30 uur.

De Jongerendag is bedoeld om een mogelijkheid te bieden het conceptverkiezingsprogramma te bespreken wat betreft een aantal aspecten van de jongerenproblematiek.

Ook voor jongeren is het van belang zich te beraden over de inhoud van het programma en de visie die daaruit spreekt, speciaal daar waar het om jongerenzaken gaat.

Het staat vanzelfsprekend open om het programma bij te sturen in de door jou gewenste richting door gebruik te maken van het recht om moties en amendementen in te dienen.

Het verkiezingsprogramma moet duidelijk zijn voor iedereen, zonder aandacht voor overdreven groepsbelang maar wel realiserend dat er nieuwe, ondogmatische wegen moeten worden ingeslagen voor het vinden van een oplossing voor de problemen van maatschappelijk zwakkeren, w.o. jongeren.

Kortom, het verkiezingsprogramma moet herkenbaar zijn. Jij kunt hieraan meewerken door allereerst naar de Jongerendag te komen, waar je zeker welkom bent!

Agenda Jongerendag

Universiteitshuis, Lepelenburg 1, Utrecht.

10.30 uur: opening door JOAC-bestuurscommissie.

10.45 uur: Inleiding van de thema's.

Inleiders: jongerenhuisvesting; lid kraakbeweging

Jeugdwerkloosheid; lid NVV-jongerencontact

Onderwijs: Nico van Uppelschot

Jongerencultuur: nog niet bekend

Rechtspositie minderjarigen: nog niet bekend

11.45 uur: Discussie in groepen.

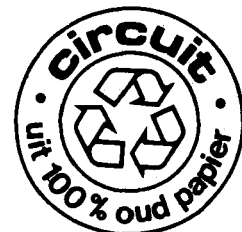
12.45 uur: Lunch.

13.45 uur: Plenaire rapportage van de discussie.

14.45 uur: Plenaire discussie.

15.45 uur: Verkiezingscampagne

16.45 uur: Sluiting. ■

NIEUWS UIT DE ADVIESRAAD

Uit de Adviesraad van 10 januari 1981

Eindelijk krijgt uw verslaglegster weer eens de kans een verslag van een Adviesraadsvergadering te maken die niet als mosterd na de maaltijd komt. Het heeft immers weinig zin beslag op uw tijd te leggen met een verslag van een vergadering welke soms meer dan een maand daarvoor heeft plaatsgevonden. Maar nu verschijnt de Democraat op een moment waarop het besprokene in de Adviesraad nog redelijk actueel genoemd kan worden.

Een novum in de nog weliswaar korte geschiedenis van de Adviesraad was de aanwezigheid van een D'66 fractielid uit de Eerste Kamer. De fractievoorzitter was buitenslands en daarom werd door de tweemaalman, Jan Vis, verslag uit de fractie gegeven. Een pikante samenloop van omstandigheden dat Vis het woord voerde, terwijl op de agenda van deze vergadering een notitie van de hand van Bert Schwarz prijkte, waarvan de strekking tegenovergesteld stond op die van de ideeën die Vis heeft over het zijn en wezen van de Eerste Kamer. Vis meent nl. dat het instituut van de Eerste Kamer eigenlijk zou moeten worden afgeschaft en dat er ook geen restauratiepogingen moeten worden ondernomen.

Schwarz meent echter dat dit instituut er nog steeds is en dat renovatie dus op zijn plaats is. Een boeiende discussie tussen twee heren, waar de leden van de Adviesraad met genoeg naar hebben geluisterd, maar toen het op beslissen over de notitie van Schwarz aankwam, liever eerst nog een advies van de Werkgroep Staatsrecht wilde afwachten. Schwarz had nl. een advies opgesteld aan de 1e Kamerfractie om zich nog eens te bezinnen op het standpunt om tegen de wijziging van de Grondwet te stemmen. Deze wijziging houdt in dat de Eerste Kamer om de vier jaar in zijn geheel wordt gekozen door de leden van Provinciale Staten, die zelf dan niet lang daarvoor gekozen zijn. Hierdoor zou de Eerste Kamer meer een afspiegeling zijn van de Wil van het Volk. Zoals gezegd de Adviesraad zal er zich t.z.t. nog wel eens over uitspreken.

De agenda vermeldde verder een notitie van Gert Jan Hoekendijk met betrekking tot het vergaderen op zondag. Een paar jaar geleden heeft het HB de euvelle moed gehad eens een keer op een zaterdag en een zondag een ALV te beleggen. Er is toen rap een motie ingediend en aangenomen „noot op zondag”.

Maar een jongere generatie D'66-ers staat op en zegt „gezien de hoeveelheid te behandelen onderwerpen op een ALV geeft een vrijdagavond en een zaterdag te weinig ruimte, dus als het nodig mocht zijn ... dan maar

ook op zondag”. Met een kleine meerderheid werd dit voorstel toch verworpen; ook wat de Adviesraad betreft: nooit op zondag.

Voor de middagvergadering stond de relatie met Suriname op de agenda. Een toelichting op de problemen die in deze ex-kolonie spelen, m.n. de rechteloosheid van de burgers, werd gegeven door 2 D'66-leden die beiden kortgeleden ter plekke aan den lijve hebben ondervonden wat het betekent machteloos en rechteloos te staan tegenover, wat wij bijna kunnen noemen, een militaire dictatuur. Deze twee advocaten Wladimiroff en Spongen schetsten een beeld van de situatie in Suriname waardoor het de Adviesraad weinig moeite kostte, om met grote meerderheid, de volgende uitspraak te doen:

De fractie(s) te adviseren:

1. de totstandkoming van een volwaardig staatsbestel te bevorderen
2. meer nog dan tot nu toe, te hameren op mensenrechten en persvrijheid
3. de verdragen m.b.t. hulpverlening aan Suriname zo nodig ter discussie te stellen, als er geen uitzicht komt op wezenlijke verbetering t.o.v. deze punten
4. het functioneren van de Nederlandse militaire missie te doen onderzoeken en te toetsen aan de uitgangspunten.

Het is een goed idee van het presidium geweest om ook de leden van de Adviesraad zich op haar beurt door anderen te laten adviseren.

Dit althans naar de mening van

Kitty Warburg ■

MENSEN- RECHTEN

bijengegaard door Kitty Warburg

Nederlands Instituut voor Vredesvraagstukken

Alexanderstraat 7, Den Haag.

Bij het NIVV zijn een viertal bijdragen gepubliceerd over het thema VN-Vredesmachten, Uniefil en Nederland. Deze publicaties zijn bedoeld om een bijdrage te leveren aan de discussie in Nederland over de inzet van Nederlandse militairen t.b.v. VN-vredesmachten. (f 9,50, te bestellen bij bovenstaand adres).

Stichting Europahuis in Nederland

St. Antoniusbank 42, Bemelen.

Het Europahuis organiseert van 9-14 februari een Nederlands-Duits Seminar over „Kernenergie und ihre Alternativen”. De voertaal is Duits. Kosten: f 145,-.

NIVON

P.C. Hoofstraat 163, Amsterdam

„Geschiedenis en toekomst van de arbeidersbeweging” is de titel van de cursus die georganiseerd wordt voor leden van vakbeweging en politieke partijen. Eind januari zal in vele plaatsen in Nederlands deze cursus van start gaan. Tel. inlichtingen: 020-766889.

TULIPA VERMELHA,

Postbus 12039, Amsterdam.

Deze organisatie vraagt steun om de progressieve krachten in Portugal te kunnen blijven helpen. Een sterke internationale solidariteit is van groot belang, waarbij financiële steun onontbeerlijk is. Giro 2465235.

DE KLEINE AARDE

Postbus 151, Bostel.

Het milieu-educatie en voorlichtingscentrum heeft een nieuw boekje uitgegeven „Het Hergebruikboek” waarin vele tips wat u met uw spullen nog kunt doen alvorens ze definitief naar de schroothoop gaan. (f 10,25 te bestellen bij bovenstaand adres).

DE POPULIER

Nieuwe Herengracht 93, Amsterdam. Tel. 020-254438.

Dit sociaal cultureel centrum organiseert een zestal debatten over „Waarom geen progressieve politiek in Nederland”. Aan deze debatten, die op zondagen worden gehouden, nemen politici van naam deel, waaronder uiteraard ook die van D'66. Nadere inlichtingen op bovenstaand adres.

FAPPPU

Het steunfonds voor Uruguayaanse Politieke Gevangenen en Vervolgden, is in het leven geroepen om geld bijeen te brengen voor het betalen van borgsommen, losgeld en/of tickets voor politieke gevangenen in Uruguay. Het gironummer: 4438942. De Locomotief 11, Koog aan de Zaan. Nadere inlichtingen kunnen worden gevraagd bij: Mercedes Filippini, Gerckenshaag 28, Maastricht, tel. 043-610944. ■

HET HOOFD- BESTUUR

Mensenrechten in Zuid-Afrika

In Zuid-Afrika worden 19 miljoen zwarten, 2½ miljoen kleurlingen en bijna 1 miljoen Aziaten (totaal 22½ miljoen) geregeerd door 4½ miljoen blanken. Dat wil zeggen dat de 16% blanke bevolking haar gekleurde landgenoten verbiedt om te gaan staan waar zij willen, en met wie zij willen; zwarten mogen alleen wonen in de z.g.n. thuislanden, waar de bodem onvruchtbaar is en geen mineralen te vinden zijn, of in speciale wijken van de industriesteden. Zwarte arbeiders uit de thuislanden mogen wel in de fabrieken en mijnen werken, maar er niet wonen. Zwarten mogen niet met blanken of andere kleurlingen trouwen, zij mogen geen eigen vakbonden oprichten, mogen alleen naar bepaalde scholen, en sinds 1978 kunnen arbeiders uit de steden bovendien door de regering naar arbeidskampen gestuurd worden. Groeiend verzet vanuit de niet-blanke bevolking tegen deze onrechtvaardige situatie is dan ook niet verwonderlijk. De opstand in Soweto, de zwarte woonstad bij Johannesburg in 1976, heeft de Zuidafrikaanse verzetsbeweging een nieuw elan gegeven. Zij raakt steeds hechter georganiseerd. Dat wil zeggen dat de sociale onrust in het land steeds ernstiger wordt.

De gebeurtenissen in 1980 en de Zuidafrikaanse verzetsbeweging

In april van het afgelopen jaar begonnen gekleurde scholieren een schoolstaking die zich snel uitbreidde en werd gesteund door zwarte scholieren en zwarte, en ook groepjes blanke studenten. (In 1978 gaf de regering per leerling de volgende bedragen uit: 621 Rand per blanke, 357 R per Indier, 556 R per kleuring en 71 R per zwarte).

In mei volgden stakingen in de industrie; tienduizenden arbeiders in textielabrieken, de volkswagenfabrieken en de diamantmijnen, en de gemeente arbeiders in Johannesburg stredden voor looneisen (verhoging basisloon van 43 tot 75 dollar per week) en voor het recht op een eigen vakbond.

In juni werden drie nieuwe olieraffinaderijen getroffen door bomexplosies, (schade 7½ miljoen dollar).

Bij deze acties werkten zwarten en kleurlingen samen. Ook de kerken spelen een steeds actiever rol in het verzet, naarmate de regering repressiever optreedt; 23 geestelijken werden in mei aangehouden tijdens een protestmars tegen gevangenneming van een kollega.

De niet-blanke bevolking is politiek georganiseerd in een grote verscheidenheid van bewegingen en groepen.

Behalve de kerken zijn er verschillende „black consciousness” groepen, de grootste daarvan is de z.g.n. Inkatha beweging geleid door het zeer populaire stamhoofd Buthelesi. Evenals de kerken vindt hij, dat de positie van de zwarten verbeterd moet worden, maar is hij nog steeds bereid tot samenwerking met de huidige regering. Die groepen die dat niet zijn, omdat zij niet geloven dat deze regering ooit werkelijke veranderingen door zal voeren, zijn illegaal verklaard en dus ondergronds. Dat zijn vooral het African National Congress (ANC) – opgericht in 1912 en daarmee de oudste onafhankelijkheidsbeweging in Afrika – en het Pan Africanist Congress (PAC). Vele van hun leiders zijn door de regering gedood (Steve Biko), of worden gevangen gehouden (Nelson Mandela, James Mange). Het PAC is het militantste, en richt zich vnl. op de zwarte bevolking, maar het is op dit moment zeer verdeeld door interne twisten. Het ANC claimt gelijke rechten voor iedereen, en een rechtvaardiger verdeling van lasten en lusten over alle burgers van Zuid-Afrika, blank, zwart, of gekleurd. Deze organisatie lijkt het best georganiseerd en kan rekenen op zeer brede steun onder de bevolking. Volgens een vooraanstaand lid van de wereldraad van kerken zouden alle kerkelijke en gematigde zwarte leiders tijdens een geheime bijeenkomst begin vorig jaar verklaard hebben, dat zij allen het ANC steunden.

Zowel het ANC als het PAC worden financieel gesteund door de Organisatie van Afrikaanse Eenheid (OAE), een overlegorgaan van alle Afrikaanse staten.

Westen steunt blanke regering

Zo te zien heeft de blanke regering haar langste tijd dus gehad. Maar zij beheert een aantal voor het Westen strategische grondstoffen (uranium, goud, chroom, diamant, steenkool) en westerse multinationals (o.a. Shell, BP) hebben er niet geringe financiële belangen. Wie daarom tegen de Zuidafrikaanse regering vecht, vindt de EEG en N.-Amerika tegenover zich. Ook in Nederland wil de regering nog steeds niet aan een olieboycot. En het wapenembargo van de Veiligheidsraad van 1977, waar ook Nederland toe verplicht is, wordt regelmatig geschonden. Philips levert bijv. geavanceerde apparatuur aan het Zuid Afrikaanse (blanke) leger. Een deel van de campagne voor een multiraciaal Zuid-Afrika moet daarom in W.-Europa en de VS gevoerd worden, om ons er van te overtuigen dat ons lange termijn belang ligt bij goede relaties met stabiele regeringen, die door hun bevolking gedragen worden.

Het ANC heeft dan ook vertegenwoordigers in W.-Europa gestationeerd en probeert nu geld te vinden voor een kantoor(tje) in Brussel. Daar heeft men toegang tot de EEG zowel als de NAVO, waar de (witte) Zuidafrikaanse lobby weliswaar niet officieel, maar wel zeer sterk is.

Het ANC doet een beroep op de politieke partijen en actiegroepen in Nederland om bij te dragen aan de 75.000 gulden die nodig zijn. U kunt uw bijdrage storten op giro 26655,

van het Bevrijdingsfonds Komitee Zuidelijk Afrika, m.v.v. „ANC kantoor Brussel”.

Pauline van Tets

Hoofdbestuur

De agenda van de laatste Hoofdbestuursvergadering van 1980, op 11 december in Utrecht, werd voor een flink gedeelte in beslag genomen door diverse huishoudelijke punten zoals: verslagen, actiepunten, conceptagenda congres Amersfoort, personeelssituatie secretariaat, etc. Bij het **politieke nieuws** kwamen Abortuswetgeving en Loonmaatregel aan de orde. Ten aanzien van dat laatste onderwerp wordt duidelijk dat het D'66-fraktiestandpunt dicht in de buurt komt van het regeringsstandpunt. Wel of niet steunen van de regering in deze zaak door onze fractie, is aanleiding tot enige discussie.

Vooraf tegen de vertragingstactiek van de regering m.b.t. haar eigen Abortuswetsvoorstel wordt door de fractie hevig van leer getrokken. En terecht.

Bij het **regionieuws** werd het al gauw duidelijk dat de meningen t.a.v. de presentatievergaderingen (Tweede Kamerkandidaten) erg verdeeld waren. „Matig bezocht”, „tamelijk nutteloos” en „bijzonder positief” zijn enkele van de kwalificaties die je zoal hoorde. Er wordt verder opgemerkt dat in sommige kieskringen de geografische spreiding te wensen overliet. Enige verwarring ontstond er toen bleek dat er in twee kieskringen – tegen de duidelijke afspraken in – openbare tellingen van de stemmen waren aangekondigd. Daar moest dus snel wat aan gedaan worden. Het friese hoofdbestuurslid meldde met enige trots dat er een afdeling Sneek is opgericht. Veel succes D'66 Sneek!

Daarna volgt de behandeling van de SWB-nota Bosbouw. Na enkele inhoudelijke opmerkingen en enige discussie geeft het HB haar fiat aan deze nota. Waarna de vergadering – voor vele die de trein moesten halen, te laat – op de gebruikelijke wijze, na de rondvraag, wordt gesloten.

Ad. F. M. van Tiel, publiciteitscoördinator. ■

UIT STAD EN LAND

Regio Gelderland

Het eerstvolgende regiokongres dat is vastgesteld op **7 februari 1981** vindt ditmaal plaats in het **Provinciehuis te Arnhem**, aanvang 10.15 uur. Het regiobestuur verzoekt afdelingen en leden hun amendementen en/of moties **éérst** bij het regiokongres in

te dienen, aangezien zo'n voorstel aanzienlijk meer kans heeft op de ALV.

Daarom vragen wij de afdelingen te vergaderen **vóór** 5 februari 1981.

Sluittingsdatum voor inbreng van afdelingen en leden is 5 februari 1981 te 18.00 uur.

Zenden aan: Zuiderlaan 41, 6905 AC Zevenaar

Namens het RB wens ik alle Gelderse Democraten een fantastisch 1981 met véél, véél zetels.

Jan Traag

1e Regiosekretaris

Regio Noord-Brabant

D'66 Provinciale Statenfractie Noord-Brabant

Het schema voor de fractievergaderingen in het eerste halfjaar 1981 ziet er als volgt uit:

02-02; 16-02; 16-03; 30-03; 13-04; 04-05; 18-05; 01-06; 15-06.

Plaats: Provinciehuis, Kamer nr. 65, 1e etage, Brabantlaan 1, 's-Hertogenbosch.

Aanvang: 19.30 uur.

Mary Noordhoff, Fraktiemanagement, Provinciehuis, Brabantlaan 1, 5216 TV Den Bosch; tel.: 073-125454 (2173)

Regio Overijssel

Op 7 februari 1981 vindt de zesde A.R.V. van de regio Overijssel plaats in „De Pelikaan”, De Brink te Deventer. (tel. 05600-13608).

Ineke Lambers-Hacquebard spreekt op deze A.R.V. over milieu en in het bijzonder over de milieuproblematiek in Overijssel.

Tevens bestaat de mogelijkheid tot kandidaatstelling voor de volgende functies:

1. Bob Korkers treedt tijdens deze A.R.V. af als secretaris en penningmeester. Voor beide functies kunnen zich leden kandidaat stellen.

2. Er is een vakature voor derde p.l.v. adviesraadslid.

3. Tijdens deze A.R.V. zal een provinciale adviescommissie worden ingesteld. Ook hiervoor worden kandidaten gevraagd.

Belangstellenden voor bovenvermelde functies kunnen contact opnemen met de regio-voorzitter: Jaap van Hoek, tel. 05490-64856.

De vergadering begint om 10.00 uur en is omstreeks 17.00 uur afgelopen.

Subregio-Raadsvergaderingen:

Sub-regio Twente:

11 maart 1981 in de „Drost van Twente” te Delden. Alle afdelingen worden verzocht een bestuurslid naar deze vergadering af te vaardigen.

Regio Zuid-Holland

Campagnecoördinator regio Zuid-Holland

Als campagnecoördinator voor Zuid-Holland is bereid gevonden: Hans Bloemen, Octant 135, Dordrecht, tel. 078-177241.

Hans zal worden bijgestaan door, liefst enige subregionale campagne-medewerkers.

A.R.V. 7 februari (zie advertentie)

Opgave van kandidaten vóór 2 x 24 uur voor de ARV bij de secretaris organisatie: Paul de Graaf, Breesstraat 33 A, 2311 CH Leiden.

Opgave van moties en amendementen vóór 2 x 24 voor de ARV bij de secretaris politiek: Herman van Ommen, Laan van Leeuwensteijn 29, Voorburg.

Ruud Stam,

voorzitter regio Zuid-Holland ■

Politiek Emancipatie Aktiveringscentrum D'66

PEAC-NIEUWS

Emancipatiewerkgroepen

Verspreid over het hele land draaien er zo'n 15 regionale emancipatiewerkgroepen, waarvan sommige weer onderverdeeld in sub-regionale groepjes. Ze hebben meestal een inbreng op gemeentelijk niveau, en denken in het periodieke coördinatieoverleg met het PEAC mee over emancipatiestandpunten op de landelijke lijn. Onlangs werd in de IJsselmeerpolders het initiatief genomen om tot oprichting van een emancipatiewerkgroep te gaan komen, maar men was van mening dat daar géén behoefte aan was.

Gezien de grote hoeveelheid veranderingen die we met z'n allen willen zien te bereiken is dit een teleurstellende ervaring.

Van de andere werkgroepen zijn de namen en adressen van de coördinatoren bij emancipatiewerkerster Elske Schreuder op het landelijk secretariaat op te vragen.

Verkiezingen

Nu met name de Tweede-Kamerverkiezingen met rasse schreden gaan naderen gaat ook het PEAC ideeën uitwerken voor (bijdragen aan) campagneactiviteiten. Suggesties, en ook daadwerkelijke hulp bij het realiseren daarvan, zijn welkom. ■

Cursus voor begeleiders Gemeenteraadscursus

In het najaar gaan we cursussen gemeenteraad organiseren (voorzover de regio's daarmee zelf al niet begonnen zijn). Voor deze cursussen gemeenteraad zoeken we begeleiders (m/v). Om deze begeleiders voor te bereiden op hun taak geven we een cursus voor begeleiders. Deze cursus duurt een weekend (vrijdagavond - zaterdagmiddag)

Waar en wanneer?

Ede, Mon Rêve, 12/13 juni.

Kosten

Voor de deelnemers zijn er geen kosten aan deze cursus verbonden

Isdiscursus discussie- en vergaderingstechniek

Zoveel mogelijk mensen moeten kunnen meedoen aan de democratische besluitvorming. Voor sommige mensen zijn er drempels, omdat ze niet gewend zijn te discussiëren of te vergaderen. Daarom organiseert het PSVI een basiscursus discussie en vergaderingstechniek. De cursus zal drie dinsdagavonden duren.

Waar en wanneer?

In Groningen, Leeuwarden, Assen, Zwolle, Arnhem, Utrecht, Haarlem, Den Haag, Middelburg, Den Bosch en Maastricht op 7, 14 en 21 april. Kosten f 30,- per deelnemer

Themadagen D'66 gemeenteraadsliden

Onderwijs

Rolverdeling tussen rijk-gemeente op gebied van onderwijs/begeleiding. Voorbereidingen op gemeentelijk niveau van de Wet Basisonderwijs. Totstandkoming en inhoud

P. een schoolwerkplan. Teruglopend leerlingenaantal en de consequenties daarvan. D'66 optiek t.a.v. rol bijzonder-openbaar onderwijs.

Waar en wanneer?

Rotterdam: 31 januari

Groningen: 7 februari

Nijmegen: 14 februari

Welzijn

Decentralisatie welzijnsbeleid: hoe organiseer je het en hoe betaal je het?

Waar en wanneer?

Rotterdam 4 april

Groningen: 11 april

Nijmegen: 25 april

Kosten

f 25,- per deelnemer (inclusief lunch)

Forumtraining

Deze training is bedoeld om mee te kunnen doen als D'66 vertegenwoordiger (m/v) in de forums van de 9 samenwerkende vrouwenverenigingen (± 200 plaatsen in Nederland). Dit jaar zijn de onderwerpen: culturele minderheden en de jeugd van tegenwoordig. Bovendien organiseren deze vrouwenverenigingen

een verkiezingsforum waarop ingegaan zal worden op de bezuinigen en op de samenleving in het jaar 2000.

Als voorbereiding op deze forums hebben we een aantal (mid)dagen georganiseerd.

Waar en wanneer?

Utrecht

dinsdagmiddag 20 januari:

culturele minderheden

dinsdagmiddag 27 januari:

jeugd

dinsdagmiddag 3 februari:

bezuinigingen

dinsdagmiddag 10 februari:

samenleving in 2000

voor diegenen die niet op dinsdag-

middag kunnen zaterdag 24 januari:

culturele minderheden jeugd

zaterdag 7 februari:

bezuinigingen samenleving in 2000

NB. Het PSVI heeft een informatie pakket over deze onderwerpen gemaakt (kosten infopakket f 5,-).

Afdelingsbestuurderscursus Noord-Brabant

Uden, 7 en 13/14 februari.

Publicaties:

- Geschiedenis van D'66, f 15,- (inklusief verzendkosten)

- Wenken en tips voor het opzetten van verkiezingscampagnes, f 5,- (inklusief verzendkosten)

- Informatiepakket voor de politieke scholingscursus van de 9 samenwerkende vrouwenverenigingen, f 5,- (inklusief verzendkosten).

Informatie, aanmeldingen en bestellingen: PSVI D'66, Bezuidenhoutseweg 195, 2594 AJ Den Haag, 070-858303 (Arthie Schimmel, Annemarie Hogeweg). ■

DEMOCRATEN SCHRIJVEN

(de officieel gedrukte opmerkingen en commentaren in deze rubriek zijn van Piet van Baarsel.)

Op het „Opinie“-artikel in de Democraat van november: *gezondheidszorg als keuze* van Fred Bol zijn vier kritische reacties binnengekomen. Naar aanleiding daarvan moet ik een paar aanbevelingen aan briefschrijvers kwijt:

1. Geef het verhaal een titel
 2. Formuleer zo bondig mogelijk
 3. Probeer het artikel te vatten in maximaal 300 woorden; dat is gedrukt drie-kwart kolom.
 4. Tussenkopies zijn niet verboden, integendeel!
- Hier volgen de vier reacties. Ik heb ze moeten inkorten.

GENEESMIDDELENVOORZIE- NING

door René Langenhoff uit Dordrecht.

René vindt het onjuist dat de huisarts als geneesmiddelenverstrekker optreedt.

Hoe de patiënt in dit alles nu beter kan meepraten en meebeslissen is mij een raadsel. De belangen van de patiënt/konsument kunnen beter tot hun recht komen door gebruik te maken van een aantal functies van op dit terrein deskundige apothekers, waaraan helaas wordt voorbijgegaan:

1. de consultatieve taak ten opzichte van de patiënt
 - op het gebied van mogelijke bijwerkingen,
 - voor gebruiksaanwijzingen specifiek voor dat medikament, evt. in samenhang met andere gelijktijdig gebruikte geneesmiddelen,
 - als gesprekspartner voor de patiënt bij onduidelijkheid of ontevredenheid over de keuze c.q. voortzetting van een medikamenteuze therapie door de arts, als de hulpverlener er niet in slaagt de afstand tot die hulpvrager voldoende te verkleinen. Een vaardigheid die niet opgesloten ligt in het diploma. Bij conflicten dient de apotheker zich onafhankelijk op te stellen en indien nodig als konsulent de zijde van de hulpvrager te kiezen.
 - bij keuze van een andere toedieningsvorm, meer geschikt voor deze bepaalde patiënt.
2. voorlichtende taak bij zelfmedicatie. Een taak bij uitstek bij bevordering van een verantwoorde zelfzorg c.q. mantelzorg.
3. algemene voorlichting aan de patiënt over gebruik, toepassing, werking, bewaring en evt. hergebruik van medicamenten.
4. begeleiding van de farmakotheapie van de patiënt door het opzetten, bijhouden en effectueren van een medikatiebewakingssysteem in samenwerking met zowel huisartsen als specialisten. Zo worden o.a. evt.

trage contacten specialist huisarts tenminste op medikatiegebied kortgesloten.

5. schifting van vergissingen in voorschrijven en het in overleg met de arts bijsturen van een minder gelukkige geneesmiddelenkeuze.

EEN ONWEZENLIJK ALTERNATIEF

door J. J. M. van Hagen uit Haaksbergen

Het valt te betreuren dat een lid van de werkgroep volksgezondheid onder de titel „Gezondheidszorg als keuze“ (???) een nogal onzorgvuldig geformuleerd opiniestukje schrijft over de gezondheidszorg.

In het artikel wordt gesuggereerd dat de inhoud van het stuk enige overeenkomst vertoont met de structuurschets en het beleidsprogramma volksgezondheid zoals dat is opgesteld door de werkgroep. Dit is niet het geval; soms worden begrippen en formuleringen overgenomen en de in de gezondheidshulpverlening bestaande laakbare structuren aangeduid.

De structuurschets en het beleidsprogramma gaan echter uit van het basismotief: Gezondheid als keuze. Fred Bol besteedt slechts enkele terloopse regels aan de uit dit centrale thema voortvloeiende nadruk op de zelfzorg en de mantelzorg. De inhoud van dit centrale motief blijft dan ook geheel in de lucht hangen als niet vermeld wordt door wie, waar en onder welke omstandigheden een keuze gemaakt moet en kan worden. Het belang van de GVO, het stimuleren van de zelfzorg (gesuggereerd wordt of dit een vorm van hulpverlening is!) en het bevorderen van de mantelzorg krijgt nauwelijks enige aandacht. De professionele hulpverlening (de ziektezorg) krijgt een overmatige aandacht; een aandacht bovendien die niet gericht is op een belangrijk doel namelijk hoe de professionele hulpverlening zo te organiseren en te structureren (tarieven) dat de zelfzorg gestimuleerd wordt. *Van Hagen detailleert de kritiek, onder andere:*

De oplossing voor dit probleem die Fred Bol vervolgens aandraagt is het geneesmiddel te laten verstrekken door de huisartsen, zijnde het laagste kennis- en zorgniveau op dit gebied. Een onlogischer oplossing voor het geschetste probleem is echter nauwelijks te bedenken, want de eerder gesuggereerde verslaving en het overmatig gebruik wordt niet door het systeem van de geneesmiddeldistributie veroorzaakt maar door de belangen die voorschrijvende artsen bij geneesmiddelen hebben. De enige logische conclusie zou dan ook moeten zijn dat het voorschrijven en de keuze van geneesmiddelen niet meer door artsen dient te geschieden.

Contributie al betaald?

Vergeet u niet uw contributie te betalen!
In dit belangrijke verkiezingsjaar moet de partij uw geld nodig hebben.
Harden, 20 maart 1981.

In het vervolg komt Van Hagen in het spoor van René Langenhoff.

OPTIMALE GEZONDHEIDSZORG

door **H. Harmsen** uit Utrecht
D'66 staat alom bekend als het „Redelijk Alternatief”. Fred Bol poeneer echter in de Democraat no. 9-nov. '80 een alternatief voor het functioneren van de gezondheidszorg dat m.i. niet redelijk is. Zijn artikel baseerde hij op de volgende stelling: „De hulpverlening in de gezondheidszorg dient te worden gegeven op het laagste kennis- en zorgniveau, waar dit verantwoord en mogelijk is”. Niet alleen met de inhoud van de stelling, maar ook met de praktische uitvoering ervan kan ik het niet eens zijn. Fred Bol beoogt met zijn stelling de mondigheid van de patiënt te vergroten; een doelstelling, die op zich zeer goed is, maar hij gaat volledig voorbij aan het primaire recht van de patiënt n.l. een optimale zorg. Voor een optimale zorg is juist een zo hoog mogelijk kennisniveau noodzakelijk. Een op een zo laag mogelijk kennisniveau berustende gezondheidszorg is niet verantwoord. Ik zal dit staven met een voorbeeld. In de gezondheidszorg wordt een multi-causale diagnose steeds veelvuldiger toegepast. De huisarts, waarmee de patiënt als eerste in aanraking komt, dient tegenwoordig niet alleen over medisch-biologische, maar ook over psychosociale kennis te beschikken om op een verantwoorde wijze een diagnose te kunnen stellen. Het gebied waarover hij kennis moet bezitten wordt groter en moet ook groter worden om een optimale zorg te realiseren.

GEZONDHEIDSZORG

door **Foppe van Mil**
en **Frank Venema** uit Roden/Peize
Na een inleiding met algemene kritiek vervolgen de schrijvers:
Bol komt met een stokoud plan van de Landelijke Huisartsen Vereniging naar binnen, volgens hetwelk iedere huisarts eigenlijk maar apothekhoudend zou moeten wezen. Geef zo'n man 60 soorten tabletjes in zijn keukenkastje, laat de consument gelijk een mus uit zijn voorraad pikken, en je spaart miljoenen uit op die belachelijke apotheken met hun luxe paleizen! 80% (zo'n magisch percentage doet het altijd prima) van de geneesmiddelen zou volgens de (kristallen) Bol op deze manier zo maar gratis-voor-niks even via „dokter” lopen. Zo gemakkelijk voor de consument!
Hoe kan Bol denken dat een huisarts, toch al over-belast, óók nog de verantwoordelijkheid en het dagelijks werk van een apotheker met enkele assistenten kan overnemen? Wat moet er dán terecht komen van de voorlichting aan de patiënt? De patiënt wordt nog meer overgeleverd aan één figuur: de huisarts. Hij kan zich in de apotheek niet meer oriënteren op mogelijk andere gezichtspunten. Weer minder keus! Conclusie: onbestaanbaar, zelfs in Bols eigen kronkels, omdat geneesmiddelen distributie door een huisarts verricht immers ook onder mantelzorg valt (in Bols eigen omschrijving „hulp, gegeven door niet-beroepskrachten als bureau, familie en andere „vrijwilligers”). Weliswaar is er

niets tegen mantelzorg, maar het lijkt ons (zacht gezegd) onjuist om de geneesmiddelen distributie in handen van niet-deskundigen te geven. Zelf belooft Bol in zijn stukje de mantelzorg verder onbesproken te laten, daarmee kennelijk aangevend dat deze buiten het kader van de professionele hulpverlening in de gezondheidszorg valt. Door zelfoverschatting heeft hij echter niet in de gaten dat hij als arts ondeskundig is op het gebied van de artsenijsbereidkunde, waardoor hij en zijn collega's zich, al mantelzorgend, op gevaarlijk terrein dreigen te begeven. Het is trouwens een stokpaard van Bol, door hem telkens weer met weinig succes in zijn eigen orgaan „Medisch Contact” bereden. Ook hier zien we dit paard dus weer vrij onverhoeds binnenkreupelen.

En even verder:

Van arts en apotheker mag worden verwacht dat zij zich niet op elkaars terrein begeven. Wat is er voor een apotheker makkelijker dan, na een vluchtige blik op de patiënt, deze één van Bols 60 beroemde geneesmiddelen, zonder tussenkomst van de arts, aan te reiken? Oók gemakkelijk voor de consument! Maar badinerende stukjes in **deze** zin worden door Bol geweigerd voor plaatsing in Medisch Contact!

Tenslotte moet ons van het hart dat wij van een figuur als Bol een helderder betoog hadden verwacht met betrekking tot een nieuwe structuur van de gezondheidszorg. Zo mag pas van een keuzemogelijkheid worden gesproken als de consument in de eerste lijn terecht kan bij **meerdere** vertrouwensfiguren die ieder vanuit hun specifieke invalshoek de cliënt kunnen informeren. Een maatschappelijk werker, huisarts, een apotheker, maar ook een fysiotherapeut of „alternatieve” genezer dienen in een dergelijk systeem te blijven bestaan. Bol komt jammer genoeg niet los van het bestaande „medische” model en beveelt één autonome hulpverlener aan. Hij biedt géén keus.

In een volgende Democraat zal Fred Bol reageren op de briefschrijvers.

D'66-CDA

C. M. Degenaar uit Ulestraten vindt het onjuist dat in de Hoofdbestuur-resolutie niet als mogelijkheid is genoemd een coalitie D'66-CDA. Hij vreest dat de kiezer denkt dat „D'66 zich weer met huid en haar verkocht heeft aan de PvdA en mijns inziens niet geheel ten onrechte. (...) Dat dit geen eerste keus zal zijn is duidelijk, maar een utopie is het ook niet, gezien de huidige wankelende CDA-VVD coalitie, die ook maar over een kleine meerderheid beschikt, maar toch de rit gaat uitzitten.”

OPROEP D'66-HOMOGROEP

door **Bert Boelaars** uit Utrecht.
Zijn er in D'66 leden die voelen voor een landelijke homogroep? Doel: zorgen dat ook D'66 zich in de politiek laat horen waar het de emancipatie van homoseksuele vrouwen en mannen betreft.
Korte toelichting: Ik heb mij erover verwonderd dat D'66 nog niet een homogroep kent. PvdA, VVD, PSP,

PPR, CPN en zelfs het CDA zijn ons wat dit betreft voorgegaan. Op homomanifestaties e.d. mis ik de stem van D'66. Dat een D'66-homogroep nodig is, is mij ook gebleken uit het concept verkiezingsprogramma: het hoofdstuk emancipatie is eigenlijk alleen gewijd aan (de overigens ook broodnodige) vrouwenemancipatie. Wie mee wil denken en doen aan een homogroep binnen D'66 - ik denk daarbij nadrukkelijk aan zowel vrouwen als mannen - verzoek ik contact met mij op te nemen: Bert Boelaars, Van Speijkstraat 12, 3572 XD UTRECHT.

KERNWAPENS?

door **Netty Boers** uit Riethoven
O God vergeef me,
dat ik altijd weer blij dichten
van bloemen, vogels
en de ochtend- of de avondzon.
Terwijl ik op moest staan
om het uit te schréuwen,
de longen uit m'n lijf
en harder
als dat kon,
wanneer ik denk aan de gezichten,
bij wezenlijke keuze in dit land,
van allen,
die voor waanzin willen zwichten,
óók wij,
óók IK verdomme!,
en zich beroepen op Gezond Verstand.

MILIEU EN HET DIER

door **I. M. de Klerk** uit Voorburg
Het milieu wordt in bijna elk partijprogramma genoemd. Wat echter onder milieu wordt verstaan is kennelijk per politieke partij verschillend, althans gezien de wijze waarop politici bepaalde milieuproblemen behandelen.
Hoe dan ook, het is „in” om over milieu te spreken.
Het is niet teveel gevraagd om onder milieu te verstaan alles wat ons omringt: de bodem, de planten, de lucht, de dieren en zelfs het woonklimaat. Helaas worden de dieren in dit rijtje nogal eens vergeten. Men juicht als er weer eens een vlinder wordt gesignaleerd en er zijn ook al weer een paar kikkers in Essesteijn. Dit overigens tot grote tevredenheid van de aanwezige reigers. Merkwaardig is wel, dat we allemaal een beetje hypocriet zijn. De meest fanatieke milieubeschermer pakt wel eens een spuitbus als hij z.g. schadelijke diertjes op zijn geoesterde planten ziet. En over het uitroeien van ratten b.v. praten we maar liever helemaal niet. Ook niet als we weten hoe onmenselijk dat gebeurt.
Nee, we zetten handtekeningen tegen het afslachten van jonge zeehondjes, omdat zeehondjes zulke lieve, ronde (en aabare) kopjes hebben. En we juichen over de dieren, die we in het natuurreservaat de Veluwe zien, want dat hebben we toch maar mooi voor elkaar gebracht. Het is jammer, dat het grootste deel van zo'n natuurreservaat is aangelegd als een park en dat sommige dieren zijn geïmporteerd: m.a.w. daar eigenlijk niet thuis horen.
Maar goed, een kniesoor, die daarover klaagt.
Toch is het zaak eens aan de dieren in het algemeen te denken. Aan dieren in onze eigen omgeving bijvoorbeeld

en in ons eigen milieu.
Een dier is in ons rechtsbestel een voorwerp, dat maar weinig bescherming geniet. Er mag mee gesjoemeld worden in de intensieve veehouderij, als proefdier en het mag doodgeknuffeld worden als troeteldier.

Afgezien van de ethische vraag of wij mensen daartoe het recht hebben is tegenwoordig dankzij de ethologie de vraag ook gewettigd of dieren kunnen lijden of pijn kunnen hebben. Een rare vraag zult u zeggen? Ja, inderdaad, want het is op dit moment nog niet mogelijk een begrip als „pijn” te omschrijven. Wat de een als ernstig lijden voelt wordt door de ander met een schouderophalen afgedaan. Welzijn en pijn zijn dan ook zeer individuele begrippen, denk maar eens aan de tandarts.
Nog moeilijker wordt het natuurlijk om welzijn te definiëren bij dieren. Er zijn echter grenzen. Ieder redelijk mens is ervan overtuigd, dat we bij de bio-industrie wel wat te ver zijn gegaan. Immers een zeug, die uitsluitend mag liggen in een steriel hokje om biggetjes te produceren en verder, geen enkele mogelijkheid heeft om een min of meer natuurlijk leven te leiden, gaat bijna iedereen ver.

Het wordt tijd, dat we ons bezinnen waar de grenzen liggen.
Mogen we maar alles met dieren doen?

De wetgeving is hierbij ver ten achter gebleven. Toch was er al in 1937 iemand die de „Rechten van het Dier” proclameerde, wat in 1978 nog eens in een gemoderniseerde versie door prof. G. Heuse in de Unesco werd herhaald.

Want een dier heeft recht om te leven in een passende omgeving. Het heeft recht op ligging, verse lucht, daglicht, passende voeding en nog een aantal zaken.

In de politiek is dit een heet hangijzer. Ieder draait om de hete brij heen.

Misschien zou een pragmatische ideële partij als D'66 „het dier” in zijn programma moeten opnemen. Op dezelfde manier als humane schepselen, die niet voor hun rechten kunnen opkomen, in een programma passen.

We denken hierbij aan demente bejaarden, imbecielen enz. Want ook die kunnen niet voor hun rechten opkomen.

Een gedachte voor het partijprogramma?

